



Bakgrunn for innstilling

Ny 420 kV Skaidi-Hammerfest

Hammerfest kommune

i Troms og Finnmark fylke



Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Statnett SF
Referanse	
Dato	22.09.2022
Ansvarlig	Lisa Vedeld Hammer
Saksbehandler	Frode Berntin Johansen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9

7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

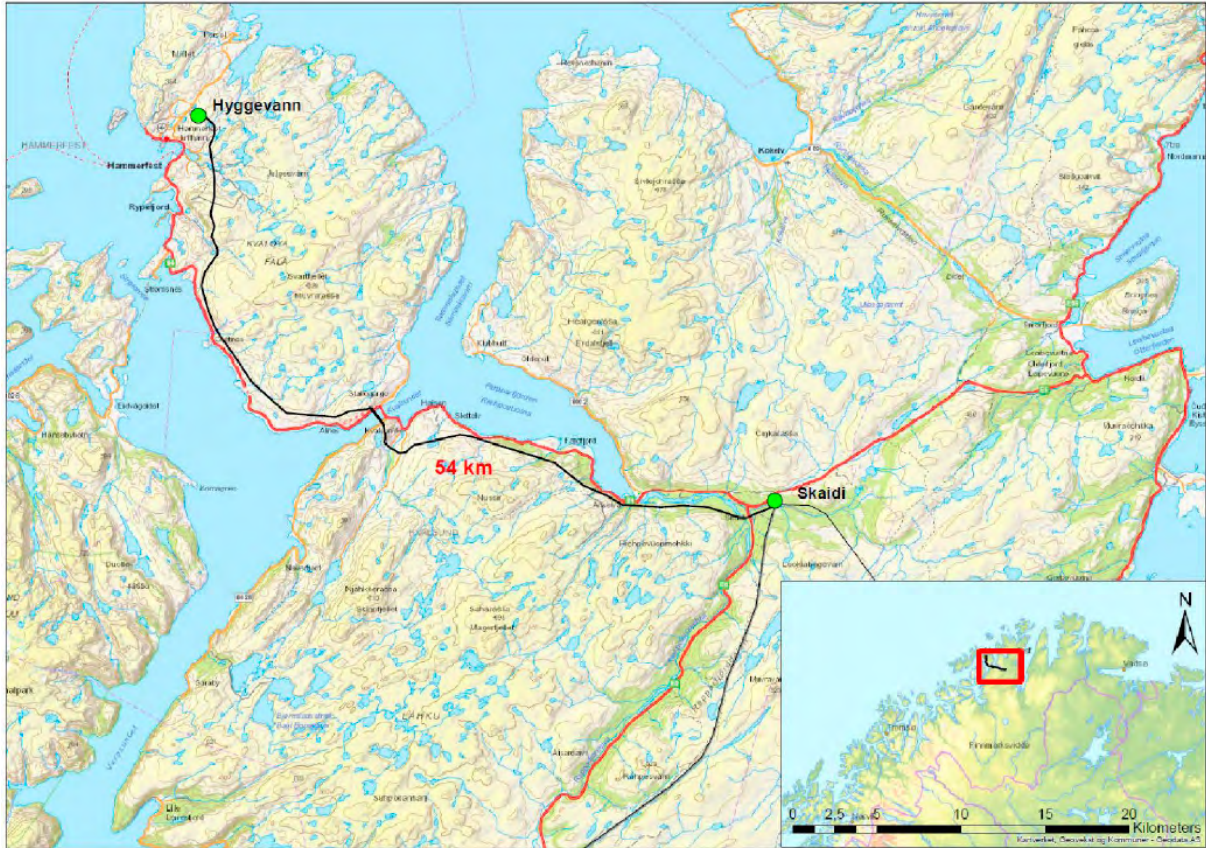
Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag



Figur 1: Oversiktskart over ny 420 kV ledning Skaidi-Hammerfest (Statnett).

NVE har i dette notatet behandlet tilleggsinformasjon fra Statnett i forbindelse med Olje- og energidepartementet sin klagebehandling av 420 kV ledningen Skaidi-Hammerfest. Ledningen fikk konsesjon av NVE i 2012, men har siden den tid ligget til klagebehandling i departementet. Departementet har bedt Statnett oppdatere kunnskapsgrunnlaget i saken og bedt NVE gjennomføre høring av det oppdaterte underlaget. NVE har i dette notatet gjort vurderinger av om den nye informasjonen i saken endrer våre vurderinger gjort i vedtaket fra 2012.

Etter NVEs vurdering gir konsekvensutredning, tilleggsutredninger, fagrapporter og opplysninger som har kommet fram i høringsuttalelsene et godt grunnlag for å vurdere om det bør gis konsesjon til tiltaket. NVE konkluderer derfor med at kunnskapsgrunnlaget i denne saken er tilstrekkelig til at Olje- og energidepartementet kan fatte vedtak i klagesaken.

I NVEs opprinnelige konsesjonsvedtak fra 2012 lå det til grunn at det var behov for den nye 420 kV-ledningen dersom man skulle utvide LNG anlegget på Melkøya. Behovet for ledningen har endret seg, og begrunnelsen fra Statnett for at ledningen nå bør bygges er at Melkøya skal elektrifiseres. Statnett har tilknytningsplikt for forsyning av nytt forbruk, og et økt behov for strøm til fullelektrifisering av Melkøya vil medføre behov for økt kapasitet i strømmettet mellom Skaidi og Hammerfest, tilsvarende en ny 420 kV ledning. I tillegg er det planlagt en elektrifisering av Wisting-feltet, men dette vil ikke i seg selv utløse behov for bygging av ledningen. NVE har vurdert at forbruksøkningen bør være over 200-300 MW før anlegget realiseres. Dersom forbruksøkningen blir lavere enn dette, bør det vurderes en annen løsning for nettilknytningen.

For de fleste fagtemaene er det ikke fremkommet vesentlig ny informasjon som påvirker de vurderingene NVE gjorde i 2012. Basert på nyere forskning vurderer NVE at virkningene for reindrift er større enn hva som lå til grunn da Statnett fikk konsesjon for ti år siden. Det er et økende press på arealene reindriftnæringen bruker. NVE konkluderer med at ledningen vil medføre betydelige virkninger for reindriften i anleggsfasen, og også potensielle virkninger i driftsfasen ved enkelte nøkkelpunkter langs traseen. NVE mener derfor at det er behov for flere og strengere vilkår knyttet til gjennomføringen av anleggsarbeidet for å minimere virkningene for reindriften dersom ledningen skal bygges. Likevel vil trolig ikke ulempene for reindriften kunne avbøtes fullt ut, verken i anleggs- eller driftsfasen. Samtidig mener NVE at konsesjon kan gis uten at det bryter med folkeretten.

Tilleggsinformasjonen fra Statnett viser at det er registrert noen nye naturmangfoldsverdier i nærheten av de omsøkte tiltakene, som NVE mener det er viktig at tas hensyn til. NVE mener at det er behov for oppfølgende undersøkelser av rovfugl, og for å tilpasse anleggsarbeidet til disse. NVE vil på bakgrunn av undersøkelsene vurdere om det skal settes vilkår om merking av kraftledningen dersom Statnett får konsesjon til tiltaket. Det bør også gjøres registrering av fuglearten lappsanger ved Skaidi transformatorstasjon og planten dvergryse ved Hyggevatn transformatorstasjon. NVE anbefaler at det settes vilkår om slike undersøkelser dersom Statnett får konsesjon til tiltaket, og at Statnett i en Miljø-, transport- og anleggsplan må beskrive hvordan disse naturverdiene kan ivaretas under anleggsarbeidet og i driftsfasen.

Høringspartene trekker i sine uttalelser frem at de mener utredningene for reindrift konkluderer med for lav konsekvensgrad, og at temaet må utredes av personer med reindriftsfaglig kompetanse. Høringspartene mener også at det ikke er gjort tilfredsstillende vurderinger av samlede virkninger for reindrift. Reindriften mener selv at tiltaket vil ha svært store virkninger for videre drift. Videre mener noen av partene at utredningene er mangelfulle når det gjelder virkninger for naturtyper, fugl og verdensarven «Struves meridianbue». Mange er opptatt av virkninger for friluftsliv, særlig i området rundt Hammerfest.

Statnett har søkt om noen mindre justeringer av de tidligere konsesjonsgitte anleggene ved Kvalsunddalen og innføringen til Hyggevatn transformatorstasjon, samt endret løsning for Skaidi og Hyggevatn transformatorstasjoner. NVE mener Statnett bør få konsesjon til disse justeringene. Vår vurdering er at justeringene gir bedre løsninger og at departementet bør gi Statnett konsesjon og ekspropriasjonstillatelse til disse justeringene dersom ledningen skal bygges.

Det har ikke vært en del av NVEs oppdrag å vurdere samfunnsnyttene av å elektrifisere disse petroleumsanleggene. I denne innstillingen har NVE kun vurdert virkninger av ledningen og transformatorstasjonene. Det vil være Olje- og energidepartementet som skal vurdere behovet for elektrifisering av petroleumsanleggene ved Melkøya opp mot ulempene ledningen vil medføre for reindrift, friluftsliv og andre interesser. For å redusere de negative virkningene anbefaler NVE at det settes vilkår om avbøtende tiltak for reindrift, vilkår om oppfølgende undersøkelser for naturmangfold og vilkår om avbøtende tiltak for fritidsboliger ved Skaidi transformatorstasjon.

NVE anbefaler samtidig at Statnett gis ekspropriasjonstillatelse til erverv av grunn og rettigheter til bygging og drift av kraftledningen og nødvendig anleggsveier og anleggsområder. Det forventes at Statnett forsøker å inngå minnelige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere.

NVE anbefaler Olje- og energidepartementet å avslå Statnetts søknad om å bygge en 700 meter lang permanent anleggsvei nord for Skaidi transformatorstasjon, da denne vil ha svært store negative virkninger for boligene den vil passere.

SAMMENDRAG	1
1 BAKGRUNN FOR INNSTILLING	5
1.1 TILLATELSE TIL BALSFJORD-SKAIDI	5
1.2 NY 420 kV KRAFTLEDNING MELLOM SKAIDI OG HAMMERFEST	5
2 NVES BEHANDLING AV MELDINGEN OG SØKNADENE.....	10
2.1 HØRING AV SØKNADER OG INFORMASJONSMØTER	10
2.2 INNKOMNE MERKNADER	10
2.3 KRAV OM TILLEGGSUTREDNINGER	10
3 NVES VURDERINGER	11
3.1 KUNNSKAPSGRUNNLAGET	11
3.1.1 Reindrift	11
3.1.2 Naturmangfold	13
3.1.3 Kulturarv (kulturminner og kulturmiljø).....	15
3.1.4 Friluftsliv	16
3.1.5 Sjøkabel.....	16
3.1.6 Øvrige temaer	16
3.1.7 NVEs konklusjon om kunnskapsgrunnlaget	16
3.2 BEHOV FOR TILTAK FOR Å ØKE KAPASITETEN I STRØMNETTET	16
3.3 SYSTEMLØSNING OG ANDRE TEKNISKE OG ØKONOMISKE FORHOLD	17
3.3.1 Dagens nettsituasjon	17
3.3.2 Vurderte systemløsninger	19
3.3.3 Vurdering av systemløsningene	20
3.3.4 NVEs vurdering.....	22
3.3.5 Melkøya og Wisting sin betydning for øvrig nettutvikling i Finnmark	23
3.3.6 Endringer i Hyggevatn transformatorstasjon	23
3.4 TILTAKETS VIRKNINGER FOR SAMFUNNET.....	24
3.4.1 Anlegg søkt på vegne av andre selskaper	24
3.5 REINDRIFT.....	24
3.5.1 Påvirkningsfaktorer for reindrift	25
3.5.2 Forskning på kraftledninger og rein.....	25
3.5.3 NVEs vurderingskriterier	27
3.5.4 Vurderinger av virkninger for de berørte reinbeitedistriktene	29
3.5.5 Konsultasjoner med samiske interesser	41
3.5.6 NVEs vurdering av de prosessuelle regler knyttet til folkeretten	42
3.5.7 NVEs vurdering av de materielle skrankene etter folkeretten	42
3.5.8 Vurdering av samlede virkninger for reindrift.....	44
3.5.9 Konklusjon folkerettsvurdering	47
3.6 VIRKNINGER FOR NATURMANGFOLD.....	48
3.6.1 Kunnskapsgrunnlaget	49
3.6.2 Fugl og annet dyreliv.....	49
3.6.3 Naturtyper og vegetasjon	52
3.6.4 Naturmangfoldloven § 9, føre-var-prinsippet.....	52
3.6.5 Samlet belastning i henhold til prinsippene i naturmangfoldloven.....	52
3.6.6 Kostnadene ved miljøforringelse, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, §§ 11 og 12	53
3.6.7 Oppsummering av virkninger på naturmangfold.....	53
3.7 VIRKNINGER FOR KULTURMINNER OG KULTURMILJØ	53
3.8 VISUELLE VIRKNINGER OG VIRKNINGER FOR FRILUFTSLIV	55
3.9 VIRKNINGER FOR VASSDRAG	57
3.10 LUFTFART	58
3.11 KLIMAGASSUTSLIPP FRA MYR	59
3.12 SKAIDI TRANSFORMATORSTASJON	59

3.13	HYGGEVATN TRANSFORMATORSTASJON	63
3.14	ANLEGGSSVEIER	65
3.15	ANNET	66
4	NVES KONKLUSJON OG INNSTILLING TIL VEDTAK ETTER ENERGILOVEN.....	67
4.1	OPPSUMMERING AV VIRKNINGER AV ANLEGGENE	67
4.2	ANLEGGETS UTFORMING OG AVBØTENDE TILTAK.....	68
4.2.1	<i>Miljø- transport- og anleggsplan</i>	<i>68</i>
4.2.2	<i>Anleggsarbeid, sluttrapport og tilsyn.....</i>	<i>68</i>
4.2.3	<i>Kamouflering og skogrydding</i>	<i>69</i>
4.2.4	<i>Avbøtende tiltak for reindriften</i>	<i>69</i>
4.2.5	<i>Avbøtende tiltak for naturmangfold.....</i>	<i>70</i>
	OPPSUMMERING AV NVES VURDERINGER	70
4.3	NVES INNSTILLING	72
5	NVES VURDERING AV SØKNADER OM EKSPROPRIASJON OG FORHÅNDSTILTREDELSE.....	74
5.1	HJEMMEL	74
5.2	OMFANG AV EKSPROPRIASJON	74
5.3	INTERESSEAVVEINING	75
5.3.1	<i>Vurderinger av virkninger av konsesjonsgitt trasé.....</i>	<i>75</i>
5.3.2	<i>Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade.....</i>	<i>75</i>
5.4	FORHÅNDSTILTREDELSE	75
5.5	NVES ANBEFALING OM SAMTYKKE TIL EKSPROPRIASJON	76
	VEDLEGG A - OVERSIKT OVER LOVVERK OG BEHANDLINGSPROSESS.....	77
	VEDLEGG B – SAMMENFATNING AV HØRINGSUTTALELSER	79
	VEDLEGG C: PROTOKOLLER FRA KONSULTASJON MED REINDRIFTEN.....	84

1 Bakgrunn for innstilling

1.1 Tillatelse til Balsfjord-Skaidi

NVE ga Statnett tillatelse til å bygge og drive en 420 kV kraftledning mellom Balsfjord og Hammerfest den 02.05.2012 (NVE-ref. 200702890-386). Dette vedtaket ble påklaget, og klagen ble sendt til Olje- og energidepartementet for avgjørelse. Departementet gav den 30.04.2015 Statnett tillatelse til en trinnvis utbygging av anlegget. Delstrekningen Balsfjord-Skaidi fikk konsesjon, mens klageavgjørelsen for strekningen Skaidi-Hammerfest ble satt på vent til konseptvalgutredningen for kraftforsyningen i Nord-Norge ble behandlet og behovet for ny kraftledning til Hammerfest var avklart.

OED ber NVE gjenoppta klagesak Skaidi-Hammerfest

I brev av 19.08.2019 ber Statnett departementet om å gjenoppta klagesaken for delstrekningen mellom Skaidi og Hammerfest, da behovet for ledningen er aktualisert i forbindelse med Equinors planer om elektrifisering av petroleumsanlegg på Melkøya i Hammerfest. Da det hadde gått lang tid fra klagesaken ble sendt inn, ba departementet Statnett om å oppdatere fagrapportene som lå til grunn for konsesjonsbehandlingen av ledningen. Oppdaterte fagrappporter ble sendt inn, og i brev av 20.04.2020, ber Olje- og energidepartementet NVE om å gjøre en vurdering av om utredningene er tilstrekkelig til å gjennomføre høring, utarbeide en innstilling til departementet og at departementet kan fatte vedtak i saken. Denne innstillingen er NVEs tilsvarende til dette brevet.

Endringsøknad

I forbindelse med gjenopptagelsen av klagesaken fra 2015 har Statnett i brev av 06.02.2021 søkt om enkelte endringer i prosjektet. I hovedsak omfatter endringene en mindre traséjustering på to steder, samt endret løsning for Skaidi og Hyggevatn transformatorstasjoner. Detaljene for hvilke endringer som omsøkes fremgår av kapittel 1.2.

NVEs vurderinger i denne innstillingen

Da Olje- og energidepartementets behandling av denne saken i realiteten er en behandling av klagesaken på en allerede konsesjonsgitt kraftledning, vil NVE ikke foreta en ny full vurdering av saken i dette dokumentet. I denne innstillingen vil vi vurdere om den nye informasjonen i saken er godt nok til å fatte vedtak. Vi vil vurdere om konsekvensene av de tidligere konsesjonsgitte anleggene er endret. Der det har fremkommet ny kunnskap siden konsesjonen ble gitt i 2012 eller høringen tilsier ny vurdering vil vi vurdere hvilke virkninger NVE mener tiltaket vil ha basert på det foreliggende kunnskapsgrunnlaget. NVE vil også vurdere nye momenter i saken som har kommet inn gjennom høringsprosessen, samt virkninger av de endringene som Statnett har søkt om i tilleggssøknaden.

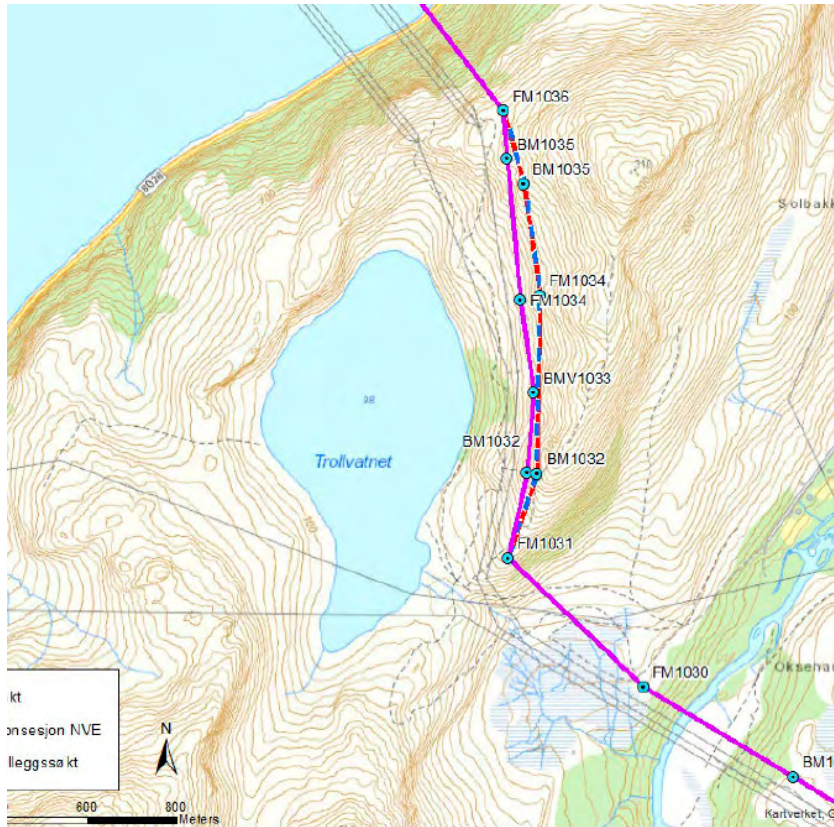
1.2 Ny 420 kV kraftledning mellom Skaidi og Hammerfest

Konsesjonen som ble gitt i 2012 omfattet tillatelse til to transformatorstasjoner og en 420 kV kraftledning langs en gitt trasé. I forbindelse med gjenopptagelse av saken sendte Statnett inn tilleggssøknad den 06.02.2021, hvor de søkte om enkelte justeringer i prosjektet. Med bakgrunn i konsesjonen fra 2012 og tilleggssøknaden søker Statnett om tillatelse til å bygge følgende anlegg (se oversiktskart i figur 1):

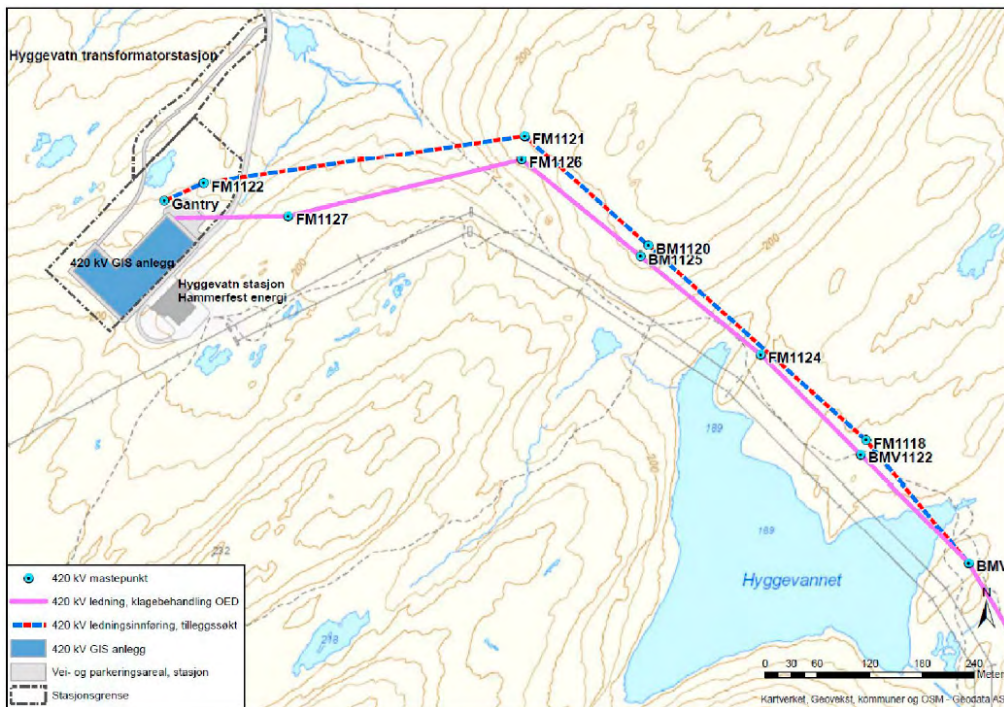
Ledningen

En 54 kilometer lang kraftledning fra Skaidi transformatorstasjon til Hyggevatn transformatorstasjon i Hammerfest.

Sammenliknet med den opprinnelige konsesjonen søker Statnett om å justere traseen med ca. 40 meter over en strekning på om lag én kilometer i Kvalsunddalen. Det søkes også om en endring av innføringen til Hyggevatn transformatorstasjon, der ledningen flyttes ca. 25 meter nordover den siste kilometeren inn til stasjonen.



Figur 2: Omsøkt justering i ved Kvalsunddalen (kilde Statnett)



Figur 3: Omsøkt justering inn til Hyggevatn transformatorstasjon (kilde Statnett)

Skaidi transformatorstasjon

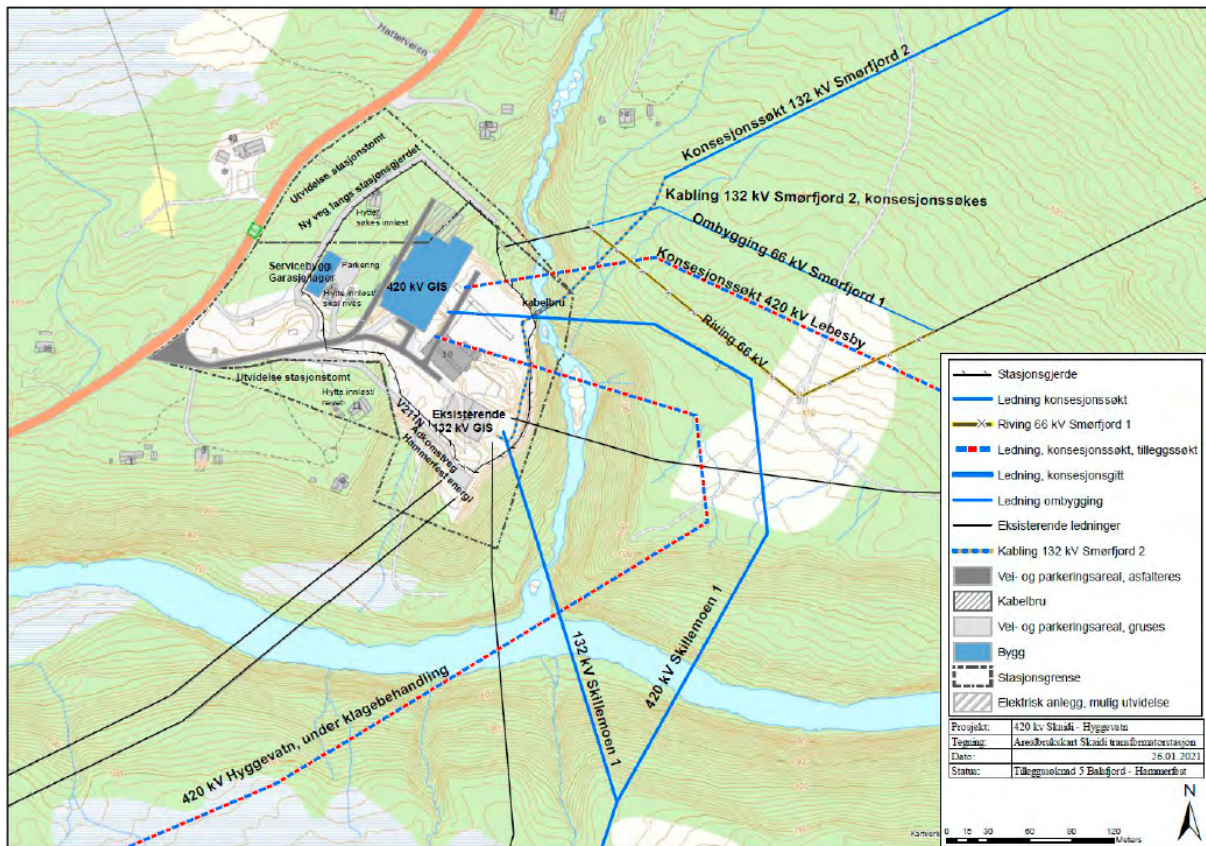
Følgende anlegg inngikk i konsesjonen fra 2012:

- 2 stk 420/132 kV transformatorer med ytelse 300 MVA
- 6 stk 420 kV GIS bryterfelt
- 11 stk 132 kV GIS bryterfelt

Endringsøknaden omfatter følgende endringer:

- Det søkes om en 420 kV regulerbar reaktor med ytelse 70-180 Mvar (justert opp fra 70-150 i konsesjonen)
- Et kontrollhus på 720 m²
- Et lager/garasje på 120 m²
- Et servicebygg på 300 m² (justert opp fra 150 m² i konsesjonen)
- En GIS-bygning på 2 785 m² (reduert fra 3070 m² i konsesjonen)
- Utvidelse av stasjonstomt med 14 000 m² til totalt 89 000 m².
- En 150 meter lang permanent adkomstvei på nordsiden av stasjonen.
- En 700 meter lang permanent anleggsvei nord for stasjonen, øst for elva Guorrajohka
- Ombygging av eksisterende 66 kV kraftledning Skaidi-Smørfjord på en strekning på ca. 270 meter inn mot stasjonen (Statnett søker på vegne av Nettinord).

- Tillatelse til kabling av 240 meter av innføringen av den konsesjonssøkte 132 kV kraftledningen Skaidi-Smør fjord (Statnett søker på vegne av Nettinord)

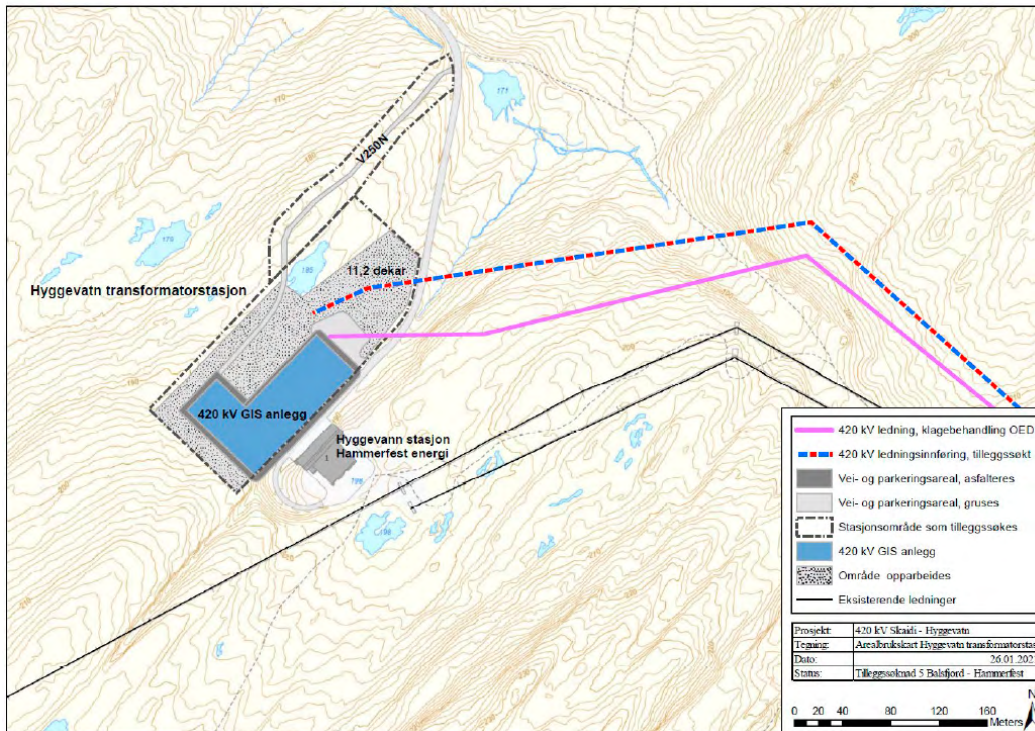


Figur 4: Situasjonsplan for Skaidi transformatorstasjon (kilde: Statnett)

Hyggevatn transformatorstasjon

I endringssøknaden søker Statnett om en helt ny stasjonsløsning sammenliknet med konsesjonen fra 2012. Statnett søker om følgende anlegg:

- Endring av stasjonsløsning fra luftisolert til GIS-isolert
- En 420/132 kV transformator med ytelse 300 MVA
- Dobbel 420 kV samleskinne
- To 420 kV bryterfelt
- Et 132 kV bryterfelt
- En bygning på totalt 6300 m², som inneholder GIS-anlegg, kontrollrom, lager og garasje.
- Stasjonsareal på 24 dekar
- En 250 meter lang permanent tilkomstvei
- 2 stk 420/132 kV transformatorer med ytelse 300 MVA (søkes på vegne av Equinor)
- 4 stk. 132 kV kondensatorbatterier med ytelse 35 Mvar (søkes på vegne av Equinor)



Figur 5: Situasjonsplan for Hyggevatn transformatorstasjon (kilde: Statnett)

Andre anlegg

- For å øke spenningen i Skaidi transformatorstasjon til 420 kV må det bygges ett 420 kV bryterfelt i Skillemoen transformatorstasjon.

Ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

For det tilfelle det ikke lar seg gjøre å oppnå minnelige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere søker Statnett samtidig om ekspropriasjonstillatelse etter oreigningslova til nødvendige grunn og rettigheter for å bygge og drive anleggene. De søker også om forhåndstiltredelse, som innebærer rett til å ta grunn og rettigheter i bruk før skjønn er avholdt. Søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse gjelder hele ledningen og begge transformatorstasjonene.

2 NVEs behandling av meldingen og søknadene

NVE har behandlet de oppdaterte konsekvensutredningene, tilleggsinformasjonen og endringsøknaden etter energiloven og søknaden om ekspropriasjonstillatelse etter ekspropriasjonsloven. Konesjonssøknaden og konsekvensutredningen behandles også etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger, da NVE er ansvarlig myndighet for behandling av energianlegg etter denne forskriften. Tiltaket skal også avklares etter andre sektorlover som kulturminneloven og naturmangfoldloven, i tillegg til at anlegget må merkes i henhold til gjeldende retningslinjer for merking av luftfartshindre. En nærmere omtale av lover og forskrifter finnes i vedlegg A.

2.1 Høring av søknader og informasjonsmøter

Endringsøknaden med oppdaterte konsekvensutredninger, og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse ble sendt på høring 19.03.2021. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 14. mai. Hammerfest kommune ble bedt om å legge søknaden med konsekvensutredning ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av informasjonen ble kunngjort to ganger i Finnmark Dagblad, Hammerfestingen, Sagat og Norsk lysingsblad. Hvilke instanser som fikk søknaden på høring framgår av vedlegg B.

Reinbeitedistrikt 20 Kvaløy/Fala, Reinbeitedistrikt 21 Gearretnjarga og Reinbeitedistrikt 22 Fiettar fikk eget brev datert 19.03.2021 med tilbud om konsultasjonsmøter. NVE har avholdt konsultasjonsmøter med berørte reinbeitedistrikt og Sametinget, se kapittel 3.5.5.

NVE arrangerte digitalt informasjonsmøte med Hammerfest kommune den 24.03.2021. Fylkeskommunen, Statsforvalteren og Sametinget var også invitert til dette møtet, men bare Fylkeskommunen deltok av disse. NVE arrangerte digitalt offentlig møte i forbindelse med høringen av søknaden med konsekvensutredning den 19.04.2021. Møtene måtte avholdes digitalt grunnet koronasituasjonen på den tiden.

NVE befarte utvalgte områder langs traseen den 23.08.2021 sammen med Statnett.

2.2 Innkomne merknader

NVE mottok totalt 17 høringsuttalelser til søknaden. Uttalelsene er sammenfattet i vedlegg B. Statnett kommenterte uttalelsene i brev av 21.06.2021.

Enkelte høringsparter trekker i sine uttalelser frem at de mener utredningene for reindrift konkluderer med for lav konsekvensgrad, og at temaet må utredes av personer med reindriftsfaglig kompetanse. Høringspartene mener også at det ikke er gjort tilfredsstillende vurderinger av samlede virkninger for reindrift. Reindriften mener selv at tiltaket vil ha svært store virkninger for videre drift. Videre mener partene at utredningene er mangelfulle når det gjelder virkninger for naturtyper, fugl og verdensarven «Struves meridianbue». Mange er opptatt av virkninger for friluftsliv, særlig i området rundt Hammerfest.

2.3 Krav om tilleggsutredninger

Som følge av innkomne merknader og egne vurderinger ba NVE Statnett i brev av 13.07.2021 om å gjennomføre tilleggsutredninger for temaene naturtyper, fugl, visuelle virkninger for friluftsliv, trasévalg ved Tyven, klimagassutslipp fra myr og muligheten for senkning av Hyggevatn transformatorstasjon. NVE mottok tilleggsutredningene den 15.10.2021, og sendte disse på høring 01.11.2021. Høringsfristen ble satt til 19.11.2021. Det kom inn fire uttalelser til denne høringen. I hovedsak omhandlet disse uttalelsene manglende utredninger for temaene reindrift og Struves meridianbue, samt at Avinor påpekte at de ikke har mottatt utredninger fra Statnett om virkninger for flytrafikk. Det kom også inn en uttalelse som påpekte at ledningen ville være negativt for natur og friluftsliv.

3 NVEs vurderinger

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av fordelene og ulempene som tiltaket har for samfunnet som helhet. Energimyndighetene gir konsesjon til anlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle. Det vil si at de positive konsekvensene av tiltaket må være større enn de negative. Vurderingen av om det bør gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

Da Olje- og energidepartementets behandling av denne saken i realiteten er en behandling av klagesaken på en allerede konsesjonsgitt kraftledning, vil NVE ikke foreta en ny full vurdering av saken i dette dokumentet. I denne innstillingen vil vi vurdere om den nye informasjonen i saken er godt nok til å fatte vedtak. Vi vil vurdere om konsekvensene av de tidligere konsesjonsgitte anleggene er endret. Der det har fremkommet ny kunnskap siden konsesjonen ble gitt i 2012 eller høringen tilsier ny vurdering vil vi vurdere hvilke virkninger NVE mener tiltaket vil ha basert på det foreliggende kunnskapsgrunnlaget. NVE vil også vurdere nye momenter i saken som har kommet inn gjennom høringsprosessen, samt virkninger av de endringene som Statnett har søkt om i tilleggssøknaden.

Videre i dette kapitlet vil NVE først vurdere om kunnskapsgrunnlaget i saken er tilstrekkelig for at det kan fattes vedtak (kapittel 3.1). I kapittel 3.2 og 3.3 vil vi gjennomgå de systemtekniske forholdene ved søknaden og vurdere behovet for tiltaket. I kapitlene 3.4-3.15 vil vi gjennomgå hvilke virkninger NVE mener ledningen og transformatorstasjonene vil ha for ulike interesser i samfunnet.

3.1 Kunnskapsgrunnlaget

NVE vurderer i dette kapitlet om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for at Olje- og energidepartementet kan fatte vedtak i klagesaken.

Konsekvensutredningene som dannet grunnlaget for vedtaket i 2012 ble utarbeidet i medhold av forskrift om konsekvensutredninger av 01.05.2005 og utredningsprogrammet fastsatt av NVE 22.09.2008. Siden det hadde gått lang tid fra NVEs vedtak og klagen ble oversendt departementet til behandling til saken nå skulle gjenopptas, ba departementet Statnett i brev av 08.10.2019 om å oppdatere fagrapportene som lå til grunn for NVEs konsesjonsbehandling. Fagrapporter som supplerer de opprinnelige konsekvensutredningene ble sendt inn 28.04.2020 og 22.07.2020.

Konsekvensutredningene skal være beslutningsrelevante, det vil si konsentrert om de spørsmål det er viktig å få belyst for å kunne ta stilling til konsesjonsspørsmålet i klagesaken, og på hvilke vilkår det eventuelt skal gis konsesjon. NVE skal avgjøre om de utførte utredningene, innkomne merknader, befaringer, tilleggsutredninger og egne vurderinger til sammen oppfyller kravene i utredningsprogrammet og gir et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag.

Sametinget mener at prosessen bør startes på nytt, med ny melding, utredningsprogram og helhetlig kunnskapsinnhenting om konsekvenser for reindriften. Også reinbeitedistrikt 22 Skum siida har i konsultasjonsmøte med NVE påpekt at de mener at forvaltningen tar en snarvei ved at man tar opp igjen en sak som ble påbegynt i 2007. NVE viser i den forbindelse til at Olje- og energidepartementet har pålagt NVE å gjenoppta behandlingen av søknaden og utarbeide en innstilling til departementet. NVE mener derfor at Olje- og energidepartementet i sin vurdering av innstillingen må avgjøre hvorvidt dette er riktig fremgangsmåte.

3.1.1 Reindrift

Reinbeitedistriktene, Sametinget og Statsforvalteren mener at konsekvensutredningene er mangelfulle og peker i hovedsak på det de mener er manglende reindriftsfaglig kompetanse hos utrederne. De mener at det ikke er gjort tilstrekkelig vurdering av den samlede belastningen på reindriften, hvor tidligere og planlagte inngrep sees i sammenheng med tiltaket. I tillegg er det rettet kritikk til utredningenes konklusjoner, da høringspartene mener utredningens konsekvensgrad er lagt for lavt.

Manglende reindriftsfaglig kompetanse blant utrederne er trukket frem som en mangel i konsekvensutredningene. NVE mener at konsekvensutredningen følger en anerkjent metodikk, og at dette må legges til grunn for konsekvensutredninger, både for å sikre objektivitet i vurderingene, likebehandling mellom distriktene og likebehandling av reindriften i ulike saker. Den nye konsekvensutredningen fra 2020 oppsummerer ny forskningskunnskap om virkningen av kraftledninger for tamrein, både i anleggs- og driftsfasen, som har fremkommet siden forrige utredning. Det har gått lang tid siden de opprinnelige utredningene ble gjort, og forskningen på rein er nå mye mer presis enn hva den var da den opprinnelige utredningen ble utarbeidet i 2008. Dette vil NVE komme nærmere inn på i kapittel 3.5.2.

NVE vil understreke at det ikke foreligger absolutt kunnskap om reindrift og virkninger av arealinngrep, og at forskning på temaet tidligere har vist ulike resultater. Selv om utrederne ikke har samme reindriftsfaglig kompetanse som en erfaren reindriftsutøver ville hatt, gir utredningen en gjennomgang av mulige virkninger av tiltaket og reindriften bruk av området. Gjennom høring av utredningene og konsultasjoner med reindriften har NVE fått ytterligere kjennskap til hvordan de ulike distriktene bruker områdene. NVE vil særlig trekke frem konsultasjonsmøtene med distriktene som en verdifull kilde til kunnskap. Sammen med konsekvensutredningene og erfaring fra andre kraftledningssaker, gjør dette at NVE kan foreta faglig baserte vurderinger som også dekker reindriftsfaglige utfordringer i en slik sak. NVE har ikke inngående praktisk erfaring med reindrift, men mener at vi har tilstrekkelig grunnlag for å vurdere hvilke utfordringer tiltaket kan medføre for reindriften.

Når det gjelder innspillene om at konsekvensutredningen ikke er gode nok fordi den legger konsekvensgraden generelt for lavt for reindriften i områder som allerede har inngrep, er NVE til dels enig i dette. NVE er enig i at en ikke ensidig kan nytte generelle kriterier for verdivurdering av arealene innenfor det enkelte reinbeitedistrikt. Det må i tillegg gjøres vurderinger både av særskilte driftsmessige forhold og eventuelle begrensninger i de enkelte arealtyper. Disse forholdene er avgjørende for hvor sårbar eller robust driften er for påvirkning fra arealinngrep.

Den omsøkte ledningen vil på hele strekningen frem til Akkarfjorden gå parallelt med to 132 kV kraftledninger. Det meste av strekningen vil den også gå parallelt med eller i nær tilknytning til en 22 kV kraftledning. Om parallellføring med eksisterende ledninger sier konsekvensutredningen følgende: *«Den relative tilleggseffekten ved å legge en ny kraftledning parallelt med en eksisterende vurderes i denne rapporten generelt til å bli mindre enn dersom ny ledning legges til områder som går gjennom uberørt terreng. Dette er ikke pga. de eksisterende ledningene i seg selv, men først og fremst fordi det da allerede finnes anleggsvier langs traseen. Parallellføring medfører at den relative endringen i menneskelig tilgjengelighet til områdene ikke øker i særlig grad. Dessuten vil det allerede være noe tilsyn/vedlikehold langs de eksisterende ledningene. Dyrene som benytter områdene vil derfor, i hvert fall til en viss grad, være vant til dette, og endringene sammenlignet med 0-alternativet blir mindre.»*

NVE er kjent med at GPS-studiene som er gjort på tamrein i hovedsak har undersøkt effekten av en enkelt kraftledning, eller i enkelte tilfeller to ledninger parallelt. Vi er ikke kjent med at det er gjort studier som undersøker hvilken virkning tre eller fire parallelle kraftledninger vil ha for rein sammenlignet med én eller to ledninger, verken i Norge eller internasjonalt. NVE mener at topografi og ledningenes plassering i terrenget vil kunne ha betydning for i hvilken grad ledningene vil medføre ulemper for reindriften. NVE mener at et eventuelt krav om tilleggsutredning om dette temaet ikke ville gitt ytterligere informasjon, da denne kunnskapen ikke finnes. NVE vil derfor også gjøre egne vurderinger når konsekvensgraden for tiltaket skal vurderes. Dette fremkommer i kapittel 3.5.4 der NVE gjør konkrete vurderinger av tiltakets virkninger for reindrift.

Samlet belastning for reindriften fra eksisterende og planlagte inngrep er et tema som har kommet opp både i høringsinnspill og konsultasjonsmøter. Reindriften mener dette temaet ikke er godt nok vurdert i utredningene.

Konsekvensutredningen sier følgende om 0-alternativet «0-alternativet (referansealternativet) representerer dagens situasjon og forventet utvikling innenfor utredningsområdet. Konsekvensen av 0-alternativet settes per definisjon til ubetydelig/ingen (0). Alle vurderinger av konsekvenser gjøres da i forhold til dette. Dette betyr for eksempel at konsekvensene rett ved et hyttefelt vil gi mindre negative konsekvenser sammenlignet med områder lenger unna fordi 0-alternativet allerede har en negativ påvirkning rundt hyttefeltet.» Dette er i og for seg korrekt dersom man skal vurdere virkningen av ledningen isolert sett, men vil ikke nødvendigvis gi et riktig bilde av den totale belastningen reindriften er utsatt for. Eksempelvis har forskning på villrein på Hardangervidda vist at kraftledninger i seg selv ikke utgjør noen stor effekt på reinens habitatvalg, men der ledningen går i nærheten av en vei vil de to inngrepene utgjøre en større effekt enn de ville gjort hver for seg. NVE mener derfor det er viktig at det gjøres konkrete vurderinger for de enkelte områdene i stedet for at man generelt legger konsekvensgraden lavt der ledningen er omsøkt nært andre arealinngrep.

Konsekvensutredningen har en deskriptiv oppsummering av planlagte inngrep i influensområdet. Det finnes ingen god metodikk for å vurdere samlet belastning, og NVE mener derfor at dette må inngå som en skjønsmessig vurdering der eksisterende og kjente planlagte inngrep inngår. NVE vil benytte informasjonen fra konsekvensutredningen sammen med informasjon innhentet fra reindriften i konsultasjonsmøter, og på bakgrunn av dette gjøre egne vurderinger for den totale belastningen for reindriften. Dette vil være særlig relevant når NVE skal gjøre vurderinger av om tiltaket bryter med folkeretten og FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter art. 27.

NVE konkluderer med at reindriftsutredningen oppfyller de konkrete utredningskravene som er gitt i utredningsprogrammet og vi har ikke funnet grunn til å kreve egne tilleggsutredninger knyttet til reindrift. NVE vil gjøre egne vurderinger av forventede virkninger av tiltaket for reindrift. NVE mener den framlagte konsekvensutredningen for reindrift, sammen med tilleggsrapporter og innspill mottatt gjennom høringer, konsultasjoner og befaringer gir et omfattende og godt underlag for å kunne fatte konsesjonsavgjørelse.

3.1.2 Naturmangfold

Flere høringsparter mente at konsekvensutredningen er mangelfull for temaene naturtyper og fugl. NVE ba derfor Statnett om tilleggsutredninger for disse temaene. NVE stilte krav om at «*Det skal gjøres grundigere undersøkelser av naturtyper, fugl og planter, jf. uttalelser fra Hammerfest kommune, Statsforvalteren og Tor Harry Bjørn. Det skal i utredningene legges vekt på rødlistede arter og rovfugl.*»

I tilleggsutredningene som vi mottok den 15.10.2021 er det gjort utfyllende undersøkelser for naturtyper og planter, og disse sammen med den opprinnelige konsekvensutredningen er tilstrekkelig for at det kan fattes vedtak i saken.

For temaet fugl skriver Statnett i tilleggsutredningen: «*Hva gjelder utfyllende undersøkelser av rovfugllokalteter vil Statnett sette i gang en supplerende undersøkelse av dette i 2022 når hekkesesongen for aktuelle rovfugler kommer i gang.*» NVE mottok rapporten den 19.07.2022, men mener informasjonen som er forelagt ikke er tilstrekkelig for å kunne vurdere virkningene av tiltaket for rovfugl. Dette diskuteres i kapittel 3.6.1.

For rovfugl er det spesielt i anleggsfasen at tiltaket vil ha virkninger, da menneskelig aktivitet med anleggsmaskiner og bruk av helikopter kan medføre at fuglene avbryter hekkeforsøket det aktuelle året. NVE har god informasjon om hvilke arter som finnes i området basert på eksisterende kunnskap som foreligger i naturbase og artsdatabanken, men kan ikke utelukke at det finnes uregistrerte arter eller hekkelokaliteter. For anleggsfasen kan det settes vilkår i en Miljø-, transport- og anleggsplan om avbøtende tiltak for eventuelle arter og hekkelokaliteter som avdekkes gjennom undersøkelsene som Statnett skal gjennomføre i 2022. NVE mener at dette vil gi tilstrekkelig mulighet til å ta hensyn til rovfugl i anleggsfasen.

For å fatte vedtak i denne saken mener vi at det er avgjørende med nok kunnskap om virkninger av ledningen i driftsfasen. NVE mener at eventuelle virkninger for rovfugler i driftsfasen er små, da det er sjeldent at fugler med godt syn kolliderer med kraftledninger av den størrelsen en 420 kV-ledning er. Det vil heller ikke være fare for elektroksjon av fugl, da avstanden mellom de strømførende delene av anlegget er så stor på en 420 kV-ledning at fugler ikke vil være utsatt for strømgjennomgang. Dette vil vi vurdere nærmere i kapittel 3.6. NVE konkluderer derfor med at vi har nok kunnskap om virkninger for rovfugl i driftsfasen til å gjøre en god nok vurdering av klagesaken.

Det har også kommet krav om at det må gjøres undersøkelser av fugletrekk og utredning av hvordan kollisjonsfare for fugl kan avbøtes. NVE vil peke på at detaljkunnskap om fugletrekk er generelt mangelfull i Norge, og at det er svært tid- og ressurskrevende å undersøke dette. NVE vil derfor ikke sette krav til at en slik undersøkelse skal gjøres, men vi vil vurdere avbøtende tiltak på områder der det potensielt kan være fare for at fugl kan kolliderer. Dette fremkommer av våre vurderinger i kapittel 3.6.

Kunnskapsgrunnlaget for vurderingen av konsekvenser for naturmangfoldet omfatter følgende:

- Statnetts konsesjonssøknad og konsekvensutredning av 2012 og 2020 med underliggende fagutredning av virkninger for naturmangfold, samt tilleggsutredning av 2021.
- Naturbase
- Artskart
- Norsk Rødliste for arter 2006 og 2021
- Norsk rødliste for naturtyper 2018
- NVEs befaringer i forbindelse med konsesjonsbehandlingen
- Statnetts hekkefuglundørsøkelse av juli 2022
- Innkomne høringsuttalelser

Norsk rødliste 2021 er basert på dagens kunnskap om arter i Norge, og er benyttet for kategorisering av truede og sårbare arter. Artene i Norsk rødliste er plassert i én av seks kategorier, hvorav «truede arter» omfatter kategoriene CR – kritisk truet, EN – sterkt truet og VU - sårbar. I det videre vurderes også kategorien NT – nær truet, da det også kan være relevant å vurdere arter med store bestander. Rødlisten omfatter arter med bestandsnedgang, selv om de er tallrike.

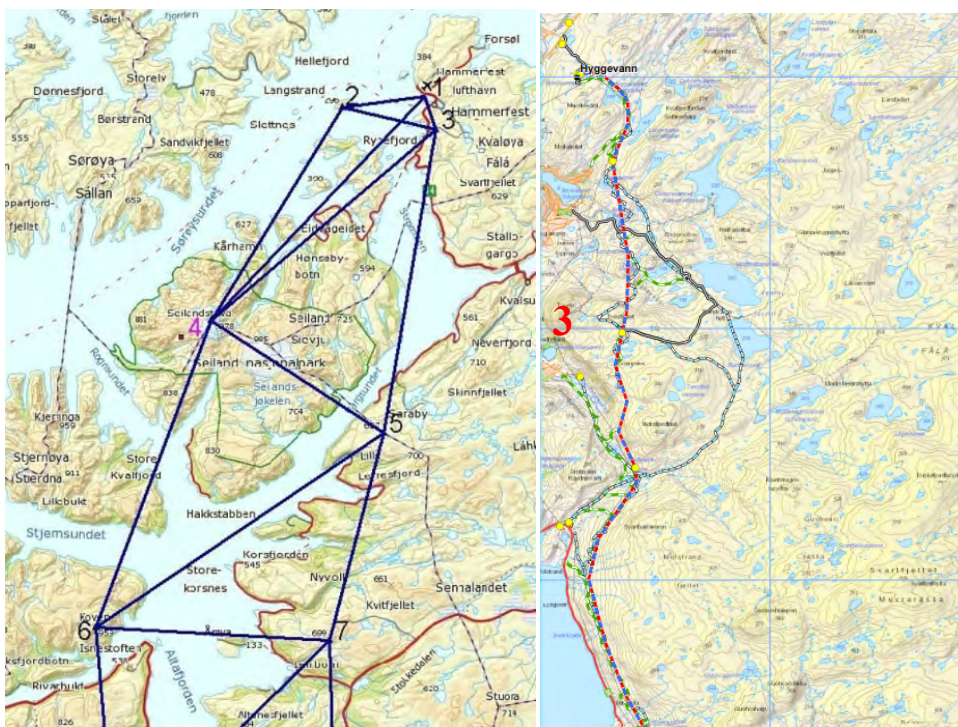
I tillegg til Norsk rødliste for arter finnes det en tilsvarende liste for naturtyper, kalt Norsk rødliste for naturtyper 2018. For naturtyper finnes det også en egen forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven, som skal ivareta mangfoldet av naturtyper innenfor utbredelsesområdet, med artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtypen.

I henhold til naturmangfoldloven § 7 plikter NVE å legge til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 når det skal vurderes om det skal gis konsesjon til et tiltak eller ikke. Vurderingen av om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig henger sammen med hvilke vurderinger vi mener er nødvendige for å danne bildet av de samlede virkningene av tiltakene. Kunnskapsgrunnlaget skal være beslutningsrelevant med hensyn til de konkrete vurderingene.

NVE konstaterer at grunnlagsmaterialet for de utredningene som er gjennomført med hensyn til naturmangfold er omfattende. En viss usikkerhet om hvorvidt vi besitter fullstendig kunnskap om de biologiske verdiene i influensområdet til kraftledningen vil alltid være tilstede. NVE vurderer allikevel at den samlede dokumentasjonen som her foreligger gir tilstrekkelig grunnlag for å drøfte og vurdere effekten av kraftledningen, transformatorstasjonene og nødvendig anleggsveier og anleggsområder på naturmangfoldet, i samsvar med kravet i naturmangfoldloven § 8.

3.1.3 Kulturarv (kulturminner og kulturmiljø)

Fylkeskommunen i Troms og Finnmark har vært sterkt kritisk til at det ikke er utredet virkninger for verdensarven «Struves meridianbue», som består av en rekke målepunkter mellom Hammerfest og Svartehavet. Målingene ble gjennomført i 1846-55 av astronomen Fredrich Struve for å bestemme jordens form og størrelse. Fylkeskommunen viser til at konsekvensutredningen konkluderer med at verdensarven er utenfor influensområdet, og således ikke vil bli berørt av tiltaket. Til dette sier Fylkeskommunen at Struves meridianbue ikke bare består av Meridianstøtten i Hammerfest sentrum, men også av målepunkter i terrenget. Det nærmeste målepunktet til kraftledningen er på fjellet Tyven. Fylkeskommunen skriver i sin uttalelse at målepunktene ikke bare har verdi som geografiske punkter i terrenget, men at hva man kan se fra hvert punkt er like viktig. Dette begrunnes med at siktelinjene mellom punktene var avgjørende for Struves oppmåling i terrenget, og derfor er en viktig del av verdien til verdensarven.



Figur 6: Kartet til venstre viser verdensarven Struves meridianbue med Meridianstøtten i Hammerfest sentrum som punkt 1 og målepunktet på Tyven som punkt 3. Kartet til høyre viser trasékartet med kraftledningen som blå og rød strek. Målepunktet på Tyven er markert med rødt trell.

NVE konstaterer at traseen for ledningen er lagt bak fjellet Tyven, slik at den ikke kommer i konflikt med siktelinjen mellom trianguleringspunktet og Meridianstøtten i Hammerfest sentrum. Ledningen vil ligge ca. 500 meter øst for siktelinjen mellom trianguleringspunktene på Tyven og Vardfjellet (punkter tre og fem på kart i figur 6). NVE mener at kraftledningen ligger relativt langt utenfor siktelinjene som er en del av verdensarven, og at det ikke er behov for en egen konsekvensutredning for dette temaet.

Virkningene for verdensarven vil dreie seg om at ledningen er synlig fra trianguleringspunktene. NVE mener dette kan vurderes ut fra de visualiseringene Statnett har levert. Statnett har også en 3D-modell som kan brukes til et slikt formål. NVE har i tilleggsutredningene av 15.10.2021 mottatt visualisering av hvordan ledningen vil se ut fra Meridianstøtten. NVE mener denne kunnskapen er tilstrekkelig for å kunne vurdere virkningene for Struves meridianbue, som gjøres i kapittel 3.7.

3.1.4 *Friluftsliv*

Det har kommet innspill fra flere høringsparter om at traseen ved fjellet Tyven burde legges parallelt med eksisterende ledninger vest for Tyven, da den konsesjonsgitte traseen vil legges i urørt natur, og således har virkninger for naturopplevelsen til de som ferdes i området. NVE mener temaet som underlag for valg av trasé er godt nok utredet gjennom de opprinnelige utredningene og Statnetts oppdatering av disse fra 2020, og NVE ser derfor ikke behov for ytterligere utredninger av temaet eller nye traseer i området. Ledningens virkninger for friluftsliv vil drøftes i kapittel 3.8.

3.1.5 *Sjøkabel*

Reindriften har gjennom sine innspill til saken sagt tydelig at den eneste løsningen som er akseptabel for dem er at ledningen bygges som sjøkabel. Sjøkabel var et tema i konsesjonsbehandlingen da ledningen fikk konsesjon i 2012, og det ble da vist til en egen rapport om kabel som alternativ til luftledning. NVE konkluderte da at sjøkabel vil være i størrelsesorden 6-10 ganger dyrere enn luftledning. I St. Meld. 14 (2011-2012) har Stortinget behandlet temaet, og fastslått gjeldende kabelpolicy NVE skal rette seg etter. Meldingen slår fast at grunnet høye kostnader skal luftledning være hovedalternativet for 420 kV-ledninger. NVE mener at utredningene og konsesjonsbehandlingen fra 2012 belyser dette temaet godt nok, og kostnadsbildet for sjøkabel sammenliknet med luftledning har ikke endret seg siden den gang. NVE ser derfor ikke behov for å be Statnett om ytterligere utredninger av sjøkabel som alternativ til luftledningen.

3.1.6 *Øvrige temaer*

For øvrige temaer enn de som er omtalt ovenfor mener NVE at konsekvensutredningen fra 2012 sammen med oppdatert konsekvensutredning fra 2020 og innkomne høringsuttalelser er dekkende.

3.1.7 *NVEs konklusjon om kunnskapsgrunnlaget*

Etter NVEs vurdering gir konsekvensutredning, tilleggsutredninger, fagrapporter og opplysninger framkommet i høringsuttalelsene et godt grunnlag for å vurdere om det bør gis konsesjon til tiltaket. NVE vil derfor ikke be om ytterligere utredninger. NVE konkluderer derfor med at kunnskapsgrunnlaget i denne saken er tilstrekkelig til at Olje- og energidepartementet kan fatte vedtak i klagesaken.

3.2 **Behov for tiltak for å øke kapasiteten i strømmettet**

Statnett fikk konsesjon til å bygge ny 420 kV kraftledning fra Balsfjord til Hammerfest i 2012. Den siste delstrekningen fra Skaidi til Hammerfest ble den gang begrunnet i stor forventet forbruksøkning i Hammerfest på 200 MW, som følge av Equinor sine planer om et trinn 2 på Snøhvit-anlegget. Konsesjonsvedtaket ble påklaget til OED, som i 2015 ga endelig konsesjon til strekningen fra Balsfjord til Skaidi. Sluttbehandlingen av den siste strekningen fra Skaidi til Hammerfest ble satt på vent i påvente av behovsutviklingen, da planene for Snøhvit ble lagt på is.

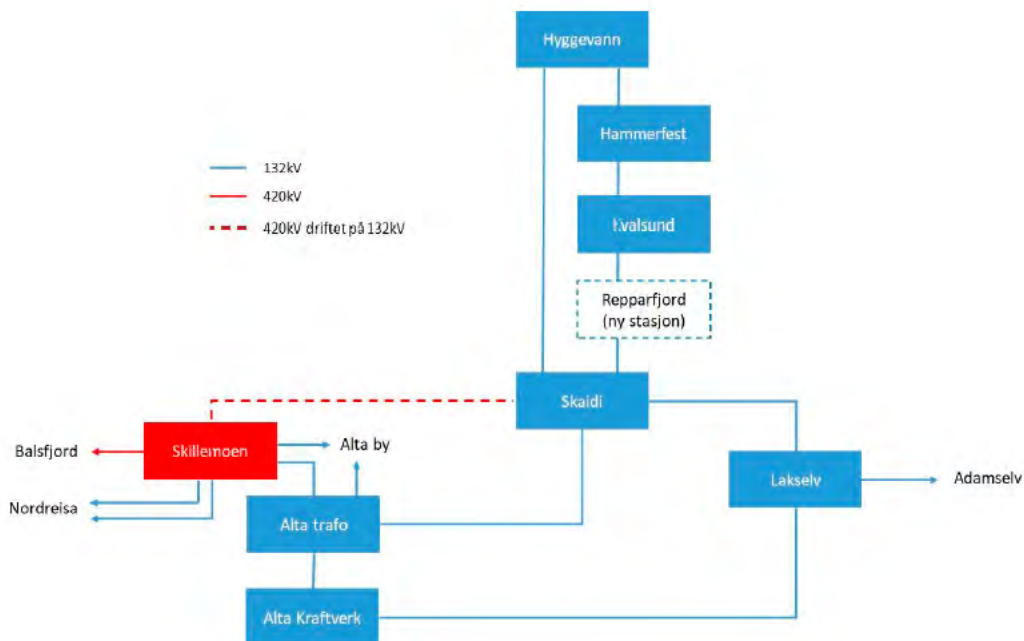
Behandlingen av Skaidi-Hammerfest ble gjenopptatt med bakgrunn i Equinor sin utredning av elektrifisering av Hammerfest LNG på Melkøya. Ulike konsepter for elektrifisering ble vurdert, herunder minielektrifisering, delelektrifisering og fullelektrifisering, med et behovsspenn på mellom 120 og 410 MW. Equinor har nå besluttet å videreføre prosjektet, og har valgt konseptet fullelektrifisering av LNG-anlegget. Fullelektrifisering innebærer et uttak på 340 MW, i tillegg til tre planlagte kompresjonstrinn frem til 2040 som vil gi et samlet effektbehov på 410 MW.

I tillegg til elektrifisering av Hammerfest LNG er det ifølge Statnett potensiale for ytterligere forbruksvekst på 250 MW, blant annet fra oljefunnet Wisting (100 MW). Til sammen gir dette en mulig forbruksvekst i Hammerfest fra dagens om lag 150 MW til opp mot 800 MW.

Gitt dagens kapasitet på Hammerfestsnittet¹ ved intakt nett (330 MW), er tilknytning av LNG-anlegget på Melkøya og forbruksvekst utover dette ikke fysisk mulig, verken del- eller fullelektrifisert. NVE mener den forventede forbruksveksten gjør at det nå er behov for tiltak som øker kapasiteten i området. Selv om noe av forbruksveksten er usikker, vil elektrifiseringen av LNG-anlegget alene gi behov for kapasitetsøkning i Hammerfest.

3.3 Systemløsning og andre tekniske og økonomiske forhold

3.3.1 Dagens nettsituasjon



Figur 7: Oversikt over regional- og transmisjonsnett i området rundt Skaidi og Hammerfest fra 2022. (Kilde: Nettiltak for økt forbruk i Hammerfest av november 2019, Statnett)

Figur 7 viser dagens transmisjonsnett og regionalnett i området rundt Skaidi og Hammerfest. I dag går det to regionalnettleidninger mellom Skaidi og Hammerfest (Hammerfestsnittet), som eies og driftes av Lucerna (tidligere Hammerfest Energi Nett). Nærmeste punkt i transmisjonsnettet til Hammerfest er i dag Skaidi.

Statnett har ferdigstilt ny 420 kV ledning mellom Balsfjord og Skillemoen (Alta), og bygger videre mot Skaidi. Strekingen Skillemoen-Skaidi er planlagt ferdigstilt mot slutten av 2022. I første omgang skal denne ledningen driftes på 132 kV. Ved utvidelse av Skaidi stasjon til 420 kV kan spenningen på ledningen økes til 420 kV.

Statnett har foretatt en vurdering av hvor mye nytt stort forbruk det er driftsmessig forsvarlig å tilknytte i regionalnettet mellom Skaidi og Hammerfest-området. Med dagens strømnnett og forbruk er det svært lite ledig kapasitet gitt en leveringspålitelighet i strømforsyningen som tilsier fortsatt strømleveranse til alt forbruk ved feil på ledningen med høyest kapasitet (N-1 kapasitet²). Dette innebærer at alt nytt større forbruk utover om lag 5-15 MW må tilknyttes på vilkår om utkobling ved

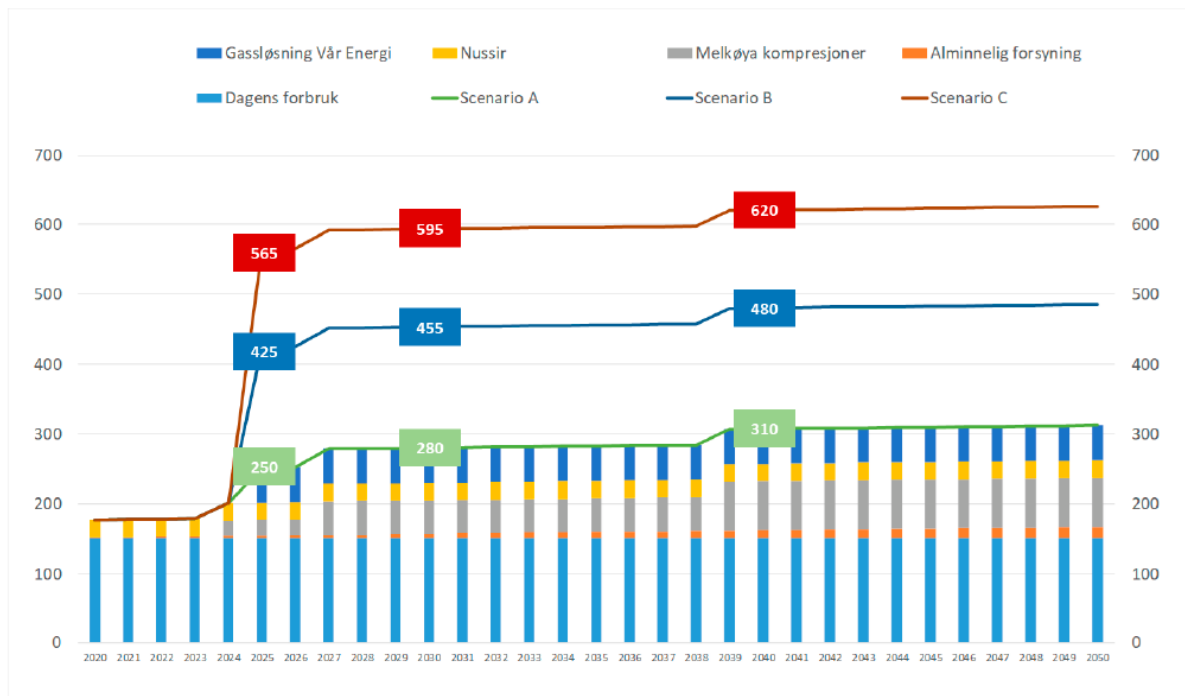
¹ Hammerfestsnittet består i dag av de to 132 kV ledningene som går mellom Skaidi og Hammerfest, se Figur 7.

² N-1 kapasitet betyr at det kan være én feil i nettet uten at man får avbrudd i forsyningen. N-0 kapasitet betyr at en feil i nettet kan føre til avbrudd i forsyningen, avhengig av hvor høyt forbruket er.

feil eller redusert strømforsyning. Ved en større forbruksøkning vil man raskt nærme seg nivåer som overgår kapasiteten i dagens nett når alle ledninger er intakt (N-0 kapasitet). Tilknytning av nytt forbruk som ville medført toppbelastning i strømmettet utover denne kapasiteten vil ikke være fysisk mulig.

Av dagens to 132 kV ledninger mellom Skaidi og Hammerfest går den ene direkte til Hyggevatn, mens den andre går innom Kvalsund og Hammerfest stasjoner. Den som går direkte til Hyggevatn er den nyeste (2005) og har en termisk kapasitet på 230 MW. Den andre er fra 1982 (spenningsoppgradert i 2003), og har en termisk kapasitet på 165 MW, noe som også bestemmer N-1 kapasiteten på Hammerfestsnittet. Til sammen gir ledningene en N-0 kapasitet på 330 MW til Hyggevatn stasjon. N-0 kapasiteten begrenses av at ledningene deler jevnt på flyten, da det i dag ikke er mulig å styre strømmen. Samlet flyt på ledningene på over 330 MW ville medført en flyt på den svakeste ledningen som oversteg 165 MW, og ledningen ville bli koblet ut på grunn av for høy temperatur. Dette ville igjen medført overbelastning på den gjenværende ledningen.

Statnett har i sin samfunnsøkonomiske analyse «Netttiltak for økt forbruk i Hammerfest» av november 2019 utredet tre ulike forbruksscenarioer og ulike systemløsninger for å imøtekomme disse. Scenario a innebærer minielektrifisering av Melkøya, med totalt effektuttak på opptil 120 MW. Scenario b innebærer delelektrifisering, med effektuttak på 270 MW, og scenario c fullelektrifisering med et totalt effektbehov på 410 MW. Alle scenariene inkluderer også andre industriprosjekt samt en vekst i alminnelig forsyning på 0,5 MW årlig, se Figur 8. Wisting-feltet er ikke inkludert i analysen, men Statnett legger til grunn samme utbyggingsløsning dersom dette bygges ut med kraft fra land. Statnett har ikke tatt stilling til om og når petroleumsinstallasjonene vil redusere sitt forbruk. De kan heller ikke utelukke at det vil komme nytt forbruk i fremtiden som vil kompensere for eventuelt bortfall av eksisterende forbruk.



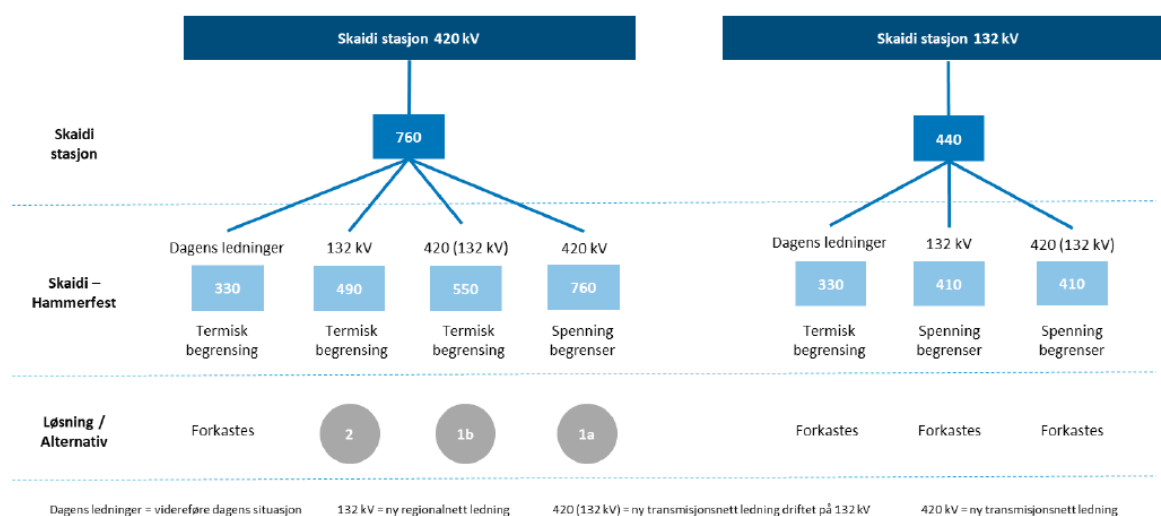
Figur 8: Effektbehovet (i MW) for tre scenarioer for forbruksutvikling i Hammerfest. (Kilde: Netttiltak for økt forbruk i Hammerfest av november 2019, Statnett).

Med utgangspunkt i dagens nett vil en forbruksøkning som i scenario a være driftsmessig forsvarlig med tilknytning i Skaidi etter 2022, gitt at noe forbruk tilknyttes med systemvern. Ved del- og

fullelektrifisering av Melkøya, altså scenario b og c, vil man havne utenfor N-0 kapasiteten og tilknytning vil ikke være fysisk mulig.

3.3.2 Vurderte systemløsninger

Da Statnett gjennomførte sin samfunnsøkonomiske analyse i 2019 hadde ikke Equinor bestemt grad av elektrifisering av anlegget på Melkøya, men Statnett hadde vurdert ulike forbruksscenarioer. Selv om Equinor nå har tatt konseptvalg på fullelektrifisering, vil NVE her kort beskrive de ulike alternativene Statnett vurderte i sin analyse, for å tydeliggjøre behovet for tiltak og hvilken forbruksutvikling som utløser behovet.



Figur 9: N-0 kapasiteter i Skaidi og Hammerfest under ulike alternativer (avrundet i MW). (Kilde: Netttiltak for økt forbruk i Hammerfest av november 2019, Statnett).

Alternativene fra mulighetsstudien er vist i Figur 9. Figuren viser kapasitetene ved intakt nett (N-0) under Skaidi og Hammerfest stasjoner ved ulike systemløsninger. Tilknytning opptil overføringsgrensene i intakt nett (N-0) illustrerer en øvre grense for hvor mye forbruk som kan tilknyttes ved de ulike løsningene. Statnett har tatt utgangspunkt i at det skal være mulig å imøtekomme en stor forbruksøkning i Hammerfest, som skissert i scenario b eller c. Derfor er alternativer som er basert på 132 kV drift i Skaidi stasjon forkastet.

Nullalternativet: fortsette med dagens ledninger

Nullalternativet er å fortsette forsyningen av Hammerfest og Melkøya med dagens 132 kV ledninger. Ifølge Lucerna vil en begrenset forbruksøkning, som skissert i scenario a, være mulig med dagens nett, forutsatt at nytt forbruk er tilkoblet med systemvern. N-0 kapasitet i nullalternativet (dagens nett) er 330 MW. Statnett har forkastet dette alternativet, fordi det vil innebære at Statnett og Lucerna må søke om fritak fra tilknytningsplikten ved både del- og fullelektrifisering av Melkøya.

Alternativ 1a: ny 420 kV ledning Skaidi-Hammerfest (konsesjonsgitt løsning av NVE i 2012)

Alternativ 1a er en ny ledning mellom Skaidi og Hammerfest driftet på 420 kV. Denne løsningen innebærer også utvidelse av Skaidi stasjon og en ny 420 kV stasjon i Hyggevatn, og vil gi N-0 kapasitet på 760 MW. En fullelektrifisering av Melkøya (scenario c) vil innebære et mulig effektbehov i Hammerfest på nærmere 600 MW fra 2030, og alternativ 1a er det eneste alternativet som er tilstrekkelig for å gi tilknytning i et slikt forbruksscenario.

Alternativ 1b: ny 420 kV ledning Skaidi-Hammerfest, driftet på 132 kV

Alternativ 1b er en trinnvis gjennomføring av alternativ 1a, der ny Hyggevatn stasjon utsettes og 420 kV ledningen i første omgang driftes på 132 kV. Dette vil gi en N-0 kapasitet på 550 MW. Alternativ

1b er tilstrekkelig til å gi tilknytning til en deelektrifisering av Melkøya, eller en tilsvarende forbruksvekst som i scenario b på opp mot 480 MW i 2040. Fullelektrifisering eller forbruk tilsvarende scenario c er derimot problematisk i dette alternativet.

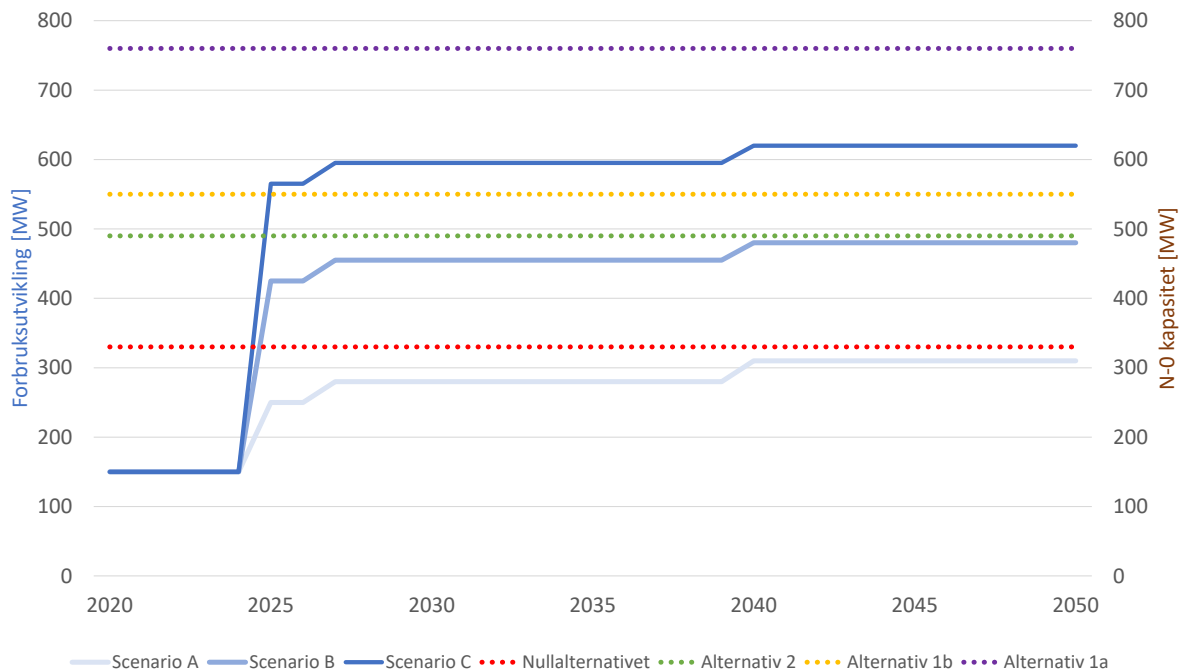
Alternativ 2: ny 132 kV ledning Skaidi-Hammerfest

Alternativ 2 er en ny regionalnettledning på 132 kV mellom Skaidi og Hammerfest, samt utvidelse av Skaidi stasjon. Alternativ 2 vil øke N-0 kapasiteten til 490 MW og kan akkurat imøtekomme en forbruksøkning som i scenario b. Fullelektrifisering av Melkøya er ikke mulig med denne løsningen.

Andre alternativer

Statnett har også skrevet om strømstyring som et tiltak som kan øke kapasiteten på Hammerfestsnittet. Lucerna kan øke N-0 kapasiteten på dagens to ledninger mellom Skaidi og Hammerfest fra 330 MW til 440 MW med strømstyring. Dette kan være et kostnadseffektivt tiltak dersom en lavere forbruksvekst (scenario a) skulle inntreffe. På lengre sikt kan strømstyring være et tiltak som øker N-1 kapasiteten inn til Hammerfest, gitt at det bygges en ny ledning mellom Skaidi og Hammerfest. Høyere N-1 kapasitet vil redusere avbruddskostnader. Statnett skriver at dette er noe Lucerna kan vurdere nærmere i fremtiden, men at det ikke er vurdert nærmere av Statnett nå.

Figur 10 viser effektbehovet i Hammerfest ved de ulike forbruksscenarioene (blå heltrukket strek) sammen med N-0 kapasiteten (stiplet strek) til de ulike systemløsningene som er beskrevet over. Dersom en forbrukslinje ligger over en kapasitetslinje, overstiger forbruket den tilgjengelige kapasiteten og det vil ikke være plass til alt forbruket ved denne systemløsningen. For eksempel vil alternativ 1b (gul stiplet strek) gi plass til alt forbruk i scenario a og b, men ikke i scenario c.



Figur 10: Forbruksutvikling i Hammerfest frem til 2050 og N-0 kapasitet ved de ulike systemløsningene. Kilde: "Netttiltak for økt forbruk i Hammerfest, Statnett".

3.3.3 Vurdering av systemløsningene

Investeringskostnader

Investeringskostnadene for det omsøkte tiltaket i den opprinnelige søknaden fra 2009 var 305 MNOK for Skaidi stasjon, 300 MNOK for Hyggevatn stasjon og ca. 253 MNOK for ledningen mellom Skaidi

og Hammerfest (54 km). Prisen for ledningen er et overslag basert på oppgitt total kostnad for hele strekningen Balsfjord-Hammerfest på 1610 MNOK for 370 km, som gir en kilometerpris på 4,4 MNOK. Totalt for tiltaket gir det en estimert investeringskostnad på 840 MNOK i 2009.

Det oppdaterte anslaget fra november 2021, oppgitt i «Kraftsystemutredning for transmisjonsnettet 2021», er på 1810-2080 MNOK. Dette inkluderer Equinor sine investeringskostnader på omtrent 590 MNOK. Statnett sine investeringskostnader ligger dermed på 1220-1490 MNOK. Av Statnett sine investeringskostnader er nåværende anslag på anleggsbidrag fra Equinor på 370 MNOK.

Avbruddskostnader

Dersom det bygges en ny ledning inn til Hammerfest vil den nye N-1 kapasiteten bli gitt av dagens to eksisterende 132 kV ledninger, uavhengig av om ny ledning driftes på 132 kV eller 420 kV. N-1 kapasiteten vil da bli 330 MW i alle alternativene. Denne forholdsvis lave N-1 kapasiteten gjør at store deler av forbruket må kobles til nettet med systemvern, og vil kunne gi store avbruddskostnader. Denne kapasiteten vil være lik for alle ledningsalternativene, og Statnett har derfor ikke vurdert avbruddskostnader nærmere. NVE mener avbruddskostnader ikke påvirker rangeringen av alternativene.

Overføringstap

Statnett gjorde i «Netttiltak for økt forbruk i Hammerfest» beregninger på sparte kostnader i form av reduserte overføringstap ved 420 kV drift sammenlignet med 132 kV drift på strekningene Skillemoen-Skaidi og Skaidi-Hammerfest. På strekningen Skillemoen-Skaidi vil 420 kV drift redusere tapskostnadene med 430 MNOK kroner mellom 2025 og 2060. Denne besparelsen vil være lik for alle alternativene gitt at Skaidi oppgraderes til 420 kV. På strekningen Skaidi-Hammerfest vil alternativ 1a gi ytterligere 390 MNOK sparte tapskostnader sammenlignet med de to andre alternativene. Det er stor usikkerhet forbundet med tapsberegningene. Tallene nevnt her er basert på forbruksvekst som i scenario b. Ved lavere forbruk vil tapene være overestimert, og motsatt vil de være underestimert ved forbruk som i scenario c. Det er heller ikke mulig å direkte sammenligne 420 kV drift med 132 kV drift i scenario c, da denne forbruksøkningen ikke vil være fysisk mulig å tilknytte med en 132 kV ledning. Dette gjelder til dels også tapsbesparelsene på strekningen Skillemoen-Skaidi i scenario b, siden det heller ikke er mulig å tilknytte alt forbruket i dette scenarioet i nullalternativet. NVE mener Statnett sine beregninger likevel gir en indikasjon på verdien av reduserte overføringstap ved å drifte på 420 kV fremfor 132 kV.

Kostnad/fleksibilitet for å møte høyt fremtidig forbruk

Statnett skriver at en trinnvis utbygging (alternativ 1b) eller ny regionalnettledning (alternativ 2) kan være tilstrekkelig ved en lavere forbruksvekst (scenario b), men dersom forbruket blir høyere enn dette, vil alternativ 1a uansett måtte realiseres. Dersom alternativ 1b velges og Hyggevatn stasjon må bygges senere, har man gått glipp av tapsbesparelser i den perioden ledningen ble driftet på 132 kV. Dersom alternativ 2 velges, må enten den nye eller en av de eksisterende 132 kV-ledningene rives for å gi plass til en ny 420 kV ledning, fordi det kun er én ledig trasé mellom Skaidi og Hammerfest. Dette vil ifølge Statnett være både kostbart og tidkrevende.

Oppsummering

I sin oppsummering og konklusjon legger Statnett vekt på følgende observasjoner:

- Utvidelse av Skaidi stasjon er nødvendig og lønnsom enten det blir en del- eller fullelektrifisering av anlegget på Melkøya. Investeringskostnaden bæres alene av reduserte tap ved 420 kV drift på strekningen Skillemoen-Skaidi. Utover dette kan utvidelse av Skaidi tilrettelegge for videre nettutvikling mot Øst-Finnmark.

- Alternativ 1a med 420 kV drift mellom Skaidi og Hammerfest gir ytterligere reduserte overføringstap. Besparelsen er så stor at det er lønnsomt å bygge ny Hyggevatn stasjon med en gang, fremfor en trinnvis utvikling der ledningen i første omgang driftes på 132 kV (alternativ 1b).
- Det kan bety en betydelig ekstra kostnad og et svært anstrengt driftsbilde dersom alternativ 2 velges og forbruksveksten blir høy og på sikt overstiger N-0 kapasiteten. Det er bare alternativ 1a (omsøkt) som kan imøtekomme en høy forbruksøkning som beskrevet i scenario c (fullelektrifisering).

Statnett sin vurdering er at alternativ 1a best legger til rette for en langsiktig og rasjonell utvikling av kraftnettet mot Hammerfest.

Tabell 1: Prissatte virkninger for alternativ 1a (ny 420 kV ledning Skaidi-Hammerfest), ved forbruksvekst som i scenario b. Kilde: Statnett.

Prissatte virkninger [MNOK]	
Investeringskostnader (Statnett)	- 1220-1490
Reduserte tap ved 420 kV drift av Skillemoen-Skaidi	430
Reduserte tap ved 420 kV drift av Skaidi-Hammerfest	390
Sum prissatte virkninger	- 400-670

3.3.4 NVEs vurdering

Det er NVEs vurdering at Statnett, med alternativanalysen beskrevet ovenfor, tilstrekkelig har beskrevet etterspørselen etter nettkapasitet i Hammerfestområdet, hvilke scenarioer som kan møtes med kapasiteten i eksisterende nett, og hvilke investeringer i økt kapasitet som kan være aktuelle ved en etterspørsel som overgår kapasiteten i dagens nett. NVE mener at det med den forespeilede forbruksveksten i Hammerfestområdet er behov for tiltak som øker kapasiteten.

Med dagens forbruk på om lag 150 MW, vil det være rom for tilknytning på om lag 180 MW i dagens nett, gitt at det tilknyttes på vilkår om utkobling eller redusert forsyning. Forbruksvekst utover dette vil kreve investeringer i nettet for å tillate tilknytningene.

NVE har ikke sett i detalj på nøyaktig når (ved hvilken forbruksvekst) det vil lønne seg å bygge 420 kV. Dersom forbruksveksten blir som i scenario b (delelektrifisering) eller lavere, og det ikke er sannsynlig at forbruket kommer til å øke utover dette, kan det være tilstrekkelig med en ny 132 kV ledning mellom Skaidi og Hammerfest. En ny 132 kV ledning vil gi kapasitet på opptil 490 MW, og gitt dagens forbruk på 150 MW vil det gi plass til en forbruksøkning på opptil 340 MW.

Equinor har besluttet fullelektrifisering av Melkøya. Dersom denne fullelektrifiseringen skal kunne gjennomføres må en ny 420 kV-ledning fra Skaidi til Hammerfest, samt utvidelse i Skaidi stasjon og ny Hyggevatn stasjon, på plass. En eventuell tilknytning av Wisting og andre prosjekter som ikke er medtatt i forbruksscenarioene i analysen og dermed kommer i tillegg, forsterker denne konklusjonen, men er ikke nødvendig for at det skal være behov for tiltaket. For at tiltaket skal være samfunnsøkonomisk lønnsomt mener NVE at nettoytten av forbruket bør være godt over 400-700 MNOK.

NVE legger til grunn at forbruksøkningen er over 200-300 MW før ny 420 kV ledning realiseres. Dersom forbruket blir lavere enn dette bør det vurderes en annen løsning for nettilknytningen. Utvidelse av Skaidi stasjon til 420 kV vil være lønnsom ved en mindre forbruksvekst i

Hammerfestregionen og Øst-Finnmark, uavhengig om det bygges 420 kV nett videre nordover eller østover.

3.3.5 *Melkøya og Wisting sin betydning for øvrig nettutvikling i Finnmark*

Det er mange planer om nytt forbruk i Troms og Finnmark. Noen planer er mer usikre enn andre, men uten at det bygges nye kraftledninger inn til og internt i Finnmark, vil mange av planene ikke kunne realiseres. Elektrifiseringen av Melkøya og Wisting vil til sammen øke kraftbehovet ved Hammerfest med rundt 500 MW, noe som er en betydelig del av de kjente planene om forbruksøkning i denne regionen. Gitt at 420 kV Skaidi-Hammerfest blir bygget, vil det være plass i nettet til Melkøya og Wisting.

Statnett søkte i 2020 og 2021 om konsesjon til nye 420 kV ledninger på strekningene Skaidi-Lebesby og Lebesby-Seidafjellet i Øst-Finnmark. Disse er begrunnet i et ønske om å bedre forsyningssikkerheten til eksisterende strømforbruk i Øst-Finnmark, forventninger om økt strømforbruk i regionen og tilknytning av vindkraftproduksjon. Blir forbruksveksten i Finnmark veldig høy har Statnett indikert at det også kan bli behov for en ny 420 kV ledning fra sør mellom Balsfjord og Skaidi. Melkøya og Wisting kan få nettilknytning uavhengig av om 420 kV til Øst-Finnmark eller ny 420 kV ledning sørfra blir bygget eller ikke.

Fullelektrifisering av Melkøya er antatt å øke kraftforbruket i Nord-Norge med 2,6 TWh årlig³. Økt kraftforbruk vil, alt annet likt, føre til høyere kraftpriser. Høyere kraftpris kan igjen dempe forbruksvekst ved at mindre forbruk velger å etablere seg, eller det kan bidra til at det bygges ut ny kraftproduksjon på grunn av økt lønnsomhet. Tilpasninger som dette kan dempe virkningene av elektrifisering på kraftbalanse og kraftpris.

3.3.6 *Endringer i Hyggevatn transformatorstasjon*

Statnett søker om konsesjon for ny teknisk løsning i Hyggevatn transformatorstasjon. Den nye løsningen innebærer endring fra luftisolert anlegg til gassisolert anlegg (GIS) med følgende installasjon:

- 420 kV GIS anlegg med 2 stk. bryterfelt
- 1 stk. 300 MVA 420/132 kV transformator inkludert 132 kV kabel til Lucerna
- Utvidelse av eksisterende 132 kV GIS anlegg i Lucerna sin transformatorstasjon ved Hyggevatn med 1 stk. bryterfelt for transformator

GIS-anlegg ble omsøkt av Statnett som en alternativ løsning i konsesjonssøknaden av 2009, men da kun for 132 kV anlegget. Lucerna bygde sin transformatorstasjon ved Hyggevatn som GIS-anlegg i 2012, og det var planlagt en samlokalisering til dette GIS-anlegget i den omsøkte løsningen. Statnett ønsker nå å bygge hele stasjonen som GIS-anlegg, også 420 kV koblingsanlegget, ved siden av Lucerna sin 132 kV stasjon. I likhet med Lucerna begrunnes GIS-anlegget med klimatiske forhold, blant annet snø, vind og saltpåvirkning. Dette er også basert på Lucerna sine erfaringer fra drift av stasjonen.

Endringene på Hyggevatn stasjon vil bidra til økt klimagassutslipp i et levetidsperspektiv. Statnett vurderer at tiltak som kan redusere negative virkninger for klima er å erstatte SF6 gass med en mer miljøvennlig gass. Dette kan gjøres i 132 kV anlegget, men også på passive deler på 420 kV koblingsanlegget. Statnett skal vurdere dette nærmere i detaljprosjekteringen. NVE gjør oppmerksom

³ Oljedirektoratet, m.fl. (2020). Kraft fra land til norsk sokkel, Rapport 2020, <https://www.npd.no/fakta/publikasjoner/rapporter/rapportarkiv/kraft-fra-land-til-norsk-sokkel/>

på at Regjeringen har sendt et forslag til stortingsvedtak om avgift på SF6 på høring. Dersom forslaget blir vedtatt kan det påvirke de fremtidige kostnadene til SF6-anlegg.

NVE mener det er fornuftig å gå for et GIS-anlegg, gitt de klimatiske forholdene og erfaringene til Lucerna. NVE har ingen innvendinger mot den omsøkte tekniske løsningen.

3.4 Tiltakets virkninger for samfunnet

I de påfølgende kapitlene vil NVE drøfte virkningen ledningen med tilhørende transformatorstasjoner vil ha for samfunnet. Da dette er en innstilling fra NVE til Olje- og energidepartementet som skal tilrettelegge for at departementet kan fatte vedtak i klagesaken fra 2012 legger NVE til grunn at vår saksbehandling fra det opprinnelige konsesjonsvedtaket er dekkende for de fleste temaer. NVE vil derfor ikke gjøre en fullstendig ny vurdering av ledningen, men vi vil begrense oss til å drøfte temaer som det er nødvendig å gjennomgå på bakgrunn av ny kunnskap, innkomne høringsuttalelser eller hvor det har kommet nye momenter eller endringer siden vedtaket i 2012. Deretter vil vi vurdere de konkrete endringene som Statnett har søkt om i tilleggssøknad av 06.02.2021.

3.4.1 Anlegg søkt på vegne av andre selskaper

Statnett har i tilleggssøknaden av 06.02.2021 søkt om konsesjon for flere anlegg som skal bygges og drives av andre selskaper. Dette gjelder anlegg i Hyggevatn transformatorstasjon som er omsøkt på vegne av Equinor, og endring i en planlagt og ombygging av en eksisterende ledning ved Skaidi transformatorstasjon omsøkt på vegne av Nettnord.

Equinors anlegg er nødvendige for å elektrifisere Melkøya og Wistingfeltet. Dette er anlegg som NVE ikke har behandlet enda, og som derfor ikke har konsesjon. NVE vil ikke forskuttere en eventuell konsesjon til Equinors anlegg i Hyggevatn transformatorstasjon ved å ta stilling til disse anleggene i denne innstillingen. NVE mener det er fornuftig at Statnett setter av plass til anleggene i Hyggevatn transformatorstasjon, men Equinor må søke om konsesjon for disse anleggene selv som en del av som konsesjonssøknad for de nettanleggene det er behov for når Melkøya og Wistingfeltet skal elektrifiseres. NVE vil derfor ikke vurdere disse anleggene i denne innstillingen.

Det er også søkt på vegne av Nettnord om en endret innføring av den planlagte 132 kV ledningen som skal gå fra Skaidi transformatorstasjon til Smørfjord. Denne ledningen er omsøkt og er under behandling hos NVE nå. NVE vil heller ikke for denne ledningen forskuttere vår vurdering av søknaden vi har til behandling, og vil derfor ikke gjøre vurdering av denne omleggingen heller. Imidlertid mener NVE at dersom Statnett mener det er hensiktsmessig å tilrettelegge for denne omleggingen samtidig med arbeidet med bygging av Skaidi transformatorstasjon, kan Statnett sende egen søknad til NVE om dette hvor detaljene rundt hvilke tiltak som er nødvendig fremkommer. Slik tilrettelegging kan være legging av trekkerør, kabelkulvert osv. Nettnord må selv søke om endret innføringsløsning som en del av sin søknad for ledningen.

Når det gjelder omlegging av Nettnords eksisterende 66 kV kraftledning som går fra Skaidi til Smørfjord som Statnett har søkt på vegne av dem, er denne omleggingen nødvendig for å få plass til innføringen av den omsøkte 420 kV-ledningen til Hammerfest. Dette mener NVE er naturlig å vurdere i denne innstillingen, som vi gjør i kapittel 3.12.

3.5 Reindrift

Reindrift er det temaet NVE mener ledningen vil ha størst virkninger for. Virkninger for reindrift var også et av temaene som det ble klaget på etter vedtaket i 2012.

Samisk reindrift drives på om lag 40 % av Norges areal, fra Hedmark til Finnmark. Reindrift er en arealkrevende næring som utnytter store deler av utmarksarealene. I de samiske områdene er derfor reindrift et sentralt tema ved behandling av søknader om kraftledninger. Inngrep som bygging av kraftledninger kan medføre et direkte tap av beiteareal eller påvirke reinen gjennom stress og

adferdsendringer. Det direkte beitetapet begrenser seg til det arealet som blir beslaglagt av mastefester og av eventuelle veier eller bianlegg. Stress og adferdsendringer kan gjøre at reinen reduserer bruken av området rundt et inngrep, eller at de kan bruke mindre tid på beiting enn de normalt ville gjort. Både det direkte og indirekte beitetapet kan medføre at området får nedsatt bæreevne, ved at reinen får nedsatt kondisjon, høyere dødelighet eller nedsatt reproduksjon.

3.5.1 Påvirkningsfaktorer for reindrifft

Når det diskuteres hvordan en kraftledning kan påvirke rein og reindrifft, er det viktig å skille mellom anleggs- og driftsfase. Reinen er sky av natur og vil trekke unna menneskelig aktivitet. Anleggsfasen vil derfor alltid være negativ for reinen. Generelt er det derfor viktig at anleggsarbeid forsøkes gjennomført i perioder hvor reinen ikke er i området. Dette kan gjøres enten ved å tilpasse anleggstiden etter reindrifftens bruk av området, eller ved å inngå avtaler med reindrifftutøverne om at de flytter flokken i den aktuelle tidsperioden. Gjerdeanlegg for å holde reinen samlet, tilleggsføring eller reduksjon av flokkstørrelse kan være aktuelt, dersom reindrifftas fleksibilitet i det aktuelle området og tidsrommet er begrenset. Disse forholdene ved anleggsfasen og de mulige tilpasningene for å redusere konflikten gjelder generelt i alle områder som brukes av reindrifften.

Hvordan en kraftledning i driftsfasen kan påvirke reinsdyra er mer sammensatt og usikkert, men det er ulike faktorer som kan spille inn. Man kan tenke seg at ledningenes lineære struktur på avstand fremstår som en barriere for reinen, og at den derfor dreier unna og følgelig beiter mindre nært kraftledningen enn ellers. Slik atferd hos reinen omtales gjerne som unnvikelse. En annen faktor som kan påvirke reinen er coronastøy. I fuktig vær kan coronastøy være fremtredende på høye spenningsnivåer, og forskning har avdekket at rein hører coronastøy nesten på lik linje med mennesker. En tredje faktor er at kraftledningen i seg selv ikke hindrer reinen i bruk av et område, men at rydding av vegetasjon i traseen kan medføre at busker og kratt vokser opp og blir tettere enn tidligere. Dette kan føre til at reinen får vanskeligheter med å passere eller at det blir problematisk for reindrifftutøvere å forsere ryddegaten med snøscooter eller terrengkjøretøy. Motsatt har en imidlertid også eksempler på at ryddegater brukes positivt ved at de gir sikt og kan være mer framkommelig enn skogen rundt.

3.5.2 Forskning på kraftledninger og rein

Når det gjelder unnvikelse og indirekte beitetap er det gjennom de siste 20 årene gjort en rekke studier på hvordan kraftledninger i driftsfasen kan påvirke rein og reindrifft. Tidlig forskning rundt år 2000 og noen år fremover forsøkte å skaffe til veie kunnskap om kraftledningers virkninger på rein ved enten å gjøre forsøk med tamrein i kontrollerte omgivelser ved kraftledninger, ved å observere tamrein som beitet nær kraftledninger eller ved å bruke indirekte faktorer som mål på beitetrykk, blant annet lavtykkelse. Konklusjonene fra disse studiene⁴ var ikke entydige. Innhegningsforsøk viste ingen eller svært liten effekt av ledningene, mens observasjoner av arealbruk hos tamrein samt målinger av lavdekker viste at kraftledninger kan føre til at reinen unnviker områder nærmest ledningene. I enkelte studier konkluderte man med at unnvikelsen i driftsfasen var opptil fire kilometer fra ledninger.

I motsetning til studiene av tamrein, som omtalt over, viste studier med telling fra fly, observasjoner av villrein og analyser av lavdekker i Ottadalsområdet at villrein ikke ble hindret i å krysse traseen til en 66 kV-kraftledning der⁵.

Fordi forskermiljøene kom til så sprikende konklusjoner, var det vanskelig å si sikkert hvilken påvirkning kraftledninger reelt har på rein og reindrifft. Imidlertid bidro utviklingen av GPS-sendere til at man kunne studere reinens arealbruk mye mer nøyaktig, og dette er nå gjeldende metode for det

⁴ REIN-prosjektet, Norges forskningsråd 2002.

⁵ Reimers, E. Kraftlinjer og rein i Ottadalen Nord. Villreinen, 102-105. 2001.

meste av forskning som studerer reinens habitat- og arealvalg. Dette er en metode som gir større nøyaktighet og legitimitet enn bruk av indirekte variabler som mål på dyrenes respons på kraftledninger. NVE mener derfor det er naturlig å legge størst vekt på disse GPS-baserte studiene i denne oppsummeringen av kraftledningers virkninger for reinsdyr. NVE bidro økonomisk og er fortsatt pådriver for at ny forskning på temaet skal gi økt kunnskap og sikrere beslutningsgrunnlag for forvaltningen.

Virksomheter i anleggsfasen

Forskningen er relativt entydig i at anleggsperioden med mye menneskelig aktivitet og bruk av tunge anleggsmaskiner har negative virkninger for tamrein. Norske⁶ og svenske⁷ studier konkluderer med at reinen bruker områder opp til fem kilometer fra anleggsområdet mindre enn de ville gjort uten anleggsaktivitet. Reinen både bruker områdene mindre og beveger seg raskere gjennom området enn de normalt ville gjort. Det er også konkludert med at det er negative effekter av anleggsarbeid i kalvingsperioden, noe som er naturlig da simler som skal kalve er sårbare og vil holde seg unna faremomenter. Simler med kalv er også generelt mer sky enn for eksempel bukkeflokker. På bakgrunn av forskningen kan man derfor konkludere med at anleggsarbeidet kan medføre negative effekter opp mot fem kilometer fra anleggsaktiviteten, og at virkningene vil være spesielt store i kalvingsområder.

Virksomheter i driftsfasen

En rekke forskningsprosjekter har benyttet seg av GPS-sendere på rein, og det er relativt entydige konklusjoner om at kraftledninger i seg selv ikke har særlige virkninger i driftsfasen⁸. Imidlertid har én studie hvor man benyttet GPS-sendere på villrein i Langfjella-området vist indirekte effekt, ved at kraftledninger kan bidra til at villreinen viker unna veier i større grad dersom kraftledningen går i samme område som disse⁹. Det er imidlertid viktig å merke seg at studier på villrein ikke nødvendigvis kan overføres direkte til tamrein, da tamrein har en annen toleranse for forstyrrelser.

Også en studie på tamrein nær Kristinebergsgruven i Sverige indikerer at en kraftledning som går i nærheten av andre menneskelige inngrep (vei, gruvedrift, bebyggelse mm.) kan gi en annen arealbruk hos reinen enn forventet¹⁰. Studien kunne imidlertid ikke fastslå hvor stor effekten av kraftledningen var, men at den kunne være med som en forklaringsvariabel i en modell som skulle forklare reinens arealbruk.

Reinbeitedistrikt 20 påpeker i sin uttalelse at en studie fra Ildgruben i Nordland viser at reinens bevegelser ble negativt påvirket av to av tre studerte seksjoner av en eldre 420 kV. I studien hadde forskere fra Universitetet i Oslo delt ledningen i tre segmenter, og studert reinens bevegelser ved kraftledningen ved hjelp av GPS-sendere¹¹. I vintersesongen fant forskerne ingen effekt av ledningen, mens i sommersesongen fant forskerne at reinen brukte områdene inntil 1,5 kilometer fra ledningen 10-20% mindre enn forventet. For den tredje seksjonen brukte imidlertid reinen områdene inntil kraftledningen mer enn forventet.

De samme forskerne har også studert virkningene av en ny 420 kV kraftledning på Fosen¹². Her fant de at en seksjon av ledningen hadde sterk negativ effekt på reinen om våren, mens for den andre seksjonen hadde ledningen en positiv effekt, dvs. at reinen brukte områdene nær ledningen mer enn

⁶ Eftestøl m.fl. Markkonflikt mellan vindkraft och renskötsel. 2021.

⁷ A. Skarin m.fl. Renar, renskötsel och vindkraft. 2021.

⁸ O. Strand Vindkraft og reinsdyr - en kunnskapssyntese. 2017.

⁹ Panzacchi m.fl. Learning from the past to predict the future: using archaeological findings and GPS data to quantify reindeer sensitivity to anthropogenic disturbance in Norway. 2013.

¹⁰ A. Skarin m.fl. Renar, renskötsel och vindkraft. 2021.

¹¹ Eftestøl m.fl. Markkonflikt mellan vindkraft och renskötsel. 2021.

¹² Eftestøl m.fl. Markkonflikt mellan vindkraft och renskötsel. 2021.

forventet. Det var også ulike resultater fra ulike sesonger, slik at reinen brukte områder nær kraftledningen mindre enn forventet, mens andre sesonger brukte reinen områdene likt eller mer enn før utbyggingen. Forskerne peker på svakheter i datamaterialet, og viser blant annet til at antall rein i enkelte områder er små, samt at beitekvalitet kan styre reinens arealbruk. På bakgrunn av dette skriver forskerne i sin rapport at de ikke kan konkludere med at kraftledningen har en negativ effekt på reinens arealbruk. Forskerne skriver at «*før endelige konklusjoner kan trekkes bør flere år med etterdata samles inn*».

NVE konstaterer at forskere per i dag ikke er i stand til å kunne trekke en vitenskapelig signifikant konklusjon om at kraftledninger har negativ effekt på reinens arealbruk. Vi vil likevel peke på at reinen for flere av de studerte ledningsseksjonene viste redusert bruk nær ledningen enkelte sesonger. Selv om dette kan skyldes andre faktorer som beitevariasjon, klimatisk variasjon mellom år, annen aktivitet i området osv., kan man heller ikke utelukke muligheten for at ledningen påvirker reinens bevegelser til en viss grad.

Når det kommer til virkninger av flere kraftledninger som går parallelt med hverandre kjenner NVE bare til eldre studier med til dels store mangler som har undersøkt dette¹³. Konklusjonene herfra er derfor svært usikre.

Et annet forhold enn unnvikelseeffekter er at kraftledninger kan fremstå som en barriere for reinen når den skal drives forbi ledningen. En slik effekt er vanskelig å studere, men i konsultasjonsmøter med NVE beskriver reindriftsutøvere at de kan ha vanskeligheter med å passere kraftledninger enkelte steder. En slik barriereeffekt er også omtalt i forskningsrapporter og konsekvensutredninger, uten at forskningen har undersøkt dette direkte. I hvor stor grad slike barriereeffekter kan gjøre det vanskelig å passere en kraftledning vil sannsynligvis være avhengig av terreng og værforhold. En ledning som passerer trange passasjer eller flaskehals i terrenget vil i større grad kunne fremstå som en barriere, spesielt dersom reinen må passere ledningen i nedoverbakke og får ledningen under seg i terrenget. Dette bekrefter reindriftsutøverne som er intervjuet i rapporten fra Fosen og Ildgruben nevnt ovenfor. Også dersom det er regn og/eller tåke opplever reindriftsutøverne i noen tilfeller at reinen snur når den møter en kraftledning, og at det i slike tilfeller kan være vanskelig å passere ledningen. En kraftledning som medfører en slik barriereeffekt vil neppe kunne stenge en flyttlei, men kan medføre ekstraarbeid for reindriftsutøverne når reinen skal drives forbi ledningen. Hvilken effekt en barriereeffekt vil ha for reinen når den skal passere en trekklei vil avhenge av dyrenes motivasjon til å passere området, men barriereeffekter ved trekkleier vil kunne medføre at reinen får endret arealbruk.

Forskningen er altså entydig på at en kraftledning i seg selv ikke vil medføre særlige unnvikelseeffekter for rein som beiter fritt i landskapet. Likevel etterlater enkelte studier en usikkerhet som tyder på at kraftledninger i noen tilfeller kan bidra til å forstyrre reinsdyras naturlige bevegelser i landskapet. Spesielt kan veier, hytter og menneskelig aktivitet føre til at reinsdyr til en viss grad unngår slike områder. Kraftledninger vil også i enkelte tilfeller medføre barriereeffekter, særlig der dyrene må passere gjennom trange passasjer eller i hellende terreng.

3.5.3 NVEs vurderingskriterier

Basert på eksisterende kunnskap, og for å ta høyde for usikkerheten som er knyttet til forskningsresultatene, legger NVE til grunn at kraftledninger kan påvirke reinen og bidra til at beiter nær kraftledningstraseer brukes mindre. NVE mener graden av virkninger kan påvirkes av mange faktorer. Generelt regnes virkningen i stor grad å kunne variere med hvilket funksjonsområde som berøres (årstidsbeite, kalvings- og brunstland, lufteplasser mv.). Dette innebærer for eksempel at reinen vurderes å være mer utsatt for forstyrrelser under kalvingstiden, og at en kraftledning gjennom et kalvingsområde antas å kunne påvirke reinen i større grad enn en kraftledning gjennom f.eks. et

¹³ REIN-prosjektet, Norges forskningsråd 2002.

sommerbeite. Hvor god tilgang reinen har på de ulike funksjonsområdene vil også kunne avgjøre hvordan en kraftledning oppfattes, og hvilke virkninger den gir.

I våre vurderinger legger vi også til grunn at virkninger av arealinngrep må vurderes ut fra reindriftas samlede tilgang og bruk av arealene. Reduksjonen i begrensede arealer eller andre høyt verdsette funksjonsområder vil påvirke reindrifta mer enn tilsvarende påvirkning av øvrige områder. Det er derfor viktig med en verdivurdering av områdene for å kunne bedømme virkninger av arealinngrep.

For mange distrikter er vinterbeiter en begrenset ressurs (marginale beiter). Vinterbeiter verdsettes derfor normalt høyere enn sommerbeiter, men dette avhenger av hvilke beiter som er en begrensende faktor for det aktuelle reinbeitedistriktet. Vårbeiter vil også verdsettes høyt fordi reinen er avhengig av grøntbeiter etter måneder på næringsfattige vinterbeiter. For simler med kalv kan dette være avgjørende for at simla skal klare å produsere nok melk til kalven. For utøveren er kalving og vårbeiter derfor i stor grad avgjørende for årsproduksjon og avkastning, og dermed lønnsomheten i driften generelt. I mange reinbeitedistrikt kan tilgangen på vårbeiter være begrenset, samtidig som det ofte er annen arealbruk og aktivitet i områdene som kan påvirke drifta.

Trekk-, flytt- og drivleier verdsettes generelt også høyt. Disse er både avgjørende for driftsmønsteret innen og mellom reinbeitedistrikt. og består ofte av trange områder der reinen og reindrifta har få andre alternative forflyttingsmuligheter. Flyttleier har også et særskilt vern i reindriftsloven § 22, hvor det står at flyttleier ikke kan stenges. NVE mener det er tvilsomt at en kraftledning kan ansees å fysisk stenge en flyttleier, men dette er områder som vi har særskilt oppmerksomhet rundt når vi vurderer virkninger for reindrifta.

I hvilken grad en kraftledning kan påvirke rein vil også kunne avhenge av ledningens alder. Forskning på rein i Norge og caribou (amerikansk villrein) i Nord-Amerika har vist at rein skyr områder med mye menneskelig aktivitet. Imidlertid er det også vist at reinen over tid kan venne seg til tekniske inngrep¹⁴, særlig dersom den menneskelige aktiviteten avtar. En nybygd kraftledning kan derfor forventes å kunne påvirke reinen mer enn en ledning som har stått i et område i en årrekke. Dyrenes tamhetsgrad vil også være sterkt avgjørende for hvor mye de påvirkes. Flere steder er reinen så tam at den går inn i tettbebygde områder og beiter i nærheten eller rundt bebyggelsen. Det er i slike tilfeller vanskelig å tenke seg at en kraftledning vil ha stor påvirkning på dyr som beiter fritt i terrenget. Andre steder er dyrene mer sky og vil i større grad kunne påvirkes av tekniske inngrep. Dette generelle bildet kompliseres ved at dyr innen samme flokk kan ha ulik toleranse for forstyrrelser og ved at toleransen til det enkelte individ både varierer gjennom året og med kondisjon, beitetilgang, rovdrypress mm. Særlig vil simler med kalv kunne være mer vår for forstyrrelser enn for eksempel bukkeflokker.

Virkningene som er omtalt over, knytter seg i hovedsak til biologiske og naturgitte faktorer. For tamrein og virkninger av kraftledninger spiller i tillegg selve reindriftsutøvelsen og –utøveren en helt sentral rolle. Ved vurdering av kraftledninger og virkninger for rein mener NVE det er viktig å huske at reindrift er en regulert næring og at dyra styres aktivt. Samtidig bygger reindrift på reinens naturlige vandring og skiftende årsbeiter, og å påvirke dette minst mulig er en fordel for rasjonell drift. Om en kraftledning får negative virkninger for reinen, vil dette ikke bare kunne oppfattes som en driftsmessig/økonomisk ulempe for reindrifta, men også som negativt for gleden og motivasjonen ved å drive reindrift. Slike mulige virkninger lar seg ikke kvantifisere, og de kommer også sjeldent til uttrykk direkte. NVE mener likevel det er viktig å ha forståelse for slike virkninger og for rollen dette spiller i reindriftras vurdering av arealinngrep.

Oppsummert mener NVE at anleggsfasen u diskutabelt vil kunne påvirke reindriften negativt, og at anleggsperioden må tilpasses etter reindriftras bruk av de respektive områdene.

Når det gjelder driftsfasen viser NVE til at de aller fleste forskningsprosjektene som har undersøkt reinens arealbruk ved hjelp av GPS-sendere konkluderer med at kraftledninger har begrenset effekt på

¹⁴ Haskell m.fl Dynamic responses of calving caribou to oilfields in northern Alaska. 2005.

tamrein. Imidlertid etterlater noen studier en viss usikkerhet om at reinen i noen tilfeller bruker områdene nært kraftledninger mindre enn forventet også i driftsfasen, selv om studiene ikke har kunnet konkludere med at dette skyldes kraftledningene i seg selv. Andre studier har vist at en kraftledning i tilknytning til veier, hytter og annen menneskelig aktivitet i noen grad vil kunne bidra til at områdene rundt brukes mindre enn forventet. Dette mener NVE er vesentlig i denne saken, da den omsøkte ledningen i hovedsak vil gå i områder med svært mye menneskelig aktivitet. Selv om enkelte av disse studiene er gjort på villrein kan man ikke utelukke at det samme vil være gjeldende for tamrein. Ledningen vil dessuten gå parallelt med to, og noen steder tre, andre kraftledninger. Det er ikke studert i tilstrekkelig grad hvilken virkning parallellføring av to eller flere ledninger vil ha for reinen. NVE kan ikke utelukke at tre til fire parallelle ledninger kan oppfattes som et større hinder for reinen, og at de samlet derfor vil kunne ha større virkninger enn man kan konkludere med ut fra gjeldende kunnskap fra forskning som har studert enkeltledninger.

Det er også sannsynlig at flere parallellførte ledninger vil kunne medføre barriereeffekter der reinen aktivt må drives forbi ledningene, og hvor reindriften kan oppleve problemer med å få reinen til å passere enkelte steder. Imidlertid vil det være en større virkning for reindriften dersom ledningene oppleves som barrierer ved trekkleier der reinen går fritt på beite. I slike tilfeller vil ikke reindriftsutøverne aktivt kunne drive reinen forbi, og resultatet vil da kunne være en opphopning av dyr enkelte steder i terrenget med påfølgende endret arealbruk. Dette er det lagt vekt på i noen grad i konsekvensutredningen.

Imidlertid legger konsekvensutredningen konsekvensgraden lavere enn den ellers ville gjort der planområdet er påvirket av menneskelig aktivitet, med begrunnelse i at området allerede er forringet og dermed har mindre verdi. Etter en slik tankegang vil et tiltak som bygges i tilknytning til eksisterende inngrep sjeldent bli vurdert til å få særlige konsekvenser for reindrift. Dette mener NVE noen ganger kan bli feil. Tiltak i tilknytning til eksisterende inngrep vil ofte ikke ha like store konsekvenser som et helt nytt tiltak i et uberørt område, og i mange tilfeller vil det kunne være riktig å samle inngrep fremfor å gjøre inngrep i uberørte områder. Dette er likevel noe som må vurderes i hvert enkelt tilfelle, spesielt når forskningsresultater har vist at virkninger av kraftledninger vil kunne bli forsterket av andre inngrep.

Reindriftsutøverne, Sametinget og Statsforvalteren mener at konsekvensgradene for reindrift er lagt for lavt i konsekvensutredningen. NVE enig i dette i noen tilfeller, men at dette må vurderes for hvert område. Basert på dagens forskning er det lite trolig at ledningen vil medføre unvikelseseffekt, og således tapt beiteland. Imidlertid mener NVE at ledningen vil kunne ha en barriereeffekt i driftsfasen som kan medføre vanskeligheter med å få reinen til å passere ledningen. NVE vil drøfte dette i vurderingen av virkninger for de ulike distriktene.

3.5.4 Vurderinger av virkninger for de berørte reinbeitedistriktene

NVE vil nedenfor vurdere virkninger for de berørte reinbeitedistriktene fra Skaidi i øst til Hammerfest i vest. I gjennomgangen vil vi vurdere virkningen av ledningen og eksisterende inngrep i nærheten av denne. I vurderingen legger vi vekt på kunnskap fra forskningsprosjekter som har blitt gjennomført etter at vi gav konsesjon til ledningen i 2012. NVE vil også gjøre en egen vurdering av samlede virkninger for reindriften opp mot folkeretten i kapittel 3.5.

Distrikt 21

Distrikt 21 har barmarksbeitene sine nord for E6 og Skaidi, og er derfor kun berørt av tiltaket når de driver dyrene til og fra vinterbeitene.

Distriktet har en viktig flyttlei like øst for Skaidi transformatorstasjon som benyttes vår og høst. En alternativ flyttlei de har benyttet vest for Skaidi er nå stengt grunnet tett utbygging av blant annet

hytter, noe som medfører at distriktet ikke har så mange andre muligheter enn å benytte hovedflytteleien øst for Skaidi transformatorstasjon.

Anleggsfasen

NVE mener at distriktet vil bli negativt påvirket av anleggsfasen dersom det er aktivt anleggsarbeid i den perioden de skal flytte reinen forbi Skaidi transformatorstasjon. Reinen passerer tett opptil transformatorstasjonen, og det vil være viktig at det ikke er pågående anleggsarbeid når de passerer. Reinen bør heller ikke hindres av hensatte anleggsmaskiner, anleggsdeler og liknende som kan gjøre det vanskelig å passere. NVE mener at de negative virkningene for distrikt 21 i anleggsfasen i stor grad kan avbøtes gjennom å tilrettelegge anleggsperioden mot reindriftens behov for bruk av området.

Driftsfasen

I driftsfasen vil distriktet bli noe berørt av ledningen, da denne svinger rundt Skaidi transformatorstasjon og kobles til stasjonen fra øst. Distriktet må som nevnt over passere nært inntil Skaidi transformatorstasjon. Området rundt stasjonen vil naturlig nok være preget av at mange ledninger skal inn til og ut av stasjonen. I tillegg til dagens ledninger er det omsøkt en 132 kV ledning fra Skaidi til Smørfjord og en 420 kV ledning fra Skaidi til Lakselv og videre mot Lebesby. Distriktet opplever utfordringer i dag med 66 kV-ledningen og 132 kV-ledningen som går ut fra Skaidi mot hhv. Smørfjord og Lakselv. Særlig i vær med dårlig sikt opplever de at reinen stopper opp og snur når de oppdager ledningen på kort avstand. De mener at en ytterligere utvidelse av Skaidi transformatorstasjon kan forverre dette.

NVE mener det er sannsynlig at distriktet vil oppleve at denne situasjonen forverres dersom alle omsøkte tiltak rundt Skaidi transformatorstasjon skal realiseres. Den eksisterende ledningen fra Smørfjord er søkt ombygd for å få plass til nye 420 kV-ledninger fra Lebesby, Skillemoen og Hammerfest. Den omsøkte 132 kV-ledningen til Smørfjord er søkt lagt i kabel den siste biten inn til Skaidi transformatorstasjon, men kun over en strekning på ca. 240 meter. Likevel vil reinen måtte passere Skaidi transformatorstasjon, potensielt nært inntil tre 420 kV-ledninger, to 132 kV-ledninger og en 66 kV-ledning – dersom alle omsøkte ledninger inn til stasjonen blir realisert. NVE mener dette vil kunne øke reindriftens problemer med å passere alle anleggene, særlig under visse værforhold. Anleggene vil etter NVEs vurdering neppe medføre at reinen ikke kan passere forbi stasjonen, men reindriften kan få merarbeid dersom reinen opplever anleggene som barrierer.



Figur 11: Reinbeitedistrikt 21s vårbeiter og flytleier. Kilde: Statnett.

Distrikt 22

NVE har hatt to separate konsultasjonsmøter med ulike siidaandeler fra reinbeitedistrikt 22, da de har vært representert ved to forskjellige advokater. NVE vil likevel vurdere virkningene for distriktet som en helhet i denne gjennomgangen, selv om de ulike siidaene ikke nødvendigvis driver dyrene i samme flokk eller bruker områdene på likt vis.



Figur 12: Kart som viser reinbeitedistrikt 22s vårbeiter, oppsamlingsområder og flyttleier i området rundt ledningen. Den viktige trekkleien ved Fægford er markert med rød strek og plasseringen er markert med pil (NVEs inntegning). Kilde: Statnett.

I konsultasjonsmøter med NVE informerte reinbeitedistriktet om hvordan de bruker området gjennom året. Distrikt 22 blir berørt fra E6 i øst til Kvalsundet i vest. Distriktet kommer inn i området fra vinterbeitene om våren, og simlene kalver nord i området. Simlene med kalver vil søke ned mot Repparfjorden for å beite på de første grønnspirene som kommer om våren. Disse plantene er ekstra næringsrike og dette beitet er derfor vesentlig for at simlene skal kunne produsere nok melk til kalvene. Reinen bruker hele området langs sjøen, fra Fægford i øst til Neverfjord i vest gjennom våren og sommeren. Distriktet sier at reinen beiter i et rotasjonsmønster i fjellet sør for Repparfjorden gjennom sommeren og høsten, og at denne rotasjonsbeitingen er viktig for å opprettholde dynamikken i hvordan reinen bruker området.

På strekningen ut fra Skaidi transformatorstasjon vil ledningen gå parallelt med to 132 kV kraftledninger på sørsiden av riksvei 94. Langs riksveien går det også en eksisterende 22 kV kraftledning, så stedvis vil det etter bygging av ny ledning gå fire kraftledninger som er delvis parallellført, i tillegg til riksveien. Ledningen går i ytterkanten av kalvingsområdet til distriktet, og passerer en spesielt viktig trekklei ved Fægford (se figur 12).

Anleggsfasen

I anleggsfasen vil ledningen få negative virkninger for reindriften. Særlig ugunstig er det at ledningen bygges nær områdene som brukes til kalving og viktige vårbeiter. Dersom man legger til grunn at anleggsarbeidet kan virke negativt opp til fem kilometer unna vil inntil 25% av distriktets områder vest for E6 og sør for Repparfjorden bli berørt, ifølge konsekvensutredningen. Selv om reinen trolig ikke vil sky området helt, vil anleggsperioden bli vanskelig for reindriften da en stor andel av deres vår- og sommerbeiter blir berørt. Særlig kritisk vil dette være dersom anleggsarbeidet medfører at simler med kalv mister tilgangen til viktige grøntbeiter nede langs Repparfjorden. Reindriften sier selv at det er viktig at simlene har tilgang til dette området med næringsrike grøntspirer i perioden fra kalvingen og utover sommeren.

Anleggsperioden vil også kunne medføre at reinen trekker over i områder som brukes av nabosiida eller -distrikter. Dette vil i så fall medføre mye ekstraarbeid for reindriftsutøverne, da de må skille flokkene og drive reinen tilbake til riktig område igjen. Om høsten samler distriktet dyrene i et gjerdeanlegg ved Fiskelvvatn ved Kvalsund. Aktivt anleggsarbeid i dette området på høsten vil kunne medføre at det er vanskeligere å samle dyrene i gjerdet. Selv om det er noen kilometers avstand

mellom ledningen og gjerdeanlegget, ligger store deler av samlingsområdet innenfor området som kan bli påvirket av anleggsarbeidet. Særlig anleggsarbeid med helikopter i området på denne tiden vil kunne medføre betydelig ekstraarbeid for reindriften.

NVE mener det er viktig at det settes vilkår om at anleggsperioden skal tilpasses kalvingstiden og flyttperioden, og at Statnett tilrettelegger for at anleggsarbeidet skal gi så lite virkninger som mulig for reindriften. Trolig vil det være vanskelig å få til gode løsninger siden influensområdet for anleggsarbeidet omfatter så stor del av vår-, sommer- og høstbeitene til distriktet, mens hovedandelen av anleggsarbeidet nødvendigvis må foregå i barmarkssesongen.

Driftsfasen

I driftsperioden mener NVE at det ikke kan utelukkes at ledningen medfører negative virkninger for distriktet. Det er ikke kjent hvorvidt så mange inngrep i form av parallelførte kraftledninger vil kunne medføre en unnvikelseeffekt., jf. diskusjonen i kapittel 3.5.2. NVE mener at det er lite trolig at ledningen i seg selv vil gjøre at reinen skyr området, siden reinen i dag passerer området med eksisterende ledninger og vei. De samlede virkningene av flere kraftledninger og en trafikkert vei kan imidlertid føre til at reinen endrer bruken av området. Dersom det skulle skje vil det få store konsekvenser for reindriften, da området langs Repparfjorden er vesentlig for kalveoverlevelse og -tilvekst.

Begge de to delene av distriktet som NVE har hatt konsultasjon med fremhever viktigheten av en trekklei ved Fægffjord, se figur 12. Distriktet påpeker at dette er en svært viktig vei ned fra fjellet når reinen skal til vårbeiteområdene langs fjorden, og at det er få andre alternative veier de kan bruke. Utøverne sier at de allerede i dag har problemer når reinen skal passere dagens ledninger på nedstigningen fra fjellet.

NVE mener det er sannsynlig at reindriften vil kunne oppleve større barrierevirkninger av kraftledningen enn i dag, da de etter utbyggingen som nevnt ovenfor må passere både en 420 kV og to 132 kV kraftledninger som vil ligge lavere i terrenget enn dyrene når de skal passere. Vi mener at dette særlig kan bli et problem dersom reinen skal passere når det er dårlig sikt, og at dyrene opplever at de plutselig kommer til et hinder. Dyrene som skal passere vil også omfatte simler med relativt nyfødte kalver som skal trekke ned fra kalvingsområdet rundt Nussir og ned mot sjøen. Simler med kalv er kjent for å være betydelig mer sky og vår for inngrep enn eksempelvis bukkeflokker. Det er av vesentlig betydning for reindriftens økonomi og driftsmønster at simlene får tilgang til grøntspirene om våren, for å klare å produsere nok melk som fører til en tilfredsstillende kalvevekst.

I konsekvensutredningen står det *«En ny ledning kan også forsterke eventuelle barriereeffekter som er i områdene i dag og medføre at spesielt simler med små kalver blir forsinket i trekket til sjønære områder utover våren og forsommeren, og heller bli værende på fjellet sør for traseen. I verste fall kan enkelte dyr også unngå trekket helt og dermed føre til en opphopning av dyr i de kystnære områdene vest i distriktet i denne sesongen»*. Videre sier konsekvensutredningen at *«Det er vanskelig å forutsi graden av en slik negativ effekt, men det er naturlig å tro at i hvert fall noe rein, som nevnt særlig sensitive individer og simler med kalv, kan få noe forsinket trekk, eventuelt øke bruken av sjønære områder et annet sted enn langs Repparfjorden. Det er likevel viktig å nevne at motivasjonen til dyrene å komme ned til de beste beitene langs kysten sannsynligvis er høy. Med godt oppryddingsarbeid slik at spesielt de små kalvene ikke opplever noen fysisk barriere, samt god kommunikasjon mellom utbygger og reindriften (vedlikehold og tilsyn) tror vi derfor at effekten av slike potensielle barriereeffekter blir relativt små og først og fremst eventuelt oppstå i perioder med mye corona- og/eller vindstøy og/eller der topografien/totale inngrepssituasjonen gjør at du allerede har en flaskehals. For bukker og ungdyr vil endringene med all sannsynlighet bli minimale»*.

NVE mener at ledningen trolig ikke vil stenge trekkleien helt, da motivasjonen til dyrene vil være høy for å komme til de lavereliggende grøntbeitene ved sjøen. Likevel mener NVE at reindriften kan oppleve at dyrene kan være motvillige til å passere ledningene. Spesielt kan en slik barriereeffekt

oppstå i ugunstige værforhold med corona- og vindstøy fra kraftledningene. Dersom ledningen i ytterste konsekvens medfører en opphopning av dyr som unngår å trekke forbi ledningen og ned til sjøen, slik konsekvensutredningen omtaler, vil dette være svært uheldig. En følge av dette kan være endret arealbruk, spesielt for simler med kalv. Det finnes ifølge reindriften ingen andre trekkleier i området som kan benyttes som et alternativ til den ved Fæg fjord.

Reindriften er også bekymret for at en ny ledning vil medføre økt menneskelig aktivitet i området. De peker på at det vil være ulike eiere av de forskjellige ledningene, og at siden tilsyn ikke nødvendigvis koordineres mellom selskapene vil dette kunne medføre økt tilsynsaktivitet i området. I tillegg trekker de frem at anleggsveier åpner opp områder som tidligere har vært utilgjengelig for generell ferdsel av blant annet syklist og turgåere. NVE er enig i reindriften syn på dette, og mener det er sannsynlig at bygging av ledningen kan medføre økt menneskelig aktivitet i området. Selv om tilsyn og vedlikehold er relativt sjeldne hendelser kan man ikke utelukke effekten av gjentatt menneskelig aktivitet i form av snøskuter, firehjuling eller helikopter. NVE anbefaler derfor at dersom Statnett får konsesjon til ledningen bør de så langt det lar seg gjøre forsøke å koordinere tilsynsarbeidet med de andre ledningseierne i området. NVE er kjent med at reindriften opplever at dersom reinen har opplevd noe skremmende i et område kan det medføre at reinen i en periode i etterkant ikke vil trekke inn i området på nytt. NVE kan ikke utelukke at dette kan skje dersom anleggsveier, tilsyn og vedlikehold totalt sett medfører økt menneskelig aktivitet i området. Dette kan til en viss grad avbøtes gjennom vilkår om at anleggsveier skal tilbakeføres til opprinnelig tilstand. Det er ikke planlagt noen permanente anleggsveier i området. Likevel vil det være vanskelig å forhindre at kjørespor etter anleggsarbeidet kan medføre økt aktivitet i fjellet også i driftsfasen, noe som vil gi en indirekte negativ effekt av tiltaket.

Distrikt 20

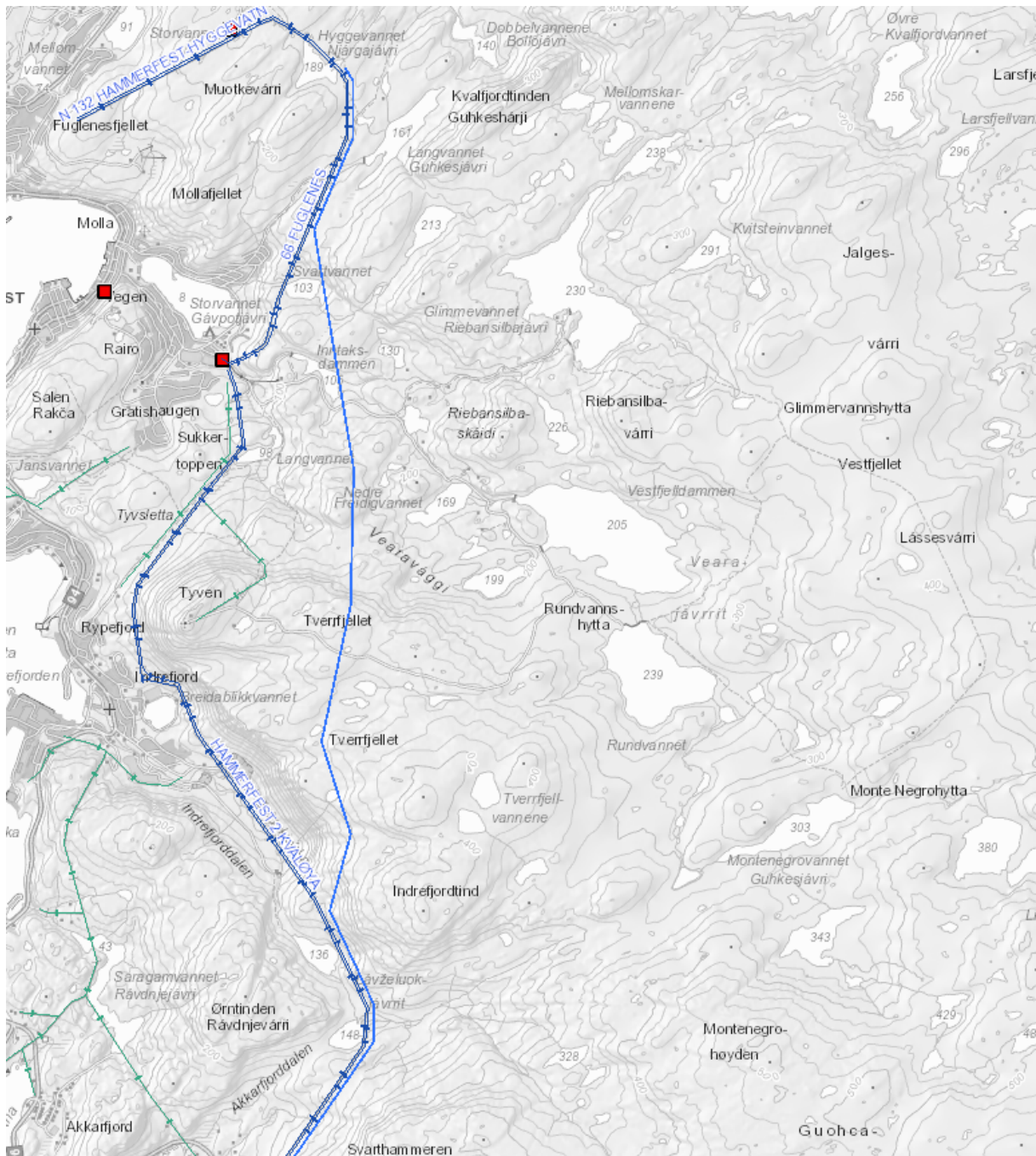
Reinbeitedistrikt 20 har vår-, sommer- og høstbeiter på Kvaløya. Distriktet flytter reinen inn fra vinterbeitene på Finnmarksvidda og i området om våren. Deler av flokken flytter langs sørsiden av Repparfjorden, det vil si i området hvor ledningen er søkt bygget. Reinen samles deretter i et oppsamlingsområde sør for Kvalsundbrua før de svømmer over Kvalsundet på den tiden av døgnet hvor tidevannet gjør at strømmen er minst. Som alternativ til svømmingen bruker distriktet en pram for å flytte reinen over til Kvaløya. Sørvestsiden av Kvaløya er viktige områder, da reinen vil finne barflekker med grøntbeite her først. Reinen flyttes deretter langs vestsiden av Kvaløya frem til Grøtnes før de trekker østover inn i fjellene ved Akkarfjord. Kalvingsområdet er spredt utover mesteparten av Kvaløya med unntak av bebygde områder og de høyestliggende fjellområdene midt på øya.

Om høsten samles reinen i et gjerde ved Kvalsundet før den svømmer over til fastlandet igjen. Her oppholder de seg en periode i området Kvalsund-Nussir-Fæg fjord, og området sør for Repparfjorden er viktig i brunstperioden om høsten. Etter brunsten trekker flokken langs sørsiden av Repparfjorden mot vinterbeiteområdene på vidda mot Kautokeino. Det er flere viktige trekkleier på Kvaløya, i tillegg til området hvor reinen svømmer til og fra øya. Reinbeitedistriktet trekker i sin uttalelse frem fem sårbare flaskehals: Miilletmuotki/Hyggevann, Mollstrand, Nuorevarri, Kvalsunddalen og mellom Fæg fjord og Aresjogat. Fjellformasjonene på Kvaløya går i øst-vest retning, noe som gjør at det er begrenset med alternative trekkleier.



Figur 13: Reinbeitedistrikt 20s vårbeiter og flyttleier. Kilde: Statnett.

Tiltaket berører distriktet ved at ledningen går sør for Repparfjorden parallelt med andre ledninger og riksveien, slik vi har beskrevet under avsnittet om reinbeitedistrikt 22. Der ledningen kommer inn på Kvaløya vil den gå parallelt med dagens to 132 kV ledninger som kommer inn på Kvaløya sørvest for Kvalsundbrua. Videre vestover vil disse tre ledningene gå parallelt med en 22 kV ledning og riksveien, før den omsøkte og de to 132 kV-ledningene skjærer opp i fjellet ved Akkarfjord. Her vil parallellføringen opphøre, da de to 132 kV-ledningene går vest for Tyven og inn til Lucernas transformatorstasjon ved Svartvannet, mens den omsøkte ledningen går øst for Tyven og møter en 66 kV og en 132 kV kraftledning nord for Svartvannet. Herfra vil disse gå parallelt inn til Hyggevatn transformatorstasjon.



Figur 14: Figuren viser eksisterende kraftledninger til venstre, og den omsøkte kraftledningen til høyre. Kilde: NVE atlas.

Anleggsfasen

I anleggsperioden vil også reinbeitedistrikt 20 få negative virkninger av anleggsarbeidet. Reinbeitedistrikt 20 har vår-, sommer- og høstbeiter på Kvaløya, og siden beiteområdet ligger på en øy vil det kunne være begrenset med områder som reinen kan trekke mot i anleggsperioden. NVE mener at området ved Kvalsundet som benyttes til svømming må skjermes under anleggsperioden. Anleggsarbeid kan medføre at det er vanskelig å samle reinen i gjerdet når reinen skal svømme til og fra øya. Svømmingen må foregå på den tiden hvor tidevannet gjør at strømmen i sundet er minst mulig. I tillegg må været være godt nok til at det er forsvarlig å la reinen svømme over sundet. Dette gjør at reindriftsutøverne må se an naturforholdene og drive reinen over de få timene i døgnet det er

mulig. Anleggsarbeid i området vil trolig kunne gjøre reinen urolig og vanskeliggjøre reinsvømmingen.

Også i perioden om våren når reinen forflytter seg langs vestsiden av øya mot Grøtnes og etter hvert over mot Hyggevatn vil anleggsarbeidet kunne forstyrre dyrenes arealbruk. Særlig når reinen ankommer Kvaløya på våren vil drektige simler og etter hvert simler med kalv være våre forstyrrelser. Konsekvensutredningen legger til grunn at det er anleggsstans under vårflyttingen og i kalvingsperioden. NVE mener dette vil være helt nødvendig, spesielt i områder hvor reinen kalver.

Om anleggsarbeid senere på året sier konsekvensutredningen «*Aktivt anleggsarbeid vil utløse frykt- og unnvikelsesatferd i flere km avstand fra traseen i hele perioden når rbd 20 har dyrene på høstbeiter og brunst i området rundt Kvalsund, Nussir og Fæg fjord. Omfanget av unnvikelse i denne perioden er umulig å estimere, og det vil kunne variere betydelig fra år til år basert på vær, beitetilgang, temperatur, andre inngrep og forstyrrelser, hva slags anleggsarbeid som utføres, omfang av helikopterbruk osv. Unnvikelseeffekter fra anleggsarbeid vil medføre at dyr blir urolige på høstbeitet, og særlig i brunstperioden er det viktig at flokken får ro slik at flest mulig simler kan bedekkes.*

Etter brunst skal flokken flyttes videre østover langs de store flytteleiene nord i rbd 22 langs Repparfjorddalen, og forstyrrelser i denne sammenheng vil medføre betydelig merarbeid for reindriften og fare for sammenblanding med dyr fra andre distrikter. Brunsten er en utmattende tid, og vedvarende forstyrrelser, eventuelt økt bruk av mindre attraktive beiter lenger unna, vil redusere særlig bukkene sin evne til å hente seg inn igjen før vinteren. Det er sannsynlig at anleggsarbeid innenfor rbd 20 sine høstbeiter og brunstområder kan medføre direkte forstyrrelse og unnvikelse opp mot anslagsvis 5 km fra ledningen. Alle dyr innenfor området vil ikke påvirkes negativt, men dette er en tid på året når flokken bør holdes samlet, og det vil være uheldig dersom deler av flokken blir forstyrrt, både grunnet merarbeid fordi disse dyrene kan dra med seg større deler av flokken i gal retning, men også redusert sjanse for bedekking av simler. Hyppig helikoptertrafikk, særlig utenfor traseen, og i områder hvor reinen ikke «forventer» helikopter, vil virke spesielt forstyrende».

NVE mener disse forstyrrelsene er vanskelig å avbøte, da anleggsarbeidet nødvendigvis må foregå på barmark gjennom sommeren og høsten. Vi mener derfor man må legge til grunn at anleggsarbeidet vil medføre stor negativ konsekvens for distrikt 20 – og også distrikt 22 slik vi har beskrevet ovenfor. Dersom anleggsarbeidet medfører urolige dyr under brunsten med påfølgende dårlig bedekking vil de negative effektene av anleggsarbeidet kunne være betydelig også påfølgende år, da dette vil gjøre at flokken får færre kalver. Dette vil være et tap for reindriften både økonomisk ved at det er færre kalver som kan slaktes, men også driftsmessig da det blir færre dyr å velge mellom når man skal vurdere hvilke dyr som skal spares som produksjonsdyr.

Driftsfasen

I driftsfasen vil distriktet bruke fastlandssiden når flokken flyttes til og fra Kvaløya langs sørsiden av Repparfjorden, i området hvor ledningen er omsøkt. Som vi vurderte for reinbeitedistrikt 22 ovenfor mener NVE at det ikke kan utelukkes at ledningen parallelført med to 132 kV ledninger og delvis fylkesveien kan medføre en viss unnvikelse for dyr på fritt beite. Under vårflyttingen flyttes flokken vestover mot gjerdeanlegget ved Kvalsund. Distriktet har trukket frem viktigheten av den samme trekkleien som distrikt 22 i området ved Fæg fjord. Distrikt 20 vil kunne oppleve de samme negative virkningene som distrikt 22, ved at ledningen kan medføre en barriereeffekt som gjør det vanskeligere å passere ledningen når reinen skal passere området.

Om høsten bruker distriktet området mellom Kvalsundet og Fæg fjord til brunst. Reinen går da fritt i området, og er avhengig av ro slik at flest mulig simler kan bli bedekket. En eventuell unnvikelseeffekt i denne perioden vil medføre at reinen bruker et mindre område under brunsten enn de normalt ville gjort. En årsak til en eventuell unnvikelseeffekt kan være økt korona- og vindstøy fra ledningen under gitte værforhold, noe som kan uroe flokken. Dersom flokken blir tilstrekkelig uroet i brunstperioden vil det kunne medføre dårligere bedekking og dermed et driftsmessig tap/ulempe for

reindriften. Dersom reinen ikke venner seg til ledningen over tid vil en slik effekt kunne medføre dårligere lønnsomhet i driften. Med usikkerheten som foreligger i forskningen om virkninger av kraftledninger i driftsfasen, særlig i områder med andre inngrep, kan NVE ikke utelukke at dette kan forekomme.

På Kvaløya vil reinen trekke langs ledningen på vestsiden av øya om våren, før de sprer seg utover fjellområdet for kalving og vårbeite. Ledningstraseen avviker noe fra parallellføringen med de to 132 kV-ledningene de første hundre meterne på Kvaløya, men deretter er ledningen parallellført med to 132 kV-ledninger, riksveien og tidvis også en 22 kV-ledning i området mellom Kvalsundet og Akkarfjord/Mollstrand. Trekkleien fra Mollstrand og opp på fjellet er en av flyttleiene reindriften har pekt spesielt på i sin uttalelse. Her svinger også både den omsøkte ledningen og de to 132 kV-ledningene østover, slik at reinen til dels må trekke parallelt med de tre ledningene opp mot fjellet. Reindriften kan oppleve barriereeffekter når reinen skal forbi ledningen, noe konsekvensutredningen også påpeker: *“En ny ledning kan også forsterke eventuelle barriereeffekter som er i områdene i dag. På Kvaløya kan det medføre at spesielt simler med små kalver blir forsinket i trekket til sjønære områder utover våren og forsommeren, og heller bli værende på fjellet øst for traseen. I verste fall kan enkelte dyr også unngå trekket helt, noe som dermed fører til en opphopning av dyr i de kystnære områdene andre steder innenfor Kvaløya i denne sesongen”*.

Også nord for Hyggevatn transformatorstasjon ligger det en sentral flyttlei, og dyrene trekker også forbi området i den tiden hvor de går fritt på beite. Her er det relativt trangt, og reinen må passere mellom ledningene/transformatorstasjonen og sjøen på nordsiden av øya. Selv om det er ca. to kilometer mellom anleggene og sjøen, vil en unnvikelseeffekt her kunne medføre vanskeligheter for reindriften. Særlig vil korona- og vindstøy kunne virke skremmende på reinen dersom vinden blåser sørfra og bærer lyden nordover. Ledningstraseen er justert med ca. 25 meter nordover i dette området sammenliknet med opprinnelige konsesjonsgitte løsning, men NVE mener dette er av liten betydning all den tid ledningen og stasjonen bygges i området uansett.

Reindriften har i sin uttalelse pekt på en traséjustering som innebærer at ledningen legges lengre vestover mot Tyven og bebyggelsen i Hammerfest. De peker på at ledningen da vil parallellføres med de to 132 kV-ledningene noen hundre meter ekstra, at ledningen kommer lengre unna flyttleier og kalvingsland i øst, og at den da ligger i vestvendte fjell. Denne løsningen ble vurdert da ledningen fikk konsesjon i 2012, og den konsesjonsgitte traseen var da et kompromiss mellom hensyn til bebyggelse, reindrift og friluftsliv.

NVE mener traseen vil være noe bedre for reindriften, særlig fordi den blir liggende i vestvendte fjell og være mindre synlig fra de sentrale fjellområdene på Kvaløya. I konsesjonsvedtaket fra 2012 vurderte NVE at de visuelle ulempene for beboere ved Storvannet ble store dersom man skulle bygge ledningen etter den foreslåtte traseen, se nærmere vurdering i kapittel 3.8. Selv om NVE nå vurderer at ny kunnskap og en mer presset inngrepssituasjon gjør at det kan være grunnlag for å vektlegge reindriftsinteresser tyngre i dag enn hva vi gjorde i 2012, mener NVE fortsatt at fordelene for reindriften ikke veier tyngre enn at ledningen skal gå like kan bebyggelsen ved Storvannet. NVE mener derfor fremdeles at den foreslåtte traseen ikke er bedre enn den som det ble gitt konsesjon til i 2012.

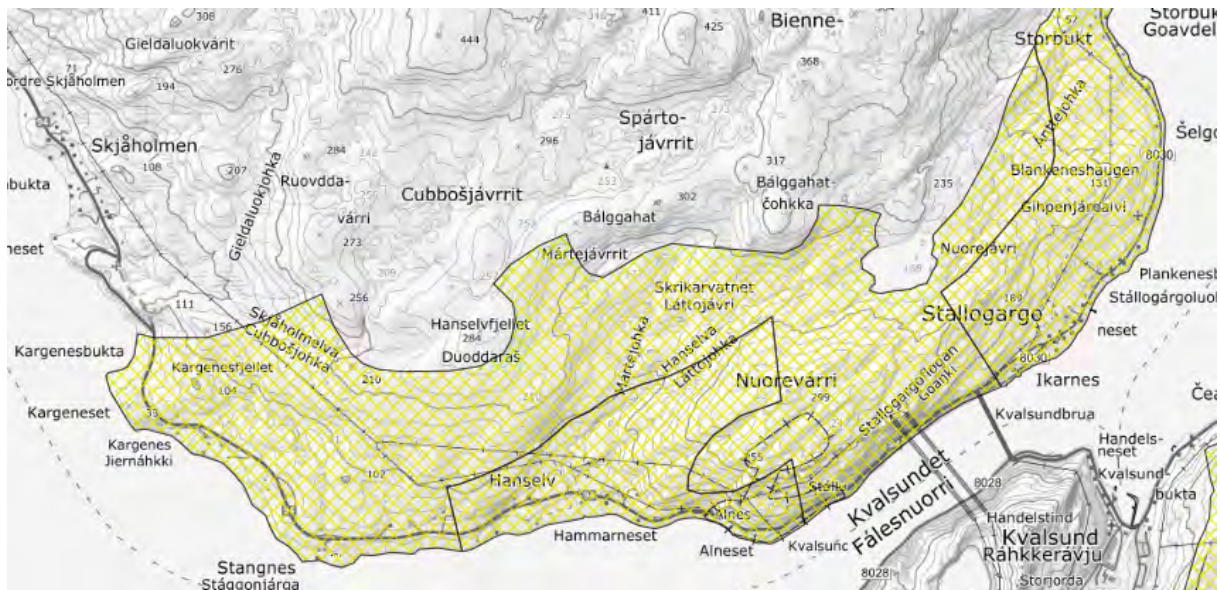


Figur 15: Forslag til ny trasé. Kilde: Reinbeitedistrikt 20s høringsuttalelse..

De sentrale delene av Kvaløya blir lite berørt av ledningene i driftsfasen. Ledningen går fra Mollstrand til Hyggevatn i randområdet til reindrifta. Selv om ledningen skulle medføre en viss unnvikelse vil ikke dette være en strekning hvor reinen er avhengig av å passere ledningen. NVE mener derfor at de driftsmessige ulempene på denne strekningen er akseptable i driftsfasen, selv om noe beiteland kan bli mindre brukt etter utbyggingen.

Når reinen skal flyttes sørover på seinsommeren/tidlig høst vil utøverne drive reinen ned flyttleien ved Nuorevarri og samle reinen i et gjerde ved Kvalsundet mens de venter på at forholdene er slik at reinen kan svømme over til fastlandet – slik vi har vurdert ovenfor for anleggsfasen av prosjektet. Reinbeitedistriktet sier i sin uttalelse og i konsultasjon med NVE at de allerede i dag har problemer med å få reinen til å passere de eksisterende 132 kV-ledningene, og distriktet trekker i sin uttalelse frem denne flyttleien ved Nuorevarri som det punktet som de er mest bekymret for. Om denne trekkleien sier konsekvensutredningen følgende: “ny kraftledning kommer til å gå tett inntil beitehagen på nordsiden av denne, gjennom et område uten eksisterende inngrep (utenom gjerdeanlegget i seg selv), men ledningen går relativt langt unna både inngangen/utgangen til beitehagen og når dyrene først er i gjerdeanlegget tror vi effektene av en slik ledning er minimale”.

NVE mener at det ikke er usannsynlig at ledningen kan medføre økte problemer for utøverne når reinen skal drives inn i gjerdeanlegget. Topografien er slik at reinen vil ha ledningen under seg i terrenget og må nærme seg og passere ledningen i nedoverbakke. Selv om det er et par hundre meter mellom den omsøkte ledningen og de to 132 kV-ledningene på det bredeste vil reinen kunne oppfatte de tre ledningene som ett stort hinder, slik at den nye ledningen kan forsterke den barriereeffekten reindriften i dag opplever av de eksisterende ledningene. NVE er imidlertid enig i vurderingen som er gjort i konsekvensutredningen om at når reinen først er samlet i gjerdet vil ledningen ha mindre virkninger for reindriften, da utgangen av gjerdet og starten på reinsvømmingen er nedenfor ledningen. NVE mener flyttleien vil trolig ikke bli stengt slik at reinen ikke kan passere området, men den omsøkte ledningen vil kunne medføre betydelig ekstraarbeid for reindriftsutøverne når de skal samle reinen i gjerdet.



Figur 16: Kart som viser flyttlei og gjerdeanlegg ved Nuorevarri. Kilde: Kilden.no.

Oppsummering av virkninger for reindriften og avbøtende tiltak

NVE mener tiltaket vil medføre store virkninger for reindriften i anleggsperioden. Reindriften bruker det berørte området hovedsakelig vår, sommer og høst. Siden anleggsarbeidet i stor grad må pågå i barmarkssesongen vil det være vanskelig å ta hensyn til reindriften bruk av områdene på en tilfredsstillende måte. Som avbøtende tiltak mener NVE at anleggsarbeidet så langt det lar seg gjøre må tilpasses reindriften bruk av områdene om våren når reinen flyttes og etter hvert kalver, og om høsten under brunstperioden og flytting mot vinterbeiteområdene. Om våren gjelder dette spesielt kalvings- og flyttområdene til distrikt 22 mellom Fæg fjord og Kvalsundet og kalvings- og flyttområdene til distrikt 20 fra Kvalsundet til Tyven på Kvaløya. Om høsten er de viktigste områdene etter NVEs syn flyttleien og oppsamlingsområdet til distrikt 20 ved Nuorevarri og distriktets brunstområde fra Kvalsunddalen til Fæg fjord. I tillegg må det tas hensyn til distrikt 21 ved Skaidi transformatorstasjon når de flytter reinen forbi stasjonen vår og høst.

I driftsfasen mener NVE at ledningen trolig vil ha større konsekvenser for reindriften enn det konsekvensutredningen tilsier. Konsekvensutredningen legger konsekvensgraden lav i områder som allerede har inngrep. NVE mener dette ikke gir et riktig bilde av hvilke konsekvenser tiltaket kan medføre for reindriften. NVE viser til forskning som tilsier at kraftledninger sammen med andre inngrep kan medføre at reinen bruker området mindre enn forventet. I tillegg mener NVE at det foreligger en viss usikkerhet i forskningsresultatene om hvilke virkninger kraftledninger har på reinens arealbruk når den går fritt på beite.

NVE konstaterer at en parallellføring med to 132 kV kraftledninger og tidvis også riksveien og en 22 kV-ledning vil kunne medføre økt barriereeffekt, særlig ved trekk- og flyttleier der reinen må passere ledningen i hellende terreng. NVE mener de største barrierevirkningene for reindriften vil være ved de viktige trekkleiene ved Fæg fjord, ved oppstigningen mellom Mollstrand og fjellet og ved Hyggevatnen, samt flyttleien ved nedstigningen mot Nuorevarri. En økt barriereeffekt ved passering av disse trekk- og flyttleiene vil kunne medføre ekstraarbeid for reindriften ved at reinen må aktivt drives forbi med eventuelle gjentatte forsøk. I verste fall vil rein på fritt beite kunne bli avskjært fra viktige områder, slik som vårbeiter langs Repparfjorddalen. Dette vil kunne medføre driftsmessige ulemper og tap over tid. NVE mener imidlertid ikke at noen flyttleier blir stengt som en følge av tiltaket, jf. bestemmelsene i reindriftenloven §22.

NVE mener også at ledningen vil kunne medføre virkninger for reindriften i brunstperioden, ved at flokken uroes og resultatet blir dårligere bedekking av simlene med påfølgende økonomisk tap for reindriften.

NVE mener det er viktig dersom ledningen får konsesjon, at det settes vilkår om at reindriften skal tas med og rådføres når masteplasseringene skal bestemmes for traseen der ledningen passerer viktige trekk- og flyttleier.

Flere av reinbeitedistriktene har krevd at ledningen bygges som sjøkabel, og at dette er det eneste akseptable avbøtende tiltaket. NVE viser i den sammenheng til gjeldende kablingspolicy nedfelt i St. Meld. 14 (2011-2012) Meldingen slår fast at grunnet høye kostnader skal luftledning være hovedalternativet for 420 kV-ledninger. Sjøkabel på 420 kV spenningsnivå vil medføre behov for store muffestasjoner i hver ende av kabelen, noe som i seg selv vil være et stort inngrep med virkninger for omgivelsene. På bakgrunn av gjeldende kabelpolicy vil NVE ikke vurdere sjøkabel som et avbøtende tiltak for reindriften.

Reinbeitedistrikt 20 har i konsultasjon med NVE ment at dersom ledningen bygges vil denne, sammen med andre inngrep i distriktet, medføre at det ikke lengre vil være mulig å drive med reindrift på Kvaløya. De har derfor krevd at det må opprettes erstatningsareal på Rolvsøya nord for Kvaløya. NVE bemerker at vi ikke har myndighet til å fatte en slik beslutning, og at dette er et krav som må rettes til reindriftsforvaltningen.

Som NVE har omtalt tidligere kjenner ikke NVE til at det tidligere har vært forsket på virkningene av flere parallelle ledninger i tilstrekkelig grad. NVE mener at virkningene av en ny 420 kV-ledning parallelt med to 132 kV-ledninger og til dels en 22 kV-kraftledning og en vei, slik situasjonen vil bli ved trekkleien ved Fæg fjord, bør studeres. NVE mener at dersom Statnett får konsesjon til å bygge ledningen bør det settes vilkår om at Statnett skal bidra til et forskningsprosjekt som undersøker virkninger av en ny 420 kV ledning ved trekkleien ved Fæg fjord. En forutsetning for dette er selvfølgelig at reindriften er positivt innstilt til et slikt prosjekt. Selv om ikke dette vil være et direkte avbøtende tiltak for de berørte reinbeitedistriktene vil et slikt prosjekt kunne dokumentere eventuelle negative virkninger av ledningen. Dette vil kunne legge grunnlag for at ytterligere avbøtende tiltak må iverksettes, og et slikt prosjekt vil dessuten kunne frembringe verdifull kunnskap for fremtidige vurderinger i andre saker.

NVE vil oppsummere de avbøtende tiltakene som foreslås i kapittel 4.2.4. Selv om det settes vilkår om avbøtende tiltak mener NVE at de ulempene som tiltaket vil medføre for reindriften ikke vil kunne avbøtes fullt ut. Dette skyldes at ledningen med transformatorstasjoner vil medføre behov for ekstraarbeid både i anlegg- og driftsfasen, og potensiell mulighet for at reinen bruker viktige beiteområder mindre enn tidligere i anleggets driftsfasen.

3.5.5 Konsultasjoner med samiske interesser

NVE har gjennomført konsultasjoner med samiske interesser i behandlingsprosessen. I brev datert 19.03.2021 ba NVE om at samiske interesser som ønsket konsultasjon måtte melde dette til NVE innen høringsfristen. De berørte reinbeitedistriktene og Sametinget har bedt om en slik konsultasjon.

Det ble gjennomført konsultasjon med reinbeitedistrikt 20 i Kautokeino den 7. mars 2022. Den 8. mars 2022 avholdt NVE konsultasjon med distrikt 22 i Kautokeino og distrikt 22 Skum siida og distrikt 21 i Karasjok. NVE avholdt også konsultasjonsmøte med Sametinget om saken i Kautokeino den 18.08.2022.

Innholdet i konsultasjonene følger av godkjent protokoller, se vedlegg C.

3.5.6 NVEs vurdering av de prosessuelle regler knyttet til folkeretten

NVE forholder seg til gjeldene saksbehandlingsregler, herunder bestemmelsene om konsekvensutredninger i plan- og bygningsloven og krav i energiloven, oreigningslova, forvaltningsloven m.fl. NVE har i behandlingen av søknad om ny 420 kV Skaidi-Hammerfest gjennomført grundige og omfattende høringer, jmfør kapittel 2.1.

De samiske interessene har deltatt i høringsprosessene fra starten. Både Sametinget, Statsforvalteren og reinbeitedistriktene har blitt orientert om prosjektet og saksbehandlingen, og gitt mulighet til å komme med merknader. De har også, sammen med øvrige interessehavere blitt invitert til de offentlige orienteringsmøtene som NVE har arrangert. Sametinget ble også invitert med til møter NVE hadde med lokale og regionale myndigheter. NVE har hatt konsultasjonsmøter med de berørte reinbeitedistriktene, hvor Sametinget var til stede som observatør. I tillegg har NVE avholdt eget konsultasjonsmøte med Sametinget.

Mulige virkninger for samisk reindrift er vurdert gjennom prosessen for konsekvensutredning og gjennom konsesjonsprosessen. Vurderingene er gjort på bakgrunn av informasjon fremlagt av tiltakshaver gjennom konsekvensutredning. Gjennom høringsuttalelser fra reindriftsutøvere, Sametinget og Statsforvalteren har NVE mottatt vesentlig informasjon ut over fagrapporten. I tillegg har konsultasjonsmøter med de berørte reinbeitedistriktene og Sametinget frembragt verdifull muntlig informasjon som er oppsummert i konsultasjonsprotokollene.

NVE har registrert at enkelte temaer er omstridt, slik som det vitenskapelige grunnlaget for vurdering av virkninger for reindrift og hvilken konsekvensgrad som er satt for virkningen av ledningen for reindrift. I vår gjennomgang av virkninger for reindriften har vi gjort egne vurderinger basert på konsekvensutredningen, konsultasjonsmøter med reindriften og høringsinnspill fra reindriften, Sametinget og Statsforvalteren. Totalt sett finner NVE at dokumentasjonen i saken er dekkende. I kapittel 3.1.1 fremgår det at NVE vurderer konsekvensutredningene for reindrift og samiske interesser til å være kartlagt og utredet på en tilstrekkelig måte, og at utredningene gir et tilfredsstillende beslutningsunderlag i saken.

3.5.7 NVEs vurdering av de materielle skrankene etter folkeretten

Det finnes tålegrenser for hva som kan tillates av tiltak, før det kommer i strid med folkeretten og norsk rett. Det finnes ingen entydig angivelse, verken i teori eller rettspraksis, av hvor slike tålegrenser går. Tålegrensen vil også kunne variere ut fra hvor robust den interessen som påvirkes er. Slik kan tålegrensen være forskjellig etter hvor i landet inngrepet skjer og hvem/hva som berøres. En vurdering av om et tiltak representerer en for stor belastning på samisk kultur, og hva det vil si å "nekte" samisk kulturutøvelse etter FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter art. 27, vil måtte basere seg på best mulig skjønn. Samiske interesser vurderes i denne sammenheng isolert, da det er virkningen for samiske interesser som er av betydning for de materielle skrankene i folkeretten. I tillegg vil samiske interesser inngå i totalvurderingen av om konsesjon skal gis eller ikke, sammen med øvrige interesser som vil kunne berøres.

Reindriften er kanskje den viktigste enkeltstående samiske kulturbærer, og utøvelse av reindrift er derfor mer enn en ren næringsinteresse. NVE har derfor lagt stor vekt på reindrift i vurderingen av om ledningen representerer en for stor belastning på utøvelsen av samisk kultur og kulturutøvelse.

NVE har mottatt innspill fra reindriftsinteressene gjennom høringen. Dette har bidratt til at det vil bli satt krav om avbøtende tiltak for reindriften i denne saken. NVE er oppmerksom på at reindriften primært ikke ønsker ledningen, og at et 0-alternativ er å foretrekke om en utelukkende vurderer utøvelse av reindrift. Reinbeitedistriktene har også krevd kabel i sjø som det eneste akseptable avbøtende tiltaket. 0-alternativ er beskrevet i søknaden og vurdert og kabelløsninger er beskrevet på generell basis. Som beskrevet i kapittel 3.3, er begrunnelsen for ledningen elektrifisering av petroleumsanleggene på Melkøya. Hvorvidt disse skal elektrifiseres er i stor grad et politisk spørsmål.

Dersom det er politisk aksept for elektrifisering av petroleumsindustrien i og rundt Hammerfest må ledningen bygges, med de virkninger dette medfører for reindriften.

Som omtalt i kapittel 3.5.2 er det ikke et entydig vitenskapelig grunnlag for å vurdere virkningene av kraftledninger på rein. Det både fagutredningen og høringene viser stor grad av enighet om, er imidlertid at anleggsarbeidene er det som i størst grad vil kunne påvirke rein og reindrift. For å ta hensyn til reindriftsinteressene mener NVE derfor at det er rett å sette vilkår som involverer reindriften i planleggingen av anleggsarbeidet, og som gjør at anleggsarbeidet kan tilpasses reindriften bruk av de ulike områdene på best mulig måte. NVE mener likevel at virkninger for reindriften i anleggsfasen trolig ikke vil kunne avbøtes fullt ut, da ledningen i stor grad må bygges i barmarkssesongen, Reinbeitedistrikt 20 og 22 har da begrensede muligheter til å benytte andre områder.

Som redegjort for i vurderingen av traseen med hensyn til reindrift (kapittel 3.5.4) er det enkelte trekk- og flyttleier som vil kunne berøres av ledningen. Hvor viktige trekk- og flyttleiene er og i hvilken grad de påvirkes varierer mye. Flyttleiene har et særskilt vern i reindriftsloven. Imidlertid mener NVE det skal mye til før en kraftledning kan sies å stenge en trekk- eller flyttlei. Anleggsperioden, som omtalt over, kan påvirke trekk- og flyttleier midlertidig. Terrengmessige inngrep langs en kraftledningstrasé er imidlertid i hovedsak avgrenset til mastefestene og eventuelle utbedringer og nyetableringer av veier og baseplasser. Ved bygging av en kraftledning er det noe fleksibilitet i plassering av master. Selv ved trange passasjer eller andre kritiske punkter på en trekk- eller flyttlei er det etter NVEs oppfatning mulig å unngå at reinen fysisk blir hindret i å krysse traseen. Det gjelder imidlertid for trekk- og flyttleier, som for anleggsperioden og eventuelle anleggsveier mv. at detaljer i planleggingen av ledningen bør gjøres i samråd med reindriftsutøverne med sikte på å begrense ulemper.

Mer enn som et fysisk stengsel, har det vært stort fokus på ledningens mulige barriereeffekter og unnvikelsesreaksjoner hos rein. Slike effekter hevdes både å kunne påvirke trekk og på beiteutnyttelse. Innen forskning og innen reindriften er det ulike syn på slike virkninger. Enkelte eldre forskningsrapporter har lagt til grunn unnvikelsessoner på inntil fire kilometer, men dette har ikke blitt bekreftet gjennom nyere studier basert på GPS-sendere. Usikkerhetene som er knyttet til unnvikelseeffektene og de utfordringene som ligger i å påvise slike effekter til tross for bruk av nyere og mer presise hjelpemidler som GPS-sendere, taler for at ledningen i seg selv trolig vil ha liten virkning for rein på fritt beite. NVE konstaterer imidlertid at enkelte studier viser en grad av unnvikelseeffekt, selv om forskningsprosjektene ikke har konkludert med at dette skyldes ledningene i seg selv. NVE er også kjent med forskning til tilsier at kraftledninger som går i områder med andre inngrep kan medføre en viss unnvikelseeffekt. Som beskrevet i kapittel 3.5.4 mener NVE at eventuelle virkninger av ledningen i driftsfasen vil i hovedsak dreie seg om barriereeffekter. NVE legger derfor til grunn at tiltaket ikke vil medføre særlig beitetap rundt ledningen, men at det kan være fare for at barriereeffekter kan medføre endret arealbruk for reinen. Dette gjelder blant annet ved Fæg fjord hvor viktige grøntbeiter langs sjøen om våren kan bli brukt mindre enn ønskelig. Konsekvensutredningen understøtter dette ved at det står at i verste fall kan enkelte dyr unngå å passere forbi ledningen, noe som dermed fører til en opphopning av dyr som ikke kommer forbi og dermed mister tilgangen til de viktige grøntbeitene. I tillegg mener NVE at vindstøy fra ledningene potensielt kan forstyrre reinen i kalvingsperioden om våren og brunstperioden om høsten.

Sametinget, Statsforvalteren og reinbeitedistriktene har reist krav om at vurderingene av folkerettens bestemmelser også må omfatte tidligere gjennomførte inngrep og andre planlagte tiltak langs traseen. NVE viser til beskrivelsen av samlede virkninger i kapittel 3.5.8.

Etter NVEs oppfatning vil den planlagte ledningen ikke hindre distriktenes utøvelse av reindrift, og heller ikke bryte med tålegrensene i folkeretten, selv om ledningen kan medføre driftsmessige ulemper og potensielt dårligere lønnsomhet i driften. NVE kan på bakgrunn av ovenstående ikke se at ledningen som helhet skulle bryte med FN konvensjonens artikkel 27. NVE mener videre at det må settes vilkår som nevnt ovenfor for å redusere virkninger for reindriften. Etter NVEs vurdering vil ikke inngrepet slik det nå fremstår, innebære en nekting av utøvelsen av samisk kultur eller være i konflikt

med de øvrige terskler som er satt til vern for samisk kultur i Norge. Dette er vurdert både ut fra mulige virkninger for det enkelte reinbeitedistrikt og virkninger av ledningen totalt sett.

3.5.8 Vurdering av samlede virkninger for reindrift

Sametinget, Statsforvalteren og reinbeitedistriktene har reist krav om at den planlagte ledningen og vurderinger av den opp imot folkerettens bestemmelser også må omfatte tidligere gjennomførte inngrep og andre planlagte tiltak langs traseen. Det fremheves i uttalelsene og konsultasjonene at distriktene allerede er presset grunnet mange inngrep i området, og at det derfor må vurderes hvorvidt tersklene i folkeretten er nær ved å overskrides slik at ethvert nytt tiltak vil kunne være et brudd med folkeretten. Det er derfor fremmet krav om at alle planlagte inngrep langs ledningstraseen må sees i sammenheng og at samlede virkninger for samiske interesser utredes.

NVE viser til at tilsvarende krav er gitt i forskrift om konsekvensutredninger §2 ”Beskrivelse av faktorer som kan bli påvirket og vurdering av vesentlige virkninger for miljø og samfunn” hvor det heter at ”Samlede virkninger av planen eller tiltaket sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer eller tiltak i influensområdet skal også vurderes. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede virkningene av planer og tiltak innenfor det aktuelle reinbeitedistriktet vurderes.”.

NVE finner det vanskelig å vurdere omfanget av slike ulemper på generelt grunnlag. Uenighet om kunnskapsgrunnlaget for vurdering av virkninger av kraftledninger på rein er omtalt i kapittel 3.1.1. Så langt NVE er kjent med, er det ikke større enighet om kunnskapsgrunnlaget for andre typer inngrep. Ulike inngrep gir også ulike virkninger, og virkningene vil variere med det bruksmønster og funksjonsområde som berøres. Vurderingen av samlede virkninger vil derfor etter NVEs oppfatning måtte gjøres skjønsmessig og holdes på et generelt nivå. Det foreligger planer for andre inngrep innenfor flere av reinbeitedistriktene som vil kunne berøres av ledningen. Ved en realisering av disse i tillegg til omsøkt ledning, vil omfanget av inngrep og mulige ulemper for de aktuelle reinbeitedistriktene samlet sett øke.

NVE mener vurderingene av omsøkt ledning i sammenheng med andre planlagte inngrep ikke gir grunnlag for å si at flere tiltak i et område nødvendigvis forsterker hverandre med hensyn til virkninger. Imidlertid mener NVE at dette må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Generelt vil imidlertid flere inngrep samlet kunne beslaglegge mer areal direkte, og økt menneskelig aktivitet vil trolig medføre økt unnvikelse, større grad av forstyrrelse av reinens beitero og i noen tilfeller også økte barriereeffekter. Videre kan press på en begrenset ressurs/ funksjonsområde innen et reinbeitedistrikt øke mer, dersom flere inngrep påvirker samme ressurs. Dette selv om inngrepene skjer i ulike geografiske områder innen distriktet. Det er derfor ikke vanskelig å forstå reindriftnas uttrykte bekymring for at mange inngrep over tid, samlet kan gi store utfordringer.

Nedenfor vil NVE vurdere samlede virkninger av eksisterende og planlagte inngrep for de tre reinbeitedistriktene som er berørt av søknaden om ny 420 kV-kraftledning fra Skaidi til Hammerfest.

NVE har tidligere i denne innstillingen vurdert at ledningen er nødvendig dersom man skal elektrifisere petroleumsnæringen i Hammerfestområdet. NVE mener derfor at det vil være en politisk beslutning hvor fordelene som oppnås ved elektrifiseringen bør vurderes mot ulempene ledningen medfører for reindriften og andre berørte interesser

Vurdering av samlede virkninger for reinbeitedistrikt 21

Reinbeitedistrikt 21 er i dag hovedsakelig påvirket av inngrep rundt Skaidi. Et stort omfang av hytteutbygging sammen med etablering av hotell har ifølge distriktet medført at en opprinnelig trekklei vest for Skaidi transformatorstasjon ikke kan benyttes lengre. I tillegg er det etablert skitrekk i området, E6 går gjennom den sørligste delen av området, samt at Skaidi transformatorstasjon med tilhørende kraftledninger preger området ved Skaidi. Det går en rekke kraftledninger inn til stasjonen,

og ny 420 kV kraftledning fra Balsfjord til Skaidi er under bygging. Det er også søkt om ny 420 kV kraftledning til Lakselv og ny 132 kV kraftledning til Smørfjord.

Dersom alle planer om utbygging av nye kraftledninger i regionen realiseres, vil området rundt Skaidi transformatorstasjon være preget av anleggsarbeid i en årrekke fremover. Dette vil påvirke reinbeitedistriktet når de flytter dyrene til og fra vinterbeiteområdene. Imidlertid foregår flyttingen i en begrenset tidsperiode vår og høst, slik at anleggsarbeidet bør kunne tilpasses dette og avbøte virkningene av den menneskelige aktiviteten. Likevel vil stasjonen og alle ledningene i området kunne medføre barriereeffekter og dermed merarbeid for reindriften, som vi har vurdert i kapittel 3.5.4.

NVE mener distrikt 21 er det distriktet som er minst påvirket av utbygging av de tre distriktene som er berørt i denne saken. Inngrepene begrenser seg hovedsakelig til området rundt Skaidi, og så snart reinen kommer inn i barmarksbeitene er den i et område som er relativt uberørt. I dette området var Fálesrášša vindkraftverk tidligere planlagt, men Olje- og energidepartementet omgjorde NVEs vedtak om konsesjon og gav avslag på søknaden om bygging av vindkraftverket. Begrunnelsen for avslaget var at den samlede belastningen av både vindkraftverket og de nye 420 kV kraftledningene inn til Skaidi transformatorstasjon ville kunne være til så stort hinder for reinbeitedistrikt 21 at det kunne være fare for at reindriften ikke kunne opprettholdes i det omfang den har i dag. Departementet la vekt på at området hvor vindkraftverket var planlagt utgjorde viktige luftingsområder og vårbeiter, og at det ikke finnes andre arealer i distriktet med tilsvarende egenskaper. Selv om vindkraftverket etter NVEs syn ville utgjøre et mye større inngrep enn tiltakene i og rundt Skaidi transformatorstasjon, mener NVE at departementets vedtak understreker at reinbeitedistriktet er presset, og at man bør være forsiktig med nye tiltak innenfor distriktets områder. NVE bemerker imidlertid at departementet i sitt vedtak hadde lagt til grunn at det skulle komme ny 420 kV-ledning inn til Skaidi transformatorstasjon, og at vindkraftverket var det som ville gjøre at det var fare for at tålegrensen etter SP art. 27 kunne overskrides. Med utgangspunkt i dagens inngrepssituasjon for reinbeitedistrikt 21, kan ikke NVE se at omfanget av utbygging innenfor reinbeitedistriktet etter utbygging av ny ledning mellom Skaidi og Hammerfest med tilhørende utvidelse av Skaidi transformatorstasjon vil passere grensen for reinbeitedistriktets tålegrense. Likevel mener NVE at en bit-for-bit utbygging av enkeltinngrep til slutt vil kunne medføre at tålegrensen til reindriften overskrides, men at tiltakene rundt Skaidi transformatorstasjon ikke vil være det avgjørende inngrepet.

Vurdering av samlede virkinger for reinbeitedistrikt 22

Også reinbeitedistrikt 22 understreker i sin uttalelse og i konsultasjonsmøte med NVE, at de er et distrikt som er svært presset av inngrep. I området rundt Guoiratrassa er det store inngrep i naturen etter tidligere gruvedrift, hvor kobber ble utvunnet i dagbrudd. Distriktet er også påvirket av andre kraftledninger og veiutbygging, som beskrevet i kapittel 3.5.4, hytteutbygging langs Repparfjorden og rundt Skaidi, samt ny 420 kV-kraftledning mellom Balsfjord og Skaidi som nå er under bygging. Videre går E6 tvers igjennom reinbeitedistriktet, fra Sennalandet til Skaidi, og Nedre og Øvre Porsa kraftverk er etablerte vannkraftverk innenfor reinbeitedistriktet. Det finnes også et deponeringsområde for borekaks fra olje- og gassindustrien innenfor reinbeitedistriktet.

Av planlagte inngrep er distriktet berørt av planer om gruveaktivitet ved Nussir og en ammoniakfabrikk på Markoppneset. Dette er store inngrep som vil kunne påvirke og forstyrre reinen i kalvingsområdene, og som også vil kunne bidra til å avskjære reinen fra tilgangen til de viktige grøntbeitene langs Repparfjorden.

I områdene til reinbeitedistrikt 22 har NVE tidligere avslått et vindkraftverk med begrunnelse i samlede virkninger for reindrift. Denne vurderingen gjorde NVE i 2013 da Kvalsund vindkraftverk fikk avslag: «NVE legger til grunn at i pressede områder kan relativt små inngrep få store virkninger dersom summen av inngrep i området overstiger reinens tålegrense. Selv om det ikke er sikkert at de

enkelte virkningene av Kvalsund vindkraftverk for kalvingsområder, beiteområder og luftingsområder i seg selv er kritiske for reindriften, kan det etter NVEs vurdering ikke ses bort fra at etablering av vindkraftverket kan være et siste avgjørende inngrep i en allerede presset inngrepssituasjon, slik at reindriften kan bli redusert i deler av området. Selv om fagutredere mener at de negative virkningene kan reduseres gjennom å begrense menneskelig aktivitet i området under både anleggs- og driftsperioden, er usikkerheten knyttet til den samlede inngrepssituasjonen etter NVEs vurdering så stor at dette må vektlegges (...) NVE vil vektlegge at ytterligere utbygging innenfor sentrale sommerbeiter, med viktige kalvings- og luftingsområder, kan være til vesentlig ulempe for reindriften i et allerede presset område».

NVE er enige i at distriktet er sterkt påvirket av tidligere inngrep. Den planlagte aktiviteten ved Nussir og på Markoppneset vil trolig påvirke distrikt 22 i stor grad, da inngrepene er planlagt nær kalvingsområder og beiter som blir benyttet hele sesongen fra reinen ankommer området til de forlater det om høsten.

Vi vurderte i kapittel 3.5.6 og 3.5.7 at ledningen i seg selv ikke vil medføre brudd på folkerettens art. 27. Likevel mener NVE at ledningen vil kunne medføre negativ virkning for distrikt 22, især ved en forsterkning av barriereeffekter ved viktige trekkleier og dermed mulig reduksjon i tilgangen til viktige grøntbeiter langs sjøen. NVE mener at en bit-for-bit utbygging av enkeltinngrep til slutt vil kunne medføre at tålegrensen til reindriften overskrides.

Vurdering av samlede virkninger for reinbeitedistrikt 20

Reinbeitedistrikt 20 understreker i sin uttalelse og i konsultasjonsmøte med NVE, at de er et distrikt som er svært presset av inngrep. Blant annet viser de til en rapport utarbeidet av Rambøll og Protect Sapmi i 2021 som viser at utbygde inngrep har medført alvorlig påvirkning av beiteområdene til distrikt 20, i form av at en høy andel av arealene ansees som påvirket av ulike utbyggingstiltak. De siste årene har reindriften i området blant annet blitt påvirket av Snøhvitutbyggingen på Melkøya, ny 132 kV kraftledning fra Skaidi til Melkøya, veibygging i forbindelse med elektrifisering av Goliatfeltet, tettstedsutbygging, nytt reindriftsgjerde rundt Hammerfest og økt menneskelig ferdsel i utmark. I tillegg til disse er også distriktet påvirket av andre kraftledninger og veiutbygging, slik NVE har vurdert i kapittel 3.5.4. I tillegg planlegges det også ny flyplass på Grøtnes og ny tettstedsutvikling på Strømsnes/Akkarfjord. Reinbeitedistriktet kan også bli påvirket av tiltak på fastlandssiden langs flyttleien mellom sommer- og vinterbeiteområdene. Her er det som nevnt tidligere planlagt gruveaktivitet ved Nussir og en ammoniakfabrikk på Markoppneset. Dette er store inngrep som vil kunne påvirke og forstyrre reinen i brunstområdet øst for Kvalsund og når reinen drives til og fra Kvaløya vår og høst.

Virkningene av ulike utbygginger for reinbeitedistrikt 20 har blitt vurdert flere ganger tidligere. På Strømsnes besluttet kommunen tidligere å anlegge et masseuttak. Denne saken ble påklaget av Reindriftsforvaltningen. Miljøverndepartementet tok klagen til følge i 2001 og avsto kommunens regulering av området til masseuttak med begrunnelse at tiltaket vil ha for store virkninger for reindriften: «Det er både fra Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark, Fylkesmannen i Finnmark og Landbruksdepartementet pekt på at Strømsnes er et svært viktig område for reindriften og at masseuttaket vil medføre at Strømsnes går tapt som beiteområde dersom reguleringsplanen gjennomføres slik den nå foreligger. Det må derfor foreligge svært tungtveiende grunner og dokumentasjon av slike, for at tiltaket skal kunne tillates». Hammerfest kommune har også planlagt ny bydel på Strømsnes/Akkarfjord. I den sammenheng viser vi til at Miljøverndepartementet den 15.11.2011 godkjente kommuneplanens arealdel for Hammerfest 2010-2022. I Miljøverndepartementets vedtak er det lagt vekt på de samlede inngrepene for reindriften, men det er lagt større vekt på at Hammerfest kommune ikke har andre tilgjengelige arealer egnet for næringsutvikling. Nærings-/tettstedsutvikling på Strømsnes/Akkarfjord vil berøre viktige reinbeitearealer. Denne saken ble påklaget av reindriften, og er etter hva NVE kjenner til enda ikke

avsluttet. NVE konstaterer imidlertid at Fylkesmannen i Finnmark i 2018 opphevet Hammerfest kommunes vedtak om reguleringsplan for ny gang- og sykkelvei til Forsøl, hovedsakelig grunnet kommunens manglende vurdering av planens forhold til FNs SP-konvensjon artikkel 27.

Også i dette området har NVE tidligere avslått søknad om vindkraftverk med begrunnelse i samlede virkninger for reindriften. NVE avslo i 2013 Hammerfest vindkraftverk på Kvaløya, blant annet med begrunnelse i de samlede virkningene for reindriften: «*Selv om virkningene av Hammerfest vindkraftverk kan bli vesentlige for reindriften, er det ikke gitt at søknaden bør avslås på grunnlag av dette tiltaket alene. Som fagutreder påpeker, kan avbøtende tiltak medføre at de negative virkningene blir redusert. NVE har imidlertid valgt å legge avgjørende vekt på den samlede inngrepssituasjonen for reinbeitedistrikt 20*». Videre skriver NVE i sitt vedtak at: «*Etter NVEs vurdering er usikkerheten om den samlede inngrepssituasjonen for reindriften så stor at konsesjonssøknaden ut fra en føre var-tankegang bør avslås. NVE legger til grunn at i pressede områder kan relativt små inngrep få store virkninger dersom summen av inngrep i området overstiger reinens tålegrense. Selv om det ikke er sikkert at de enkelte virkningene for beiteområder, luftingsområder og drivleie i seg selv er kritiske for reindriften, kan det etter NVEs vurdering ikke ses bort fra at etablering av vindkraftverket kan være et siste avgjørende inngrep i en allerede presset inngrepssituasjon, slik at reindriften ikke kan opprettholdes på samme nivå i reinbeitedistriktet*».

De inngrepene som har vært vurdert tidligere og vist til ovenfor har i stor grad dreid seg om inngrep som vil medføre betydelig menneskelig ferdsel. Det er lite trolig at ny kraftledning er sammenliknbar med disse i graden av virkning for reindriften, og i kapittel 3.5.9 og 3.5.7 vurderer vi at ledningen i seg selv ikke vil medføre brudd på folkerettens art. 27. Likevel mener NVE at ledningen vil kunne medføre negativ virkning for distrikt 20, især for brunstområdet mellom Nussir og Kvalsund og ved en forsterkning av barriereeffekter ved trekkleiene. NVE er enige med reinbeitedistriktet i at de er hardt presset av inngrep og at en bit-for-bit utbygging av enkeltinngrep til slutt vil kunne medføre at tålegrensen til reindriften overskrides.

Usikre planer om en ytterligere ny kraftledning Balsfjord-Skaidi

Den 25. august deltok NVE på et åpent informasjonsmøte Statnett hadde om ny områdeplan for Nord-Norge. Her fremkom det at det kan være aktuelt å bygge enda en 420 kV kraftledning fra Balsfjord til Skaidi for å imøtekomme den fremtidige forbruksveksten i nordområdene. En slik ledning vil kunne ha virkninger for alle de tre reinbeitedistriktene i anleggsfasen. Så vidt NVE kjenner til planlegger Statnett å erstatte dagens 132 kV kraftledning på strekningen med en ny 420 kV ledning. Dersom dette er tilfellet, vil en slik ny ledning ha mindre virkninger for reindriften i driftsfasen enn dersom en ny ledning fra Balsfjord til Skaidi bygges parallelt med dagens to ledninger. Dersom den bygges parallelt og i tillegg til dagens to ledninger vil denne medføre et ytterligere arealinngrep som vil kunne ha virkninger for reinbeitedistrikt 20 og 21 under flyttingen til og fra barmarksbeitene. For distrikt 22 vil en slik ledning medføre et ytterligere inngrep i distriktets arealer. Da planene for ledningen er svært usikre og lite konkrete har NVE ikke gjort mer konkrete vurderinger av virkningen av en slik ledning i vår gjennomgang av samlede virkninger for reindriften ovenfor.

3.5.9 Konklusjon folkerettsvurdering

De prosessuelle krav som stilles til saksbehandling av kraftledninger i samiske bruksområder er etter NVEs vurdering oppfylt i denne saken. Det vises i denne forbindelse til de utredninger som er utført og konsultasjonen med reinbeitedistriktene og Sametinget som er gjennomført.

Den planlagte ledningen er vurdert særskilt med hensyn til reindrift. Etter NVEs vurdering vil man gjennom detaljplanlegging av anlegget og anleggsvirksomheten, sammen med vilkår i en konsesjon til en viss grad kunne begrense virkningene av anleggsarbeidet. Likevel vil det, som NVE har vurdert tidligere i dette dokumentet, i vårt opprinnelige konsesjonsvedtak fra 2012 og i klageoversendelsen til

Olje- og energidepartementet samme år, være begrensede muligheter til å tilpasse anleggsarbeidet til reindriften fullt ut, da anleggsarbeidet må foregå på et tidspunkt hvor reinen befinner seg i området. I driftsfasen vil ledningen kunne medføre virkninger for viktige trekkleier, flyttleier, kalvingsområder og brunstområder.

Etter NVEs vurdering vil tiltaket slik det nå framstår, og med omtalte muligheter for vilkår om avbøtende tiltak, ikke innebærer et så betydelig inngrep i samiske bruksområder at virkningene kan føre til nektelse av utøvelsen av samisk kultur, eller være i konflikt med de øvrige terskler som er satt til vern for samisk kultur i Norge. Likevel vil de samlede inngrepene i området kunne ha en betydelig påvirkning på reindriften dersom alle planlagte inngrep blir realisert. Spesielt vil dette gjelde områdene rundt Nussir på fastlandssiden og fra Mollstrand til Hyggevatn på Kvaløya. Dette vil påvirke både distrikt 20 og 22, men distrikt 20 vil bli særlig påvirket, da de som eneste distrikt bruker områdene både på fastlandet og på Kvaløya.

NVE mener det har kommet tydelig fram gjennom behandlingen av saken at reindriften primært ikke ønsker nye inngrep i reindriftingsområder. Det er også åpenbart at inngrep er en ulempe for reindriften isolert sett, og at de avbøtende tiltakene NVE foreslår i kapittel 4.2.4 ikke vil avbøte alle ulempene for reindriften fullt ut. NVE mener at ledningen er nødvendig dersom man skal elektrifisere petroleumsnæringen i Hammerfestområdet. NVE understreker at vi mener at grensen er nær for hvor stor belastning reinbeitedistriktene som blir berørt av tiltaket tåler før de ikke kan drive reindrift på samme måte som før. Kraftledningen vil utgjøre enda en brikke i bit-for-bit-utbyggingen i området, og NVE mener Olje- og energidepartementet må ta dette med i betraktningen når fordelene ved elektrifisering av Melkøya og Wisting skal veies opp mot ulempene dette vil medføre.

3.6 Virkninger for naturmangfold

NVE har i vårt vedtak fra 2012 vurdert tiltaket etter naturmangfoldloven. I henhold til naturmangfoldloven § 7 plikter NVE å legge til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 når det skal vurderes om det skal gis konsesjon til et tiltak eller ikke. Nedenfor følger en systematisk gjennomgang av NVEs vurderinger av tiltaket opp mot naturmangfoldlovens paragrafer.

Vurdering av konsekvenser for naturmangfold ved bygging av store kraftledninger knytter seg i hovedsak til risiko for fuglekollisjoner og direkte arealbeslag i områder og naturtyper med rik eller viktig vegetasjon. Direkte inngrep i viktige naturtyper kan ofte unngås med justering av traseen eller masteplasseringer. Risiko for fuglekollisjoner vil være avhengig av hvilke arter som finnes i et område, ledningens plassering i terrenget og mastetype/lineoppheng. NVE fokuserer i vurderingene på arter/naturtyper som står på den norske rødlisten, prioriterte arter, jaktbare arter eller norske ansvarsarter, rovfugl og viktige eller utvalgte naturtyper. Samtidig omtaler vi kun arter eller naturtyper som tiltaket vil kunne få vesentlige virkninger for.

NVE mener at de omsøkte traséendringene og justeringene av stasjonsområdene vil ha minimale konsekvenser for naturmangfoldet, da endringene består i å parallellforskyve ledningstraseen med noen titalls meter øst for Kvalsundet og ved innføringen til Hyggevatn transformatorstasjon, samt endret løsning for transformatorstasjonene. Dette understøttes også av konsekvensutredningen. Imidlertid vil den omsøkte utvidelsen av Skaidi transformatorstasjon kunne ha virkninger for fugl. NVE vil derfor i dette dokumentet vurdere de endringene fra konsesjonen i 2012 som er påpekt i konsekvensutredningen, samt innkomne innspill, samt virkninger for fugl ved Skaidi transformatorstasjon.

3.6.1 Kunnskapsgrunnlaget

Naturmangfoldloven § 8 første ledd krever at vedtak som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. NVE har vurdert kunnskapsgrunnlaget i denne saken i kapittel 3.1.2 hvor vi har konkludert med at det er tilstrekkelig til å fatte vedtak i saken.

3.6.2 Fugl og annet dyreliv

I anleggsfasen vil aktivitet og terrenginngrep kunne forstyrre fugl og annet dyreliv og medføre at fugl trekker bort fra områdene hvor aktiviteten foregår. Fuglearter som er sårbare for forstyrrelser vil kunne oppgi hekkingen dersom aktiviteten vedvarer. Fugle- og dyrearters yngletid vil generelt være en særlig sårbar periode. Forstyrrelser kan også føre til at rastende fugler ikke finner ro, og i langvarige kuldeperioder vil overvintrende fuglearter være ekstra sårbare.

I driftsfasen vil hovedsakelig fugl bli negativt påvirket gjennom fare for kollisjon med linene eller ved elektrokusjon. Elektrokusjon er ikke en aktuell problemstilling for 420 kV ledninger, fordi avstanden mellom strømførende liner eller mellom de strømførende linene og master er så stor at strømgjennomgang ikke vil forekomme. Hva som faktisk vil skje dersom en ledning bygges langs de traseene det er søkt om er vanskelig å forutsi, fordi graden av forstyrrelser vil kunne ha stor betydning. Fugl reagerer også ulikt på forstyrrelser. I noen tilfeller er det registrert at rovfugl fortsetter å hekke selv om anleggsarbeid pågår, mens det i andre tilfeller er registrert at reir blir forlatt.

Det er godt dokumentert at fugl med dårlig manøvreringsevne lettere kolliderer med liner og særlig toppliner. Man har i flere tilfeller iverksatt tiltak for å redusere mulig risiko for kollisjoner. På en 420 kV kraftledning vil spenningen i selve faselinene være så høy at det ikke er mulig å feste fugleavvisere på disse. Faselinene er normalt så tykke at de ses lett for fugl, samt at flerfaseliner (dupolex og triplex) vil ha avstandsholdere mellom linene som vil øke synligheten for fugl. Den omsøkte ledningen vil bygges med duplex-liner dersom Statnett får konsesjon til tiltaket. Topplinene er tynnere enn faselinene, og er heller ikke spenningsatt. På en 420 kV kraftledning vil derfor et avbøtende tiltak være å montere fugleavvisere på topplinene.

Norsk institutt for naturforskning (NINA) utga i 2014 en avsluttende rapport i det flerårige prosjektet «Optimal design and routing of power lines; ecological, technical and economic perspectives», på oppdrag fra Norsk Forskningsråd og CEDREN (Centre for Environmental Design of Renewable Energy). Prosjektet har bidratt til økt kunnskap om virkninger av kraftledninger på biologisk mangfold og peker på hensiktsmessige avbøtende tiltak, blant annet for å redusere risikoen for fuglekollisjon og elektrokusjon av fugl.

NVE konkluderte i vedtaket fra 2012 at anleggsfasen ville kunne ha virkninger for rovfugler på deres hekkelokaliteter. Både konsekvensutredningen og innkomne høringsuttalelser peker på at det er mangler i detaljkunnskapen om hvor hver enkelt art hekker. NVE ba derfor i krav om tilleggsutredninger av 13.07.2021 Statnett om å gjøre nærmere undersøkelser av rovfugllokalitetene langs traseen. I tilleggsutredningen av 12.10.2021 skriver Statnett følgende «*Hva gjelder utfyllende undersøkelser av rovfugllokaliteter vil Statnett sette i gang en supplerende undersøkelse av dette i 2022 når hekkesesongen for aktuelle rovfugler kommer i gang*». NVE fikk oversendt rapporten for undersøkelsen den 19.07.2022, men rapporten fremstår som mangelfull med hensyn på rovfugl. Rapporten baserer seg på at en biolog har gått store deler av traseen i juli 2022, og observasjoner av rovfugl og andre fugler er presentert på et kart. I tillegg forelegges det informasjon om at enkelte individers adferd kan indikere hekking i området eller at habitatet i nærheten av traseen potensielt kan egne seg som hekkehabitat. NVE mener at potensielle hekkehabitater for rovfugl burde vært undersøkt nøyere med tanke på hekking. Også eksisterende informasjon om rovfugllokaliteter innhentet fra for eksempel Statsforvalteren burde undersøkes. NVE er klar over at dette er et vanskelig arbeid, men den

informasjonen som foreligger i Statnetts rapport egner seg ikke til å sette spesifikke krav til avbøtende tiltak for utvalgte områder.

For rovfugler mener NVE at de største virkningene vil være forstyrrelse på hekkelokalitetene under anleggsarbeidet, da rovfugler lett forstyrres under hekking. NVE mener derfor det er tilstrekkelig at det settes vilkår i en eventuell konsesjon om at det skal gjennomføres grundigere undersøkelser av rovfuglokaliteter langs traseen for å undersøke om det faktisk hekker rovfugl langs traseen eller ikke. NVE mener at en slik oppdatert rapport skal forelegges NVE dersom Statnett får konsesjon til tiltaket. Vilkåret bør fastslå at NVE med bakgrunn i rapporten kan sette krav om merking av ledningene av hensyn til rovfugl. NVE mener at dette vil gi tilstrekkelig mulighet til å ta hensyn til rovfugl i anleggsfasen.

Når det gjelder driftsfasen vil rovfugl kunne kollidere med linene. Rovfugl er i hovedsak større fugler som kan være utsatt for kollisjon med kraftledninger. De fleste av rovfuglartene jakter i lufta, og mange arter slår byttet i lufta eller på bakken i høy hastighet. Rovfugl vil derfor kunne kollidere med linene både når de seiler og når de slår byttet, selv om de ser godt og er dyktige flyvere. Selv om kollisjonsrisikoen for rovfugl vil være til stede langs hele traseen mener NVE risikoen vil være størst i nærheten av eventuelle hekkelokaliteter. NVE mener derfor det er riktig at Statnett leverer oppdatert rapport fra rovfuglundersøkelsen til NVE, og at NVE på bakgrunn av denne vil vurdere om det er behov for å sette vilkår om merking med fugleavvisere i etterkant av en eventuell konsesjon.

I vedtaket fra 2012 gjorde NVE en vurdering av hvilke arter som finnes i området, og hvilken konsekvens ledningen potensielt vil kunne ha for disse. Siden den opprinnelige konsesjonen ble gitt i 2012 har det kommet ny rødliste for arter. Den opprinnelige konsekvensutredningen var basert på norsk rødliste for arter 2006, mens den nye er basert på rødlista for 2018. Etter at den oppdaterte konsekvensutredningen ble utarbeidet har det kommet en ny rødliste i 2021. Flere av fugleartene som finnes i planområdet har endret rødlistestatus siden vårt vedtak i 2012. Konsekvensen av eventuelle kollisjoner må derfor regnes som større enn før, siden bestanden av flere arter er vurdert til å være mer sårbare. NVE legger til grunn at det er gitt tillatelse til ledningen i 2012 med de konsekvenser dette vil ha for fugl. Kollisjonsfaren for fugl har ikke endret seg som følge av endringer i prosjektet siden konsesjonen ble gitt i 2012. NVE vil derfor i dette dokumentet vurdere de områdene som er viktige for fugl, samt hvilke avbøtende tiltak som er nødvendige for å redusere risikoen for fuglekollisjoner. NVE konstaterer at det i hovedsak er tre områder som peker seg ut som viktige for fugl langs den planlagte traseen: der kraftledningen krysser og går langs Repparfjordelva, der den krysser Kvalsundet, og ved Øvre Halsevatn.

Området hvor ledningen krysser Repparfjordelva og fortsetter langs denne er det viktigste fugleområdet langs traseen. Området er et elvedelta der elven renner ut i fjorden, noe som gir svært gode forhold for våtmarksfugl. Området er et viktig rasteområde for fugl under trekkperioden, og er også hekkeområde for en rekke arter. Området er viktig for andefugler og vadere. Andefugler er utsatt for kollisjon med kraftledninger. De er ofte relativt store og tunge fugler som flyr raskt, men har dårlig manøvreringsevne i lufta. Vadere er normalt bedre til å navigere i lufta enn andefugler. Imidlertid flyr de i store flokker, særlig i trekkperioden, noe som øker risikoen for at enkeltindivider midt i flokken ikke nødvendigvis får med seg et slikt hinder i luften som en kraftledning kan utgjøre. Svært mange av artene som konsekvensutredningen lister opp er knyttet til selve fjærområdet og sjøen utenfor. NVE mener likevel at det er viktig å gjøre tiltak for å redusere fuglekollisjoner også på denne strekningen. NVE mener derfor det er nødvendig å sette vilkår om at topplinene skal merkes på strekningen fra øst for der ledningen krysser Repparfjordelva og til ledningen møter fjorden ved Ariselv, en strekning på ca. 8 kilometer.

Der ledningen passerer Øvre Halsevatn mellom Nussir og Kvalsundet har konsekvensutredningen foreslått merking med fugleavvisere. Det hekker fiskemåke, sjøorre og storlom ved vannet. Fiskemåke og sjøorre har kategorien sårbar (VU) på rødlista for 2021, mens storlom er livskraftig. Alle de tre artene kan være utsatt for kollisjon, og området er derfor et sted som normalt ville vært vurdert for

merking med fugleavvisere. Området ligger imidlertid i reinbeitedistrikt 20s brunstområde og reinbeitedistrikt 22s kalvingsområde, se NVEs vurdering i kapittel 3.5.4. NVE mener fugleavvisere her vil kunne medføre økt fare for vindstøy fra kraftledningen, noe som kan virke forstyrrende for reinen i de viktige periodene for kalving og brunst. Selv om NVE ikke kjenner til noen forskning på om fugleavvisere kan medføre økt vindstøy, mener NVE at området er så viktig for reindriften at man av et føre-var-hensyn bør unngå tiltak som potensielt kan medføre økt støy. NVE anbefaler derfor at topplinene ikke merkes med fugleavvisere forbi Øvre Halsevatn.

Ledningen vil gå i fjordspenn der den krysser Kvalsundet. Dette er et område med mye sjøfugl, blant annet måkefugler, alkefugler, lommer og havørn. Fjordspenn vil generelt være områder hvor det er viktig å gjøre tiltak, da mange fugler trekker frem og tilbake langs fjorden. I tillegg vil linene ofte ikke henge i kontrast mot en mørk bakgrunn når fuglene flyr langs fjorden, noe som gjør at faren for fuglekollisjoner øker. NVE mener derfor det er nødvendig å sette vilkår om at topplinene skal merkes over Kvalsundet. Det går allerede to 132 kV kraftledninger i fjordspenn over Kvalsundet i dag. NVE mener det er viktig at den nye ledningen så langt som mulig bygges slik at linene blir liggende i samme vertikallplan som de eksisterende linene, slik at ny ledning ikke medfører at det blir enda flere kollisjonshindre for fugl i flere plan. NVE mener det bør settes vilkår om dette i en eventuell konsesjon.

Ved Skaidi transformatorstasjon er det observert lappsanger, som er kritisk truet (EN) på rødlisten. Observasjonen dreier seg om to individer som ble sett i området rundt Skaidi transformatorstasjon i 2018. Lappsanger er en art hvor randområdet til utbredelsesområdet er i Norge. Det hekker et fåtall par i Norge årlig, hovedsakelig øst i Finnmark. Dersom det hekker lappsanger på lokaliteten, vil det være viktig å ta hensyn til denne. NVE mener det ikke vil være fare for at lappsanger kolliderer med ledningene eller installasjonene i transformatorstasjonen i driftsperioden, da lappsanger er en liten fugl med en adferd som tilsier lav risiko for kollisjon. Imidlertid vil det være viktig å ivareta rett habitattype. Konsekvensutredningen foreslår at det gjennomføres begrenset skogrydding i området, slik at det settes igjen lavtvoksende busker og kratt, som er viktig for lappsanger dersom den hekker i området. NVE mener det er et unødvendig vilkår, da vegetasjonen i området i dag er preget av lavtvoksende bjørk. Det vil derfor være lite behov for skogrydding i driftsfasen uansett, så etter at området gror igjen etter anleggsvirksomheten vil området likevel være godt egnet som hekkehabitat for lappsanger.

Anleggsarbeid i hekkeperioden vil trolig kunne medføre avbrutt eller dårligere hekking, noe som vil være svært uheldig da det er ønskelig at lappsangeren kan etablere seg på andre lokaliteter enn øst i Finnmark. Konsekvensutredningen foreslår å sette vilkår om at det skal være stans i anleggsperioden i hekkesesongen, det vil si i perioden juni til august. NVE mener dette vil være et godt avbøtende tiltak dersom lappsangeren forsøker å hekke i området. Imidlertid vil det være vanskelig å gjennomføre et slikt avbøtende tiltak, da anleggsarbeidet også bør stanses når reinen flyttes til og fra barmarksbeitene vår og høst. Et generelt vilkår om stans av anleggsarbeidet i perioden juni-august vil da medføre at anleggsarbeidet må stanses store deler av april til september dersom man også skal ta hensyn til reindriften bruk av området. Siden lappsanger kun er observert i området ved en anledning i 2018, mener NVE det ikke er forsvarlig av hensyn til prosjektets fremdrift å sette et generelt vilkår om stans i anleggsarbeid under lappsangerens hekkeperiode.

Imidlertid mener NVE at det vil være lett for en biolog å fastslå om lappsangeren vil forsøke å hekke i området, da territoriehevdende hanner synger med en lett gjenkjennelig sang. NVE mener derfor at det vil være tilstrekkelig dersom Statnett undersøker om det er syngende hanner i området i den enkelte anleggssesongen. En slik undersøkelse bør foregå i perioden 15. juni til 1. juli, og dersom man observerer syngende hanner i området bør anleggsaktiviteten tilpasses dette. NVE anbefaler derfor at settes vilkår om at Statnett i en Miljø-, transport- og anleggsplan beskriver et undersøkelsesopplegg for å fastslå hekkforsøk av lappsanger, og hvordan anleggsarbeidet kan tilpasses eventuelle hekkforsøk.

3.6.3 Naturtyper og vegetasjon

I tillegg til Norsk rødliste for arter finnes det en tilsvarende liste for naturtyper, kalt Norsk rødliste for naturtyper 2018. For naturtyper finnes det også en egen forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven, som skal ivareta mangfoldet av naturtyper innenfor utbredelsesområdet, med artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtypen.

For vegetasjon er det anleggsfasen som medfører størst ulemper på grunn av kjøring i terrenget og opparbeidelse av anleggsveier. I driftsfasen vil de direkte konsekvensene for naturtyper og vegetasjon i hovedsak dreie seg om mastefestene, skogryddebeltet og eventuelle kantsoneeffekter. Direkte konflikter med sårbar flora kan i stor grad unngås ved tilpasninger av mastefester, at det tas hensyn under anleggsarbeidet og vilkår knyttet til driftsperioden, som for eksempel begrenset skogrydding.

I høringen av denne saken har NVE fått innspill om at konsekvensutredningen er mangelfull med tanke på rødlistede naturtyper. NVE ba derfor Statnett om en tilleggsutredning av naturtyper. Tilleggsutredningene avdekket at det er fire rødlistede naturtyper i traseen for kraftledningen. Dette er naturtypene «fjellhei, leside og tundra» (NT), «boreal hei» (VU), «snøleie» (VU) og «naturbeitemark» (VU). NVE konstaterer at dette er svært vanlige naturtyper i fjellet, men at disse er rødlistet grunnet klimaendringer og gjengroing. Fjellhei, leside og tundra og snøleie er rødlistet fordi klimaendringer gjør at skoggrensen går høyere og høyere opp i fjellet og vil derfor gjøre at disse naturtypene gror igjen og forsvinner. Boreal hei og naturbeitemark er rødlistet fordi de er truet av generell gjengroing. NVE mener derfor at en kraftledning ikke vil ha noen særlige virkninger for disse naturtypene, og at det derfor ikke er nødvendig å gjøre spesielle tiltak for å unngå skade på disse. NVE minner i den sammenheng om at det i en Miljø-, transport- og anleggsplan vil være generelle krav om at skader på natur skal minimeres. NVE mener hensynet til de rødlistede naturtypene er ivaretatt gjennom disse generelle kravene.

Tor Harry Bjørn påpeker i sin uttalelse at det er funnet den rødlistede plantearten dvergssyre rundt stasjonsområdet til Hyggevatn transformatorstasjon. Dvergssyre har rødlistekategori sårbar (VU) og er knyttet til fuktige snøleier og oppfrysingsområder. NVE kjenner ikke til noen funn av arten på Kvaløya, men mener området kan ha kvaliteter som tilsier at det kan finnes riktig habitat for dvergssyre der. En forekomst av dvergssyre vil sannsynligvis være begrenset i omfang og trolig være lett å ivareta gjennom forsiktighet under anleggsarbeidet eller justering av mastepunkter. NVE mener derfor at det bør settes vilkår om at Statnett skal undersøke om det finnes dvergssyre i området rundt Hyggevatn transformatorstasjon, og beskrive i en Miljø-, transport- og anleggsplan hvordan lokaliteten kan ivaretas.

3.6.4 Naturmangfoldloven § 9, føre-var-prinsippet

NVE mener at grunnlagsmaterialet for de utførte utredningene av naturmangfold er tilstrekkelig, jf. våre vurderinger av dette i kapittel 3.1.2. En viss usikkerhet om hvorvidt vi besitter fullstendig kunnskap om de biologiske verdiene i influensområdet vil alltid være til stede. NVE vurderer at den samlede dokumentasjonen som foreligger gir tilstrekkelig grunnlag for å drøfte og vurdere effekten kraftledningen har på naturmangfoldet ut fra sakens omfang og risikoen for skade, i samsvar med naturmangfoldloven § 8. NVE mener derfor at føre-var-prinsippet som fremgår av naturmangfoldloven § 9 ikke kommer til anvendelse i denne saken.

3.6.5 Samlet belastning i henhold til prinsippene i naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven §10 skal påvirkningen av et økosystem vurderes ut ifra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli påvirket av. Ifølge forarbeidene (Ot.prp. 52 (2008-2009) s. 381–382) er det effekten på naturmangfoldet som skal vurderes i prinsippet om samlet belastning, ikke det enkelte tiltaket som sådan. For å kunne gjøre dette er det nødvendig med kunnskap om andre tiltak

og påvirkningen på økosystemet, hvor det både skal tas hensyn til eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep.

NVE vurderte samlet belastning etter naturmangfoldloven § 10 i vedtaket i 2012. NVE mener de opplysningene som har fremkommet i oppdateringen av konsekvensutredningen eller i tilleggsutredningen ikke tilsier at den opprinnelige vurderingen bør endres i særlig grad. NVE mener derfor at vår vurdering fra 2012 er tilstrekkelig som vurdering av tiltaket etter naturmangfoldloven § 11. På bakgrunn av dette og ovenstående vurderinger i dette kapitlet mener NVE at tiltaket ikke ha virkninger som er i konflikt med forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

3.6.6 Kostnadene ved miljøforringelse, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, §§ 11 og 12

Naturmangfoldloven § 11 tilsier at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse. NVE har anledning til å legge føringer i konsesjoner for eventuelle avbøtende tiltak som reduserer virkninger for naturmangfoldet. I naturmangfoldlovens § 12 står det at skader på naturmangfoldet skal unngås ved bruk av driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene. NVE legger også til grunn at konsesjonsbehandlingen skal medføre at tiltaket lokaliseres der de samfunnsmessige ulempene blir minst, jf. energilovforskriften § 1-2. Samtidig vil en eventuell konsesjon legge føringer for hvilke avbøtende tiltak Statnett må gjennomføre for å minimere skadene på blant annet naturmangfoldet. Vi viser blant annet til vurderingen av vilkår i kapittel 4.2.5. På bakgrunn av dette mener NVE at naturmangfoldloven §§ 11 og 12 er hensyntatt.

3.6.7 Oppsummering av virkninger på naturmangfold

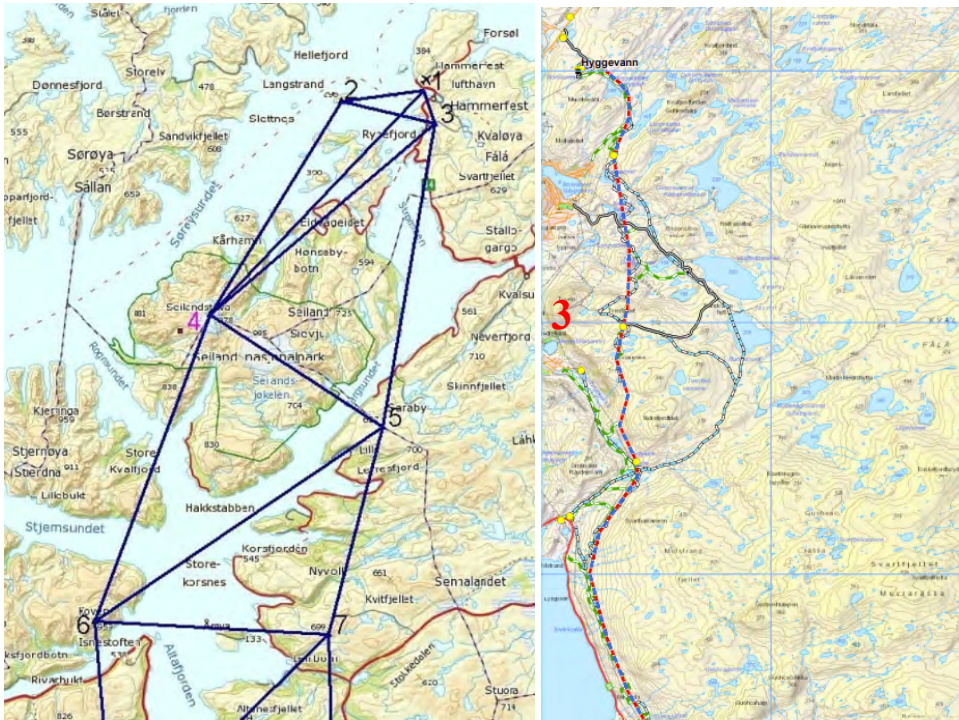
NVE mener at tiltakets endringer fra vedtaket i 2012 vil ha få virkninger for naturmangfoldet. NVE mener imidlertid at det er behov for oppfølgende undersøkelser av rovfugl, lappsanger ved Skaidi transformatorstasjon og dvergseyre ved Hyggevatn transformatorstasjon. NVE anbefaler at det settes vilkår om slike undersøkelser dersom Statnett får konsesjon til tiltaket, og at Statnett i en Miljø-, -transport- og anleggsplan må beskrive hvordan disse naturverdiene kan ivaretas under anleggsarbeidet og i driftsfasen.

3.7 Virkninger for kulturminner og kulturmiljø

Dette kapitlet handler om direkte inngrep i automatisk fredete kulturminner og kulturmiljøet (fra før 1537) og eventuelle vedtaksfredete kulturminner.

Fylkeskommunen skriver i sin uttalelse at det ligger et fangstanlegg ved Hyggevatn transformatorstasjon som kan komme i konflikt med ledningen, og at dette må undersøkes i en befarings. Det er også vist til i konsekvensutredningen at det er funnet to nye automatisk fredede kulturminner ved Hyggevatn stasjon. NVE forutsetter at Statnett gjennomfører en befarings med fylkeskommunen/Sametinget og at anleggsarbeidet tilpasses slik at fangstanlegget og eventuelt andre kulturminner ikke skades i anleggsperioden, og at masteplassing planlegges slik at automatisk fredede kulturminner ikke skades.

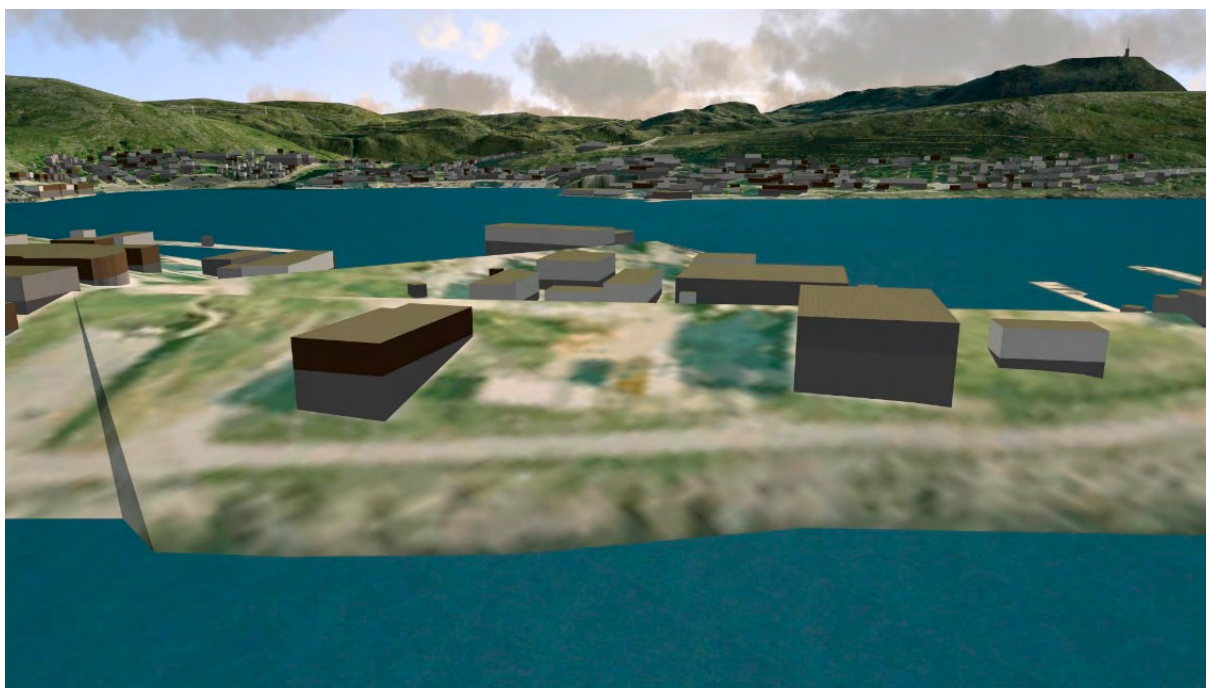
Fylkeskommunen i Troms og Finnmark har vært sterkt kritisk til at det ikke er utredet virkninger for verdensarven Struves meridianbue. Fylkeskommunen viser til at konsekvensutredningen konkluderer med at verdensarven er utenfor influensområdet, og således ikke vil bli berørt av tiltaket. Til dette sier Fylkeskommunen at verdensarven Struves meridianbue ikke bare består av Meridianstøtten i Hammerfest sentrum, men også målepunkter i terrenget. Det nærmeste målepunktet til kraftledningen er på fjellet Tyven. Fylkeskommunen skriver i sin uttalelse at målepunktene ikke bare har verdi som geografiske punkter i terrenget, men at hva man kan se fra hvert punkt er like viktig. Dette begrunnes med at siktelinjene mellom punktene var avgjørende for Struves oppmåling i terrenget, og er derfor en viktig del av verdien til verdensarven Struves Meridianbue.



Figur 17: Kartet til venstre viser verdensarven Struves meridianbue med Meridianstøtten i Hammerfest sentrum som punkt 1 og målepunktet på Tyven som punkt 3. Kartet til høyre viser trasékartet med kraftledningen som blå og rød strek. Målepunktet på Tyven er markert med rødt tretall.. Kilde: Altamuseum.no og Statnett..

Virkingene for verdensarven Struves Meridianbue vil etter NVEs vurdering dreie seg om at ledningen er synlig fra trianguleringspunktene, spesielt mellom Meridianstøtten, Tyven og Vardfjellet. NVE har i krav om tilleggsutredninger bedt Statnett om en visualisering av hvordan ledningen vil se ut fra Meridianstøtten. Visualiseringen viser at fra støtten i Hammerfest sentrum (punkt én på kart i figur 17) er ledningen stort sett synlig på en seksjon av ledningen som ligger relativt langt nord for Tyven (punkt tre på kart i figur 17). Ledningen vil altså være synlig fra støtten, men ligger ikke i siktelinjen mellom Meridianstøtten og trianguleringspunktet på Tyven. På selve Tyven er det allerede bygget et stort teknisk tårn, slik siktelinjen uansett ikke er uten inngrep i dag.

Ledningen vil ligge ca. 500 meter øst for siktelinjen mellom trianguleringspunktet på Tyven og Vardfjellet (punkt fem på kart i figur 17), og kommer derfor heller ikke i konflikt med denne. Ledningen vil likevel åpenbart være svært synlig fra Tyven, men da dette er det høyeste punktet i området, vil også mange andre inngrep rundt i og Hammerfest vil være synlig fra Tyven. På bakgrunn av dette er NVEs vurdering at ledningen vil ha minimal virkning for verdensarven Struves meridianbue og siktelinjene mellom trianguleringspunktene.



Figur 18: Utsikt fra Meridianstøtten i Hammerfest sentrum og i retning Tyven (til høyre med tårn på).. Kilde: Statnett.

3.8 Visuelle virkninger og virkninger for friluftsliv

NVE vil i dette kapitlet vurdere hvordan ledningen er synlig fra bolig- og friluftsområder.

Utgangspunktet for vurderingene av visuelle virkninger er tiltakets virkninger for landskapet. Kraftledningens synlighet avhenger av hvilken landskapstype den går gjennom, i hvilken grad omgivelsene (topografi og vegetasjon) kan skjule den, og hvorvidt den er eksponert fra områder hvor mennesker ferdes. Det legges vekt på om en kraftledning går gjennom landskap som vurderes å ha stor verdi, da noen landskap tillegges større vekt enn andre. Konsekvensene av synlighet vil derfor variere.

Det er viktig å understreke at den visuelle opplevelsen av en kraftledning i stor grad vil være subjektiv. For noen mennesker vil en kraftledning oppleves sjenerende så lenge den er mulig å se, mens andre opplever andre landskapselementer som mer fremtredende og legger mindre merke til kraftledninger. Andre inngrep i samme landskapsområde kan bidra til å redusere den visuelle virkningen, dersom ledningen legges nær eksisterende infrastruktur. Samtidig kan en ny ledning i et område med mange inngrep og få gjenværende grøntområder, forsterke de samlede konsekvensene.

Ofte oppleves ledninger som mindre iøynefallende etter noen år, når omgivelsene har vent seg til det og spor etter anleggsarbeidet er borte. I beskrivelsen av visuelle virkninger må det derfor skilles mellom synlighet og opplevelsen av kraftledningen som et landskapselement.

Virkninger i anleggsfasen vil være forbigående og vektlegges ikke i vurderingene av visuelle virkninger.

Flere høringsparter peker på at ledningen medfører negative virkninger for friluftsliv, spesielt i området rundt Tyven. Det er pekt på at ledningen her burde følge eksisterende 132 kV-kraftledninger på vestsiden av Tyven fremfor å bygges i uberørt terreng øst for Tyven. Dette spørsmålet ble vurdert av NVE i konsesjonsvedtaket fra 2012. Det var da omsøkt tre alternativer i det aktuelle området, se figur 18.

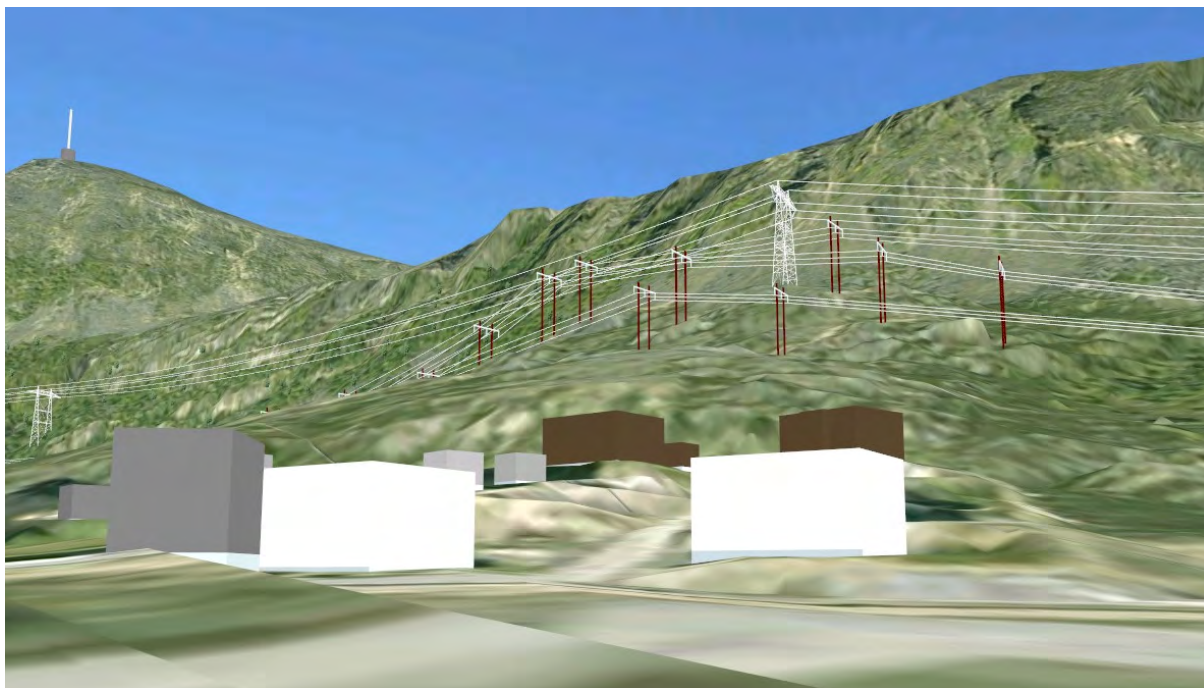


Figur 18: viser de traséalternativene som ble vurdert i konsesjonsprosessen i 2012.. Kilde: Statnett..

Alternativ 1.0 er den traseen som NVE er bedt om å vurdere vest for Tyven, mens NVE gav konsesjon til trasé 1.37. NVE la i konsesjonsvedtaket fra 2012 vekt på hensynet til den nærmeste bebyggelsen ved Storvannet. Trasé 1.0 ville, etter NVEs vurdering, medført store visuelle ulemper for beboerne ved Storvannet, se figur 19. Dette hensynet ble da vurdert mot reindriftas krav om at trasé 1.22 ville medført ulemper for reindriften, og man anså trasé 1.37 som et kompromiss mellom hensyn til bebyggelsen og hensyn til reindriften.

I NVEs vurdering av 2012 står det: «I vurderingen for Hammerfest har NVE særlig vektlagt hensynet til reindrift, og det bemerkes at krav om utredning av alternativ 1.37 opprinnelig ble satt på grunnlag av innspill fra reinbeitedistriktet. I avveiningen mellom alternativene har NVE vektlagt hensynet til en trekkei i Akkarfjorddalen, som alternativ 1.22 ville berørt, og hensynet til landskap og bebyggelse rundt fjellet Tyven. Til tross for at alternativ 1.0 ville innebære parallellføring med eksisterende ledninger, mener NVE at alternativ 1.0 rundt Tyven er dårlig med hensyn til visuelle virkninger. Reindrifta har også uttrykt motstand mot alternativ 1.0 gjennom Indrefjorddalen. Ved alternativ 1.37 ivaretas alle disse hensynene, samtidig som alternativet vurderes likeverdig med eller bedre enn alternativ 1.22 med hensyn til landskap og friluftsliv. Hammerfest kommune ønsker ikke alternativ 1.0».

NVE er enig i at den konsesjonsgitte traseen (alternativ 1.37) medfører ulemper for friluftslivet, men fastholder at trasé 1.0 vil gi uønskede visuelle virkninger for beboere ved Storvatnet. NVE mener fortsatt at trasé 1.37 er et kompromiss som tar hensyn til både bebyggelsen og reindriften, til tross for de ulemper den medfører for friluftsbukere i området.



Figur 19: Visualisering av ny ledning sett fra bebyggelsen ved Storvatnet Kilde: Statnett.

Det kom også inn høringsuttalelser til saken om at Statnett måtte fremskaffe visualiseringer av ledningen sett fra ulike turmål i området. Dette sendte Statnett inn som en del av tilleggsutredningene. NVE sendte deretter disse på høring. NVE har benyttet disse i saksbehandlingen av denne innstillingen.

NVE kan ikke se at informasjonen fra Statnett eller de mottatte høringsinnspillene endrer vurderingene våre av de visuelle virkningene av ledningen slik vi vurderte det i vårt vedtak fra 2012.

3.9 Virkninger for vassdrag

Fylkeskommunen skriver i sin uttalelse at tiltaket er i strid med godkjent regional vannforvaltningsplan, herunder miljømålene som planen setter og kravene i vannforskriftens §12 om tillatelse til nye inngrep. Plan- og influensområdet består av flere vannforekomster med stor verdi for akvatiske organismer, fiske og friluftsliv. Hammerfest kommune peker på at det er flere drikkevannskilder i planområdet.

NVE mener at så lenge tiltaket ikke berører viktige vannforekomster direkte så vil ikke tiltaket forhindre miljømålene som er satt i regionalt tiltaksprogram for Troms og Finnmark vannregion. Først dersom tiltaket medfører avrenning eller fysiske inngrep vil vannforskriftens §12 komme til anvendelse, etter NVEs forståelse. Fylkeskommunen skriver at for å unngå avrenning og fysiske inngrep i vannforekomster forutsettes det god detaljplanlegging og skånsom gjennomføring av anleggsarbeidet. Videre må det ikke etableres vandringshinder for fisk eller dumpes avfall fra

anleggsvirksomheten i vannforekomster. NVE er enig i dette og anbefaler at det settes vilkår om at dette skal inngå i en Miljø-, transport- og anleggsplan. Et slikt vilkår bør ha spesielt fokus på drikkevannskilder.

Videre skriver fylkeskommunen at kantonene rundt vassdrag er spesielt viktige, og at det bør settes krav til at naturlig kantvegetasjon opprettholdes. NVE er også enig i denne vurderingen. Kantvegetasjonen langs vassdrag er et tydelig landskapselement, den har stor betydning for økosystemet i og langs vassdraget og kan bidra til å redusere erosjon. I den forbindelse vises det til NVEs veileder «Kantvegetasjon langs vassdrag». NVE forutsetter at Statnett så langt det lar seg gjøre setter igjen kantvegetasjon der ledningen krysser vassdrag. NVE anbefaler at det settes vilkår om dette i en Miljø-, transport- og anleggsplan dersom tiltaket får konsesjon.

NVE vurderer planene slik de er fremlagt til ikke å kreve noen ytterligere behandling etter bestemmelsene i vannressursloven. Vannressursloven har imidlertid flere alminnelige regler om vassdrag. Disse er gitt i vannressursloven kapittel 2, og gjelder for alle tiltak i vassdrag. NVE viser spesielt til aktsomhetsplikten i vannressursloven § 5 som pålegger at vassdragstiltak og tiltak som berører vassdrag skal planlegges og gjennomføres slik at de er til minst mulig skade og ulempe for allmenne og private interesser.

Vi gjør oppmerksom på at dersom planene endres eller det viser seg at allmenne interesser tilknyttet vassdraget kan bli berørt av tiltaket, kan dette utløse konsesjonsplikt etter vannressursloven, jf. § 8. Planene må i så tilfelle sendes NVE for vurdering. Ved utførte tiltak som er konsesjonspliktige etter vannressursloven vil NVE med hjemmel i vannressursloven § 59 vurdere pålegg om retting. Iverksetting av konsesjonspliktige tiltak uten nødvendig tillatelse er straffbart etter vannressursloven § 63. Vannressurslovens bestemmelser ivaretar de allmenne interessene i vassdraget og tiltakshaver er selv ansvarlig for eventuelle skader og ulemper for de private interessene i vassdraget som følger av tiltaket.

3.10 Luftfart

Avinor skriver i sin uttalelse at ny Hyggevatn transformatorstasjon og enkelte av de nærmeste kraftledningsmastene har en høyde som gjør at det er nødvendig med en risikoanalyse av hensyn til flysikkerheten. Det må også undersøkes om anleggene medfører turbulensvirkninger for innflygingen til Hammerfest flyplass.

Statnett har i e-post av 28.04.2022 oversendt risikoanalyse til Avinor med kopi til NVE. Konklusjonen til Statnett er at tiltaket vil påvirke luftfarten rundt Hammerfest i liten grad. NVE forutsetter at Statnett har rett i konklusjonen i sin risikoanalyse for luftfart. NVE har kommunisert med Statnett om at innstillingen i denne saken ville være klar i 1.-2. kvartal i 2022, og NVE mener Statnett har hatt rikelig med tid til å utarbeide en risikoanalyse og sende den til Avinor tidligere. Da ville NVE kunne fått en avklaring fra Avinor på hvorvidt Statnetts risikoanalyse er tilstrekkelig. NVE forutsetter derfor at tiltaket ikke vil ha virkninger for luftfart, og at eventuelle forsinkelser i prosjektet som følge av behov for endringer av hensyn til luftfart og dermed nye runder med konsesjonsbehandling er for Statnetts egen risiko.

Videre skriver Avinor at kraner under anleggsarbeidet må merkes med rødt lys. Lys fra stasjonen må rettes mot bakken slik at de ikke blander flytrafikken. De ber også om at anleggene utformes slik at de ikke tiltrekker seg hekkende fugl, slik at fare for fuglekollisjoner for fly øker. NVE forutsetter at Statnett følger gjeldende krav til merking for luftfart, og at dette gjøres i samråd med Avinor.

3.11 Klimagassutslipp fra myr

Hammerfest kommune har bedt om at Statnett må utrede eventuelle klimagassutslipp fra myr som følge av tiltaket. Dette ba NVE Statnett om å utrede i forbindelse med tilleggsutredningen. Statnett skriver i tilleggsutredningene at prosjektet i begrenset grad berører myr. Om lag 5000 m² myr blir berørt totalt, og ca. 100 m² myr blir berørt permanent, fordi en enkelt mast må plasseres på myr. Verken Skaidi eller Hyggevatn transformatorstasjon vil berøre myrareal.

Statnett skriver at de vil så langt det er mulig unngå etablering av baseplasser eller andre midlertidige inngrep i myrområder. Endelig plassering av baseplasser vil bli forsøkt tilpasset lokale forhold med en endelig avklaring gjennom MTA-planen. Statnett beregner i tilleggsutredningen at klimagassutslippene fra myr som følge av prosjektet er 6-12 tonn CO₂. Til sammenlikning vil 12 tonn CO₂ tilsvare utslippene til fem bensinbiler pr. år¹⁵. NVE mener dette er akseptabelt i et så stort prosjekt, men oppfordrer Statnett til å forsøke å minimere utslippene.

3.12 Skaidi transformatorstasjon

I forbindelse med tiltaket må Skaidi transformatorstasjon bygges om. Dette skyldes at stasjonen i dag drives på 132 kV spenningsnivå og må oppgraderes til 420 kV. Statnett har derfor i tilleggssøknad av 06.02.2021 søkt om utvidelse av stasjonen. Omlegging av 132 kV kraftledning fra Skaidi til Smørfjord som er omsøkt på vegne av Nettinord behandles ikke i denne innstillingen, jf. kapittel 3.4.1.

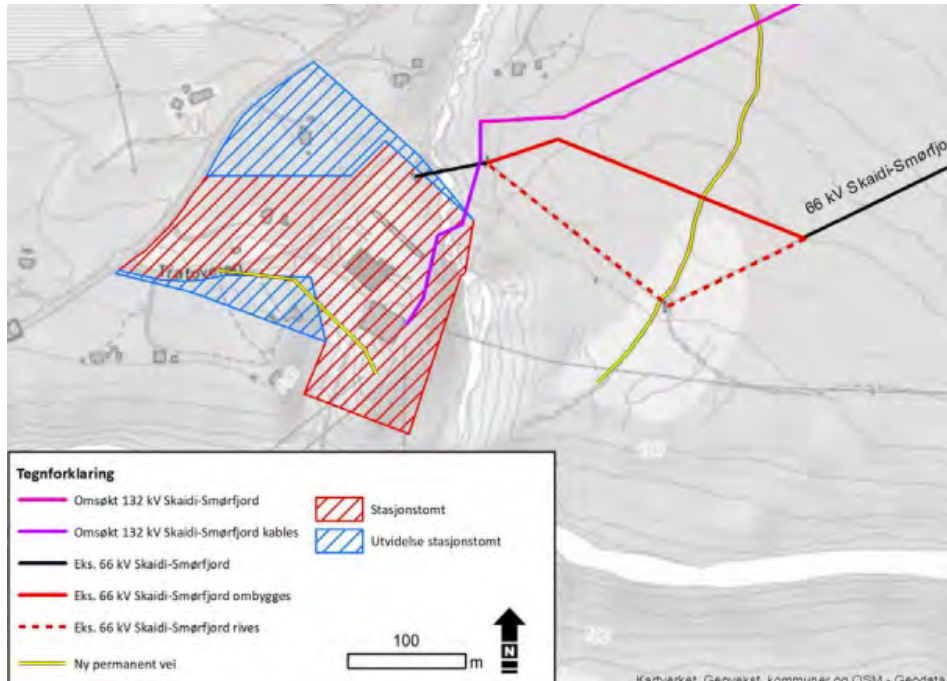
Endringssøknaden omfatter følgende endringer:

- Det søkes om en 420 kV regulerbar reaktor med ytelse 70-180 Mvar (justert opp fra 70-150 i konsesjonen)
- Et kontrollhus på 720 m².
- Et lager/garasje på 120 m².
- Et servicebygg på 300m² (justert opp fra 150 m² i konsesjonen)
- Gis-bygning på 2785 m² (redusert fra 3070 m² i konsesjonen)
- Utvidelse av stasjonstomt med 14 dekar til totalt
- En 150 meter lang permanent adkomstvei.
- En 700 meter lang permanent anleggsvei nord for stasjonen, øst for elva Guorrajohka
- Ombygging av eksisterende 66 kV kraftledning Skaidi-Smørfjord på en strekning på ca. 270 meter inn mot stasjonen (Statnett søker på vegne av Nettinord)
- Etablering av en 160 meter lang permanent adkomstvei til Hammerfest energis 132 kV-ledninger ved stasjonen

Ombyggingen innebærer at Statnett har behov for å ekspropriere ca. 14 dekar av arealet rundt dagens stasjon, se figur 20. Utvidelsen vil innebære at en fritidsbolig må innløses. Det er fra før innløst to andre fritidsboliger ved stasjonen. Statnett skriver i endringssøknaden at de har satt i gang en prosess overfor eier av fritidsboligen for å få minnelig avtale for ervervet. NVE har fått høringsuttalelse fra Michael Georg Olsen, som er grunneier for den aktuelle fritidsboligen, om at Statnett ikke har kontaktet dem angående innløsningen. NVE forutsetter at Statnett har en god dialog med grunneiere om en slik sak. Å få sin eiendom innløst som følge av en ekspropriasjonssak er et

¹⁵ Regnestykket baserer seg på at en bensinbil slipper ut ett tonn CO₂ på 5000 kjørte kilometer, samt gjennomsnittlig kjørelengde på 12000 kilometer pr. bil.

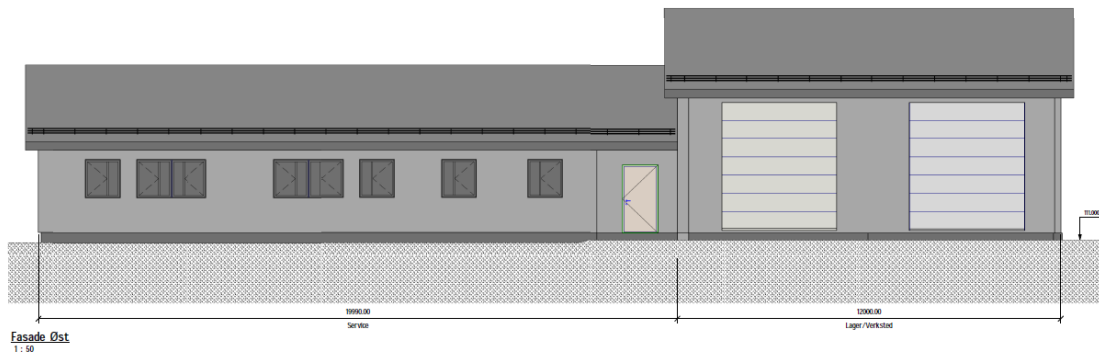
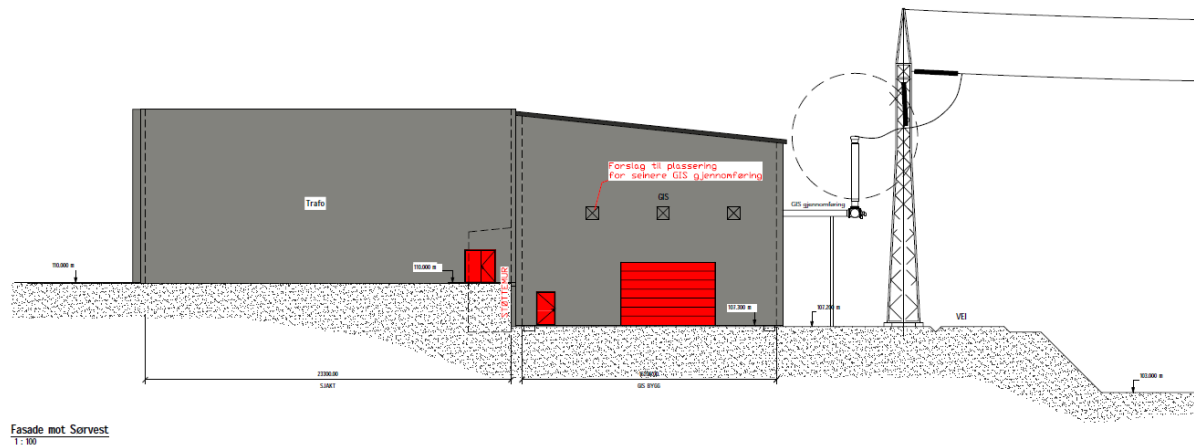
alvorlig grep overfor en grunneier, og NVE mener at det i slike tilfeller er et minimumskrav at informasjonen rundt prosessen overfor grunneier er god. NVE ber derfor Statnett om å kontakte berørte grunneiere umiddelbart dersom det ikke er gjort, og sørge for god informasjon om prosessen rundt minnelige avtaler eller ekspropriasjon.



Figur 20: Utvidelse av transformatorstomten ved Skaidi transformator. Kilde: Statnett.

Endring av teknisk løsning har NVE vurdert i kapittel 3.3. De fysiske endringene består hovedsakelig av oppføring av et kontrollhus og et lager, økning i størrelsen på et servicebygg og noe reduksjon i størrelsen på en GIS-bygning.

Statnett angir i tilleggssøknaden at det er behov for å øke størrelsen på servicebygget da de ønsker å inkludere oppholdsrom, overnattingsmuligheter og lager for driftspersonellet. Det er også behov for et lager/garasje. NVE mener dette er bygninger som er nødvendige for driften av stasjonen, og mener at det bør gis tillatelse til disse bygningene dersom Statnett får konsesjon til tiltaket.



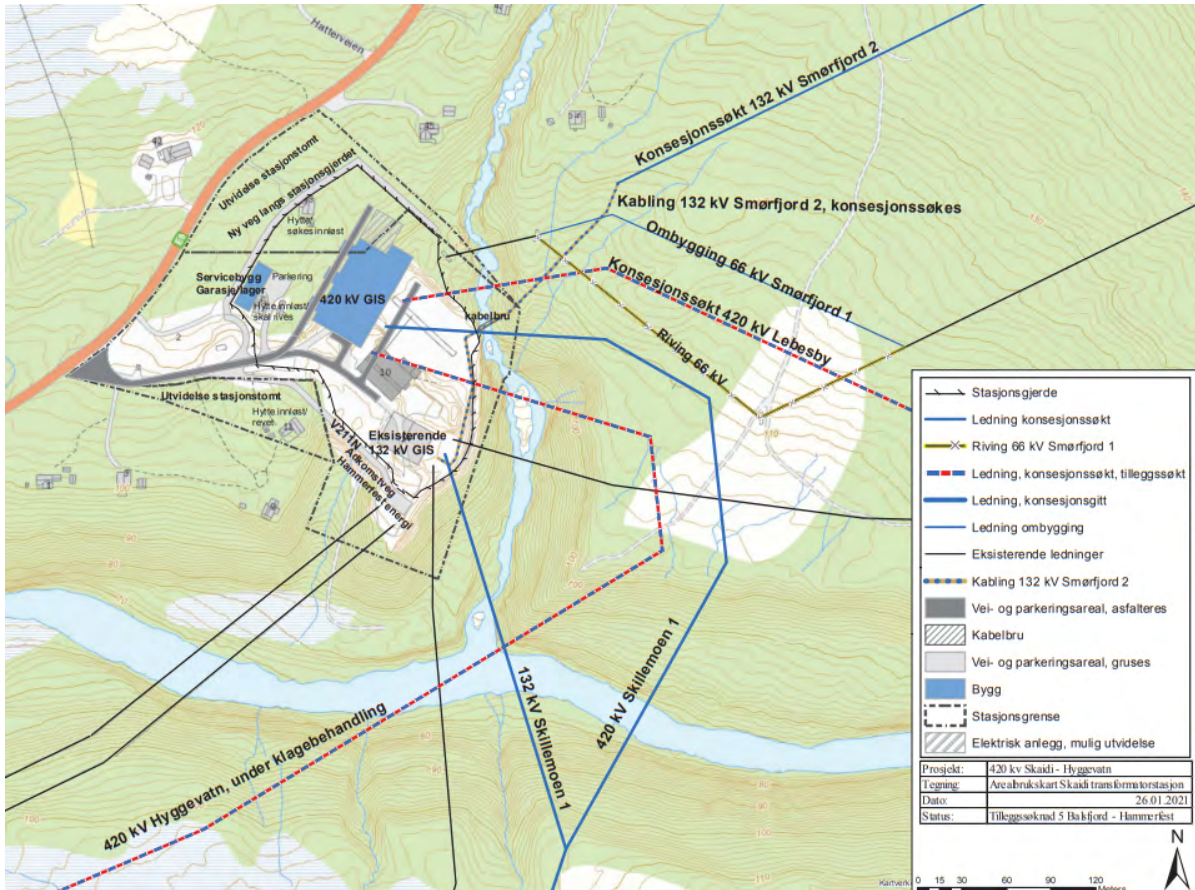
Figur 21: Visualisering av GIS-bygningen i Skaidi transformatorstasjon øverst og servicebygningen nederst. Kilde: Statnett.

NVE har tidligere i dette dokumentet vurdert de viktigste virkningene vi mener at ombyggingen vil medføre for omgivelsene. Når det gjelder de visuelle virkningene mener NVE at endringene åpenbart vil synes fra E6 og for andre som ferdes i området, da stasjonen vil være større og med flere bygninger enn dagens stasjon. Likevel mener NVE at området i dag er preget av de tekniske inngrepene stasjonen representerer, og at endringene ikke vil medføre noen nevneverdig endring av dette. NVE mener derfor at de visuelle virkningene av stasjonen blir akseptable.

I tillegg til selve stasjonen søker Statnett om tillatelse til å etablere en 160 meter lang og 3,5 meter bred permanent adkomstvei til Hammerfest Energis 132 kV-ledninger ved stasjonen. Veien vil gå langs stasjonsgjerdet. NVE er enige i at det er behov for en slik vei for å sikre adkomst til Hammerfest energis anlegg ved stasjonen.

Hammerfest kommune skriver i sitt innspill til saken at fritidsboliger nord for Skaidi transformatorstasjon vil bli berørt i form av støy og visuelle virkninger, og at det derfor må vurderes kompensierende tiltak for disse. NVE konstaterer at fritidsboligene ligger svært nær stasjonen, at de åpenbart vil bli berørt av anleggsarbeidet, og at det også for driftsperioden kan bli generende støy i form av during fra stasjonen. De tekniske inngrepene rundt stasjonen vil være svært synlige fra fritidsboligene. NVE konkluderer derfor med at det vil være store virkninger for disse fritidsboligene, både i anleggs- og driftsfasen. NVE mener det er vanskelig å avbøte dette på en god måte da avstanden mellom stasjonen

og fritidsboligene er liten. NVE vil likevel anbefale at det settes som vilkår til en eventuell konsesjon om at Statnett skal vurdere tiltak for å redusere støy og synlighet i anleggs- og driftsfasen og beskrive disse i en Miljø-, transport- og anleggsplan.



Figur 22: Situasjonsplan for Skaidi transformatorstasjon. Kilde: Statnett.

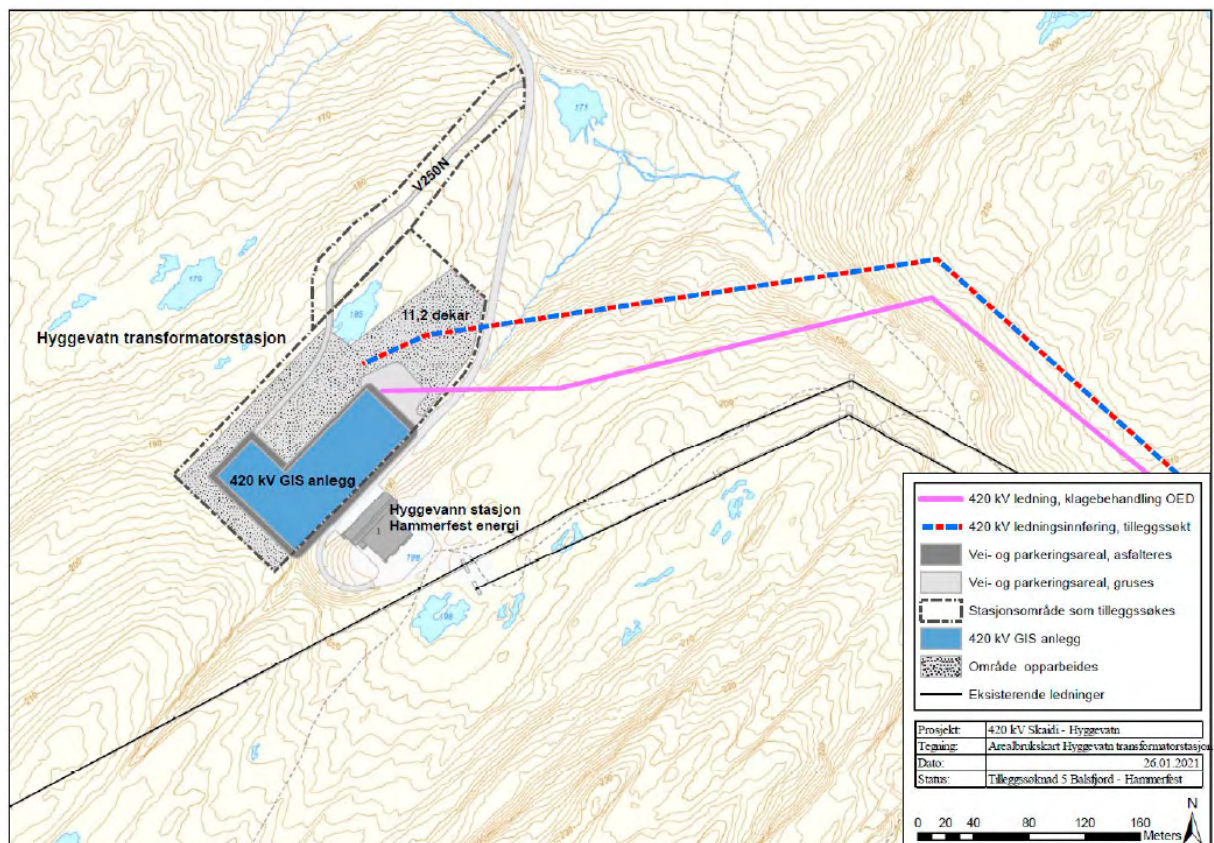
Som en følge av innføring av den nye 420 kV kraftledningen til Hammerfest vil det være behov for å frigjøre plass ved å bygge om eksisterende 66 kV kraftledning Skaidi-Smørfjord på en strekning på ca. 270 meter inn mot stasjonen. Dette har Statnett søkt om på vegne av Nettnord. Ombyggingen innebærer at ledningen vinkles av noe tidligere enn dagens ledning, og legges parallelt med dagens trasé. NVE mener omleggingen er nødvendig dersom Statnett får konsesjon for ny 420 kV ledning fra Skaidi til Smørfjord, og kan ikke se at omleggingen får nevneverdige virkninger for omgivelsene.

3.13 Hyggevatn transformatorstasjon

I forbindelse med tiltaket må Hyggevatn transformatorstasjon bygges om. Statnett har derfor i tilleggssøknad av 06.02.2021 søkt om endring av teknisk løsning og utvidelse av stasjonen. Anlegg som er omsøkt på vegne av Equinor behandles ikke i denne innstillingen, jf. kapittel 3.4.1.

I endringssøknaden søker Statnett om en helt ny stasjonsløsning sammenliknet med konsesjonen fra 2012. Statnett søker om følgende anlegg:

- Endring av stasjonsløsning fra luftisolert til GIS-isolert.
- En bygning på totalt 6300 m², som inneholder GIS-anlegg, kontrollrom, lager og garasje.
- En 420/132 kV transformator med ytelse 300 MVA
- Dobbel 420 kV samleskinne
- To 420 kV bryterfelt
- Et 132 kV bryterfelt
- Stasjonsareal på 24 dekar
- En 250 meter lang permanent tilkomstvei.



Figur 23: Situasjonsplan for Hyggevatn transformatorstasjon. Kilde: Statnett.

Den største endringen for Hyggevatn transformatorstasjon er at Statnett nå søker om å få bygge stasjonen som en lukket GIS-stasjon i stedet for en åpen luftisolert stasjon. De begrunner dette med at området er svært værhardt, og at et innebygget, lukket GIS-anlegg vil være mer robust mot

værpåkjenninger enn et åpent luftisolert anlegg. Som NVE vurderte i kapittel 3.3 mente vi at dette var en fornuftig teknisk løsning. Rent visuelt vil endringen medføre at stasjonen fremstår som én stor bygning i stedet for en mindre bygning med innstrekktativ og bryterfelt utendørs. Dette gjør at stasjonen kan fremstå som mer massiv, men samtidig som et mindre teknologitungt inngrep i fjellet. NVE mener endringen er positiv for omgivelsene sammenliknet med den opprinnelig konsesjonsgitte løsningen.

Hammerfest kommune har i sin uttalelse etterspurt om det er mulig å senke stasjonen noe, noe NVE også ba Statnett om å vurdere i tilleggsutredningene. I tilleggsutredningene skriver Statnett at dette ikke er mulig, da transporten av transformatorene inn bygningen avhenger av skinner som må ha samme høyde ute og inne. Dette er førende for gulvhøyden. Takhøyden er gitt av størrelsen på transformatoren og sikkerhetsavstand til denne. Dersom stasjonen skal senkes må derfor hele anlegget sprenges ned i fjellet, noe NVE mener vil gi en betydelig økning av anleggsvirksomheten på stedet. Dette vil være negativt for reindriften, medføre større virkninger for naturen og gi et behov for å deponere masser, samt være fordyrende for prosjektet. NVE mener fordelene ved å senke stasjonen noe ikke oppveier disse ulempene, og vil derfor ikke anbefale at Olje- og energidepartementet gir tillatelse til en slik løsning.

I tillegg til selve stasjonsbygningen søker Statnett om tillatelse til å bygge en ca. 250 meter lang permanent tilkomstvei. Veien er markert med «V250N» i figur 23. Årsaken til at det må bygges ny vei er at dagens vei føyer igjen av snø om vinteren, noe som medfører vanskeligheter for adkomst til stasjonen. Den nye veien som er omsøkt skal legges på en rabbe som normalt blåser fri for snø, og Statnett mener dette vil gjøre det lettere å komme til stasjonen vinterstid.

NVE mener det er nødvendig for driften av stasjonen at det er en egen tilkomstvei til denne som også kan benyttes om vinteren, og NVE anbefaler derfor at veien inkluderes i konsesjonen dersom Statnett får tillatelse til å gjennomføre tiltaket.



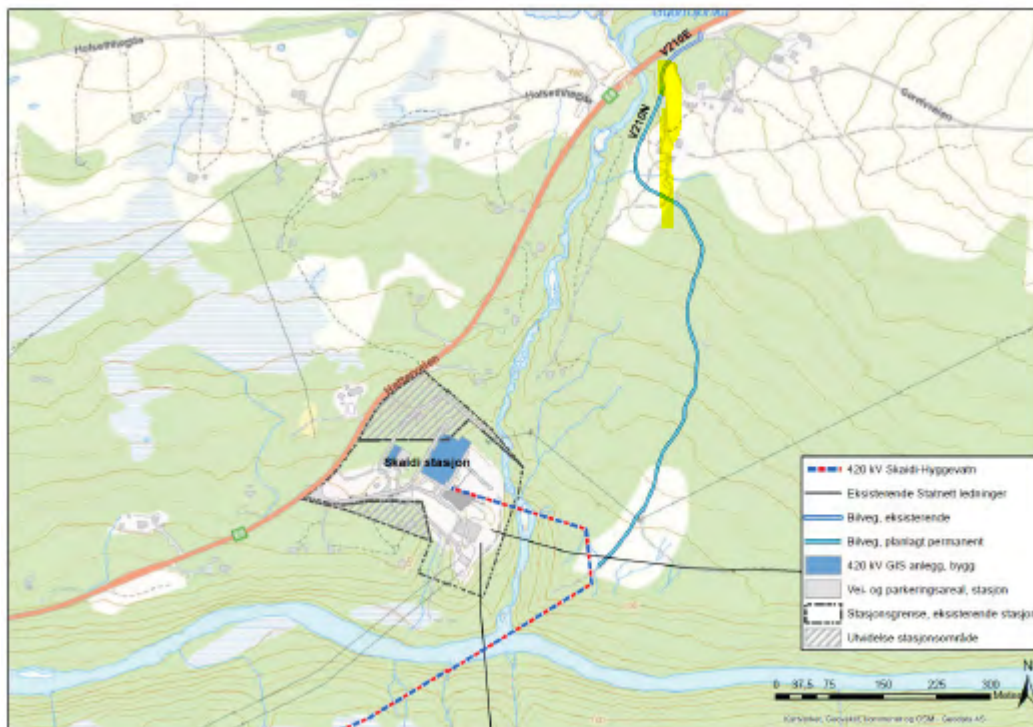
Figur 24: Visualisering av Hyggevatn transformatorstasjon med Hammerfest i bakgrunnen. Kilde: Statnett.



Figur 25: Visualisering av bygningen i Hyggevatn transformatorstasjon sett fra to sider. Kilde: Statnett.

3.14 Anleggsveier

I tillegg til de to permanente anleggsveiene som vi har vurdert for hhv. Skaidi og Hyggevatn transformatorstasjon har Statnett i tilleggssøknaden søkt om å få oppgradere et eksisterende kjørespor til permanent anleggsvei nord for Skaidi transformatorstasjon. Veien vil gå fra en avkjørsel fra E6 på østsiden av Guorrajohka. Veien var i tilleggssøknaden planlagt og omsøkt på baksiden av et gårdstun som tilhører reindriftsutøverne i området, og som brukes som sommerboliger. I e-post av 30.03.2022 opplyser imidlertid Statnett om at de har kommet til enighet med eier av sommerboligene om at veien kan gå rett gjennom tunet i stedet for på baksiden, se figur 26.



Figur 26: Figuren viser anleggsveien som er omsøkt nordøst for Skaidi transformatorstasjon. Kilde: Statnett.

Veien er tenkt å være ca. 700 meter lang og ca. 3,5 meter bred. Den bygges opp med et bærelag for å tåle frakt av utstyr, maskiner og materiell, og får grus som toppdekke. Statnett begrunner behovet for veien med at de trenger adkomst til mastepunktene øst for Skaidi transformatorstasjon og Guorrajohka, og at de må ha en permanent vei til drift og vedlikehold av disse.

NVE har vært på befaring i området og gått traseen til den omsøkte veien. NVE mener det vil være svært uheldig for beboerne i sommerboligene dersom de får en permanent anleggsvei rett gjennom tunet. Etter NVEs vurdering er det heller ikke noen god løsning å legge veien i en sving bak boligene. Dersom alle tiltakene Statnett har søkt om i området får tillatelse, vil hele området rundt Skaidi transformatorstasjon være preget av anleggsarbeid i en årrekke. En permanent anleggsvei gjennom eller i bakkant av sommerboligene vil være en belastning for beboerne. I dag bor de relativt skjernet uten trafikk forbi sin eiendom, og området fremstår som uberørt til tross for at de har en sentralnettstasjon 500 meter unna på den ene siden og E6 100 meter unna på den andre siden. I anleggsperioden vil hele området være sterkt preget av anleggsvirksomhet og støy i lang tid, og NVE mener det er behov for å skjerme de nærmeste beboerne til slike anlegg så langt det lar seg gjøre. NVE mener Statnett burde utredet en trasé for veien som ikke berører sommerboligene i slik grad den omsøkte veien vil gjøre. NVE mener at dersom en annen veitrasé hadde blitt forelagt grunneier ville trolig ikke avtalen som Statnett har inngått med grunneier ikke blitt inngått.

NVE mener videre at det er usikkert om det er behov for permanent tilgang til mastepunktene øst for Guorrajohka når anleggsperioden er ferdig. NVE anbefaler derfor at Statnett ikke får tillatelse til å anlegge en permanent anleggsvei forbi reindriftens sommerboliger øst for Guorrajohka. NVE mener derfor at dersom Statnett får konsesjon til ledningen med ombygging av tilhørende transformatorstasjoner bør det settes vilkår om at det skal utredes en annen trasé for adkomstvei til mastepunktene øst for Guorrajohka. NVE er kjent med at det kan være utfordrende å bygge veien direkte fra transformatorstasjonen, da dette vil medføre behov for bru over Guorrajohka, men mener likevel at det er behov for å finne andre løsninger for tilgangen til mastepunktene enn den som er omsøkt forbi sommerboligene. Vurderinger og eventuell søknad om annen adkomstløsning kan inngå i en Miljø-, transport- og anleggsplan.

3.15 Annet

Odd Johan Fyhn skriver i uttalelse til NVE at Statnett planlegger å bruke en gammel traktorvei som går over hans eiendom ved Kvalsundet. Han forutsetter at dersom bruken medfører skader på veien eller naturen rundt skal dette repareres igjen. NVE legger til grunn at Statnett har nødvendig dialog med grunneier og tilbakefører veien og eventuelle skader på naturen til opprinnelige tilstand etter at anleggsarbeidet er ferdigstilt.

Tor Harry Bjørn skriver i sin uttalelse at det ikke er vist hvordan tiltaket påvirker forekomsten av inngrepsfrie områder i kommune. NVE konstaterer at en slik vurdering ble gjort i vedtaket fra 2012, og at de omsøkte endringene er så små at de vil ha minimale virkninger for den andelen inngrepsfrie naturområder i kommunen. NVE ser derfor ikke grunn til å vurdere dette ytterligere en gang til.

Vår energi skriver i uttalelse, datert 14.05.2021, at de har eierskap i eksisterende transformatorstasjon på Hyggevatn, og de forutsetter at tiltaket ikke vil medføre negative konsekvenser for driften av denne, blant annet dersom utkobling av ny 420 kV-ledning medfører spørsmål om hvem som skal få levert energi. I e-post av 11.05.2022 skriver Statnett følgende: «Statnett og Lucerna er i dialog vedr. bruksrett og eierskap til veien fra fylkesveg og inn til trafostasjon. De tinglyste rettigheter Vår Energi har i området, vil bli videreført uansett løsning mellom Statnett og Lucerna. Vår energi har tinglyst rettigheter for 132 kV høyspentkabel, adkomstrett og parkering, bebyggelse og andre installasjoner mm. på aktuelle matrikkelenheter. Statnett er kjent med Vår energis høyspent kabel til Goliatfeltet og hvor den ligger i bakken med tilknytning til Hyggevatn stasjon. Statnett kan ikke se at byggingen av 420 kV ledning og Hyggevatn stasjon skal påvirke oppetiden for Goliat. En utbygging av 420 kV til

Hammerfest vil ikke ha innvirkning på nettavtalen mellom Lucerna og Vår Energi. Lucerna har en forpliktelse på levering av 50 MW til Vår Energi».

På bakgrunn av dette legger NVE til grunn at en eventuell av ny 420 kV ledning Skaidi-Hammerfest utbygging ikke vil medføre negative konsekvenser for Vår energis drift.

4 NVEs konklusjon og innstilling til vedtak etter energiloven

4.1 Oppsummering av virkninger av anleggene

I dette notatet har NVE behandlet tilleggsinformasjon fra Statnett i forbindelse med Olje- og energidepartementet sin klagebehandling av 420 kV-ledningen Skaidi-Hammerfest. Ledningen fikk konsesjon av NVE i 2012, men har siden den tid ligget til klagebehandling i departementet. NVE har i dette notatet vurdert om den nye informasjonen i saken endrer våre vurderinger gjort i vedtaket fra 2012. NVE har også vurdert eventuelle virkninger av endringene som er omsøkt i tilleggssøknaden av 06.02.2021.

I NVEs opprinnelige konsesjonsvedtak fra 2012 lå det til grunn at det var behov for den nye 420 kV-ledningen dersom man skulle utvide LNG-anlegget på Melkøya. Behovet for ledningen har endret seg, og begrunnelsen fra Statnett for at ledningen nå bør bygges er at Melkøya skal elektrifiseres. I tillegg er det planlagt at Wisting-feltet skal elektrifiseres med strøm fra land. Statnett har tilknytningsplikt for forsyning av nytt forbruk, og etter NVEs vurdering vil fullektrifisering av Melkøya medføre at det er behov for økt kapasitet i strømmettet mellom Skaidi og Hammerfest, tilsvarende en ny 420 kV ledning. NVE har vurdert at forbruksøkningen bør være over 200-300 MW før anlegget realiseres. Dersom forbruket blir lavere enn dette bør det vurderes en annen løsning for nettilknytningen.

Etter NVEs vurdering er det for de fleste av fagtemaene ikke fremkommet vesentlig ny informasjon som påvirker de vurderingene NVE gjorde i 2012. NVE har vurdert at virkningene for reindrift er større enn hva som lå til grunn da Statnett fikk konsesjon for ti år siden. Dette har sammenheng med nye forskningsresultater og et økende arealpress på arealene reindriftsnæringen bruker. NVE konkluderer med at ledningen vil medføre store virkninger for reindriften i anleggsfasen, og også potensielt store ulemper i driftsfasen ved enkelte nøkkelpunkter langs traseen. NVE mener derfor at dersom det skal gis konsesjon til ledningen er det et behov for flere og strengere vilkår knyttet til gjennomføringen av anleggsarbeidet for å minimere virkningene for reindriften. Samtidig mener NVE at konsesjon kan gis uten at det bryter med folkeretten.

Tilleggsinformasjonen fra Statnett viser at det er registrert noen nye naturmangfoldsverdier i nærheten av de omsøkte tiltakene som NVE mener det er viktig at tas hensyn til. NVE mener derfor at det er behov for oppfølgende undersøkelser av rovfugl, og behov for å tilpasse anleggsarbeidet til disse. På bakgrunn av disse oppfølgende undersøkelsene vil NVE anbefale at det skal settes vilkår om at det kan pålegges merking av kraftledningen i etterkant av undersøkelsene. Det bør også gjøres registrering av lappsanger ved Skaidi transformatorstasjon, og dvergssyre ved Hyggevatn transformatorstasjon. NVE anbefaler at det settes vilkår om slike undersøkelser dersom Statnett får konsesjon til tiltaket, og at Statnett i en Miljø-, transport- og anleggsplan må beskrive hvordan disse naturverdiene kan ivaretas under anleggsarbeidet og i driftsfasen.

Statnett har søkt om noen mindre justeringer av de tidligere konsesjonsgitte anleggene ved Kvalsunddalen og ved innføringen til Hyggevatn transformatorstasjon, samt ombygging av Skaidi og Hyggevatn transformatorstasjoner. NVE mener at justeringene gir bedre løsninger og at departementet bør gi Statnett konsesjon og ekspropriasjonstillatelse til disse justeringene dersom Statnett får tillatelse til å bygge ledningen.

4.2 Anleggets utforming og avbøtende tiltak

For å redusere virkningene av prosjektet har NVE pekt på en rekke avbøtende tiltak i våre vurderinger i kapittel 3. Nedenfor følger en oppsummering av tiltakene NVE mener Statnett bør gjennomføre for å redusere virkningene av anleggene.

4.2.1 Miljø- transport- og anleggsplan

Transport knyttet til bygging, drift og vedlikehold av kraftledninger vil kunne ha uheldige miljøvirkninger. I forbindelse med fundamentering, mastemontering og linemontering vil materiell og utstyr bli fraktet til riggområdene med lastebil. Videre transport til traseen vil foregå med helikopter eller bakketransport. NVE forutsetter at terrenginngrep begrenses i størst mulig grad under anleggsarbeidet og at opprydding vil bli gjort på en skånsom måte. Terrenget skal tilbakeføres til opprinnelig tilstand så langt det lar seg gjøre. Under drift av anlegget vil det være behov for inspeksjon av ledningen. Det vil også måtte ryddes skog jevnlig for å sikre anleggene mot ytre påkjenninger og unngå driftsforstyrrelser.

Etter NVEs erfaring kan en miljø-, transport- og anleggsplan bidra til å redusere eller unngå negative miljøvirkninger ved bygging, drift og vedlikehold av kraftledninger. Denne er forpliktende for entreprenør og byggherre. NVE vil sette vilkår om at Statnett utarbeider en slik plan dersom de får konsesjon til tiltaket, som det forutsettes at Statnett drøfter med berørte kommuner, grunneiere, reindrift og andre rettighetshavere. En slik plan skal godkjennes av NVE før anleggsstart. NVE har utarbeidet en veileder for utforming og innhold av en slik miljø-, transport- og anleggsplan. Det forutsettes at denne følges.

Planen skal spesielt beskrive tiltak for å redusere støy og synlighet for fritidsboliger ved Skaidi transformatorstasjon i anleggs- og driftsfasen

4.2.2 Anleggsarbeid, sluttrapport og tilsyn

I forbindelse med skogryddingen, skal kvist og trevirke som ikke blir kjørt ut, kvistes opp, kappes og plasseres i søkk eller andre naturlige steder i terrenget. Sent voksende vegetasjon og vegetasjon i dype daler som ikke er til hinder for bygging og drift av linjen skal ikke ryddes. Rydding av skog skal ellers utføres i henhold til NVE sin veileder om skogrydding i kraftledningstraseer (NVE-veileder nr. 2-2016). Kantvegetasjon langs elver og vann skal søkes bevart. Dette er gjeldende for all vegetasjon nærmere enn 20 meter fra vassdrag. I skogrydding kan trær som er i fare for å komme i kontakt med kraftledning fjernes, men undervegetasjon som busker og kratt skal bevares så langt som mulig.

For å sikre naturlig revegetering, skal vekstmasser skaves av, lagres i ranker med en høyde på maksimalt to meter, og benyttes ved istandsettingen. Tilsvarende metode skal gjøres med matjord på dyrket mark. Ved arrondering, skal dere sørge for naturlige overganger til tilgrensende terreng. På dyrket mark skal dere sørge for at jordens produksjonsevne ikke reduseres.

Terrengetransport i utmark og dyrket mark bør fortrinnsvis skje på vinterføre. Dere skal tilstrebe at samme kjørespor benyttes ved kjøring på barmark, viftekjøring skal unngås. Ved eventuell kjøring på barmark skal Statnett tilstrebe å benytte beltegående kjøretøy med lavt marktrykk for å redusere risikoen for kjøreskader i terrenget. For å unngå unødvendig skader, skal kjørespor over dyrket mark etableres som ett spor i utkanten av dyrket mark, og kjøretraseene skal merkes. Terrenghold på myr eller på andre områder med dårlig bæreevne og slitestyrke, skal forebygges. Eventuelle bløte kjørespor må forsterkes/istandsettes umiddelbart. Ved kryssing av vassdrag og mindre bekker må Statnett sørge for at dette ikke fører til erosjon, tilslamming eller forurensing.

NVE ber om at Statnett oppsummerer byggeprosessen, og dokumenterer at anlegget er bygget i samsvar med denne tillatelsen. NVE setter derfor vilkår om dette. Mal for sluttrapport for miljø- og landskap finnes på NVEs nettsider.

4.2.3 Kamuflering og skogrydding

Negative estetiske virkninger av en kraftledning kan reduseres ved å kamuflere kraftledningskomponentene. De viktigste tiltakene er riktige maste- og isolatortyper, farging av master, matting av liner og skånsom skogrydding, som gjør ryddebeltet mindre framtrædende. NVE har erfaring med at slike tiltak kan dempe fjernvirkningen av en kraftledning betydelig. Gjennomførte kamufleringstiltak som følge av pålegg fra NVE er evaluert i rapporten *Kamuflasjetiltak på kraftledninger* (NVE-rapport nr. 4-2008). Rapporten er tilgjengelig på www.nve.no og gir også råd om tiltak på kraftledninger for å redusere det visuelle inntrykket i landskapet.

Hovedhensikten med kamuflerende tiltak er å redusere den visuelle fjernvirkningen. Effekten av kamuflerende tiltak er klart best der kraftledningen har bakgrunnsdekning mot mørkt terreng, for eksempel skog. NVE mener derfor at slike tiltak bør begrenses til områder med god bakgrunnsdekning og der en kraftledning vil være visuelt dominerende i landskapet for beboere eller brukere av områdene. I Ot.prp. nr.62 (2008-2009), strategi for å ta økt hensyn til miljø, estetikk og lokalsamfunn i kraftledningssaker, fremheves betydningen av bruk av kamuflerende tiltak på kraftledninger, men at dette må avveies mot hensynet til å unngå fuglekollisjoner og behovet for tilstrekkelig skogrydding av sikkerhetsmessige årsaker.

Hammerfest kommune har bedt om at det vurderes å bruke kamuflerte master der ledningen går gjennom bolig- eller friluftsområder. NVE vurderte bruk av kamuflerende tiltak i den opprinnelige konsesjonen fra 2012. På grunn av flatt og karrig landskap med lite vegetasjon vurderte NVE da at muligheten for å avbøte disse virkningene var begrenset. Imidlertid mente NVE at fordi lange traséstrekk vil være synlige i det åpne og til dels karrige landskapet, burde det også bli vurdert bruk av isolatorer i refleksdempende materialer for store deler av traseen. Statnett søker om å bygge hele traseen med mattede liner og fargeløse glassisolatorer. I konsesjonen fra 2012 satte NVE krav til at det skulle bli benyttet refleksdempende isolatorer i kompositt eller silikonbelagt glass på følgende strekninger:

- Mellom Trollelva og Ariselva. Strekningen er ca. 13 kilometer lang.
- Ved passering Fæg fjord og Gárgu. Strekningen er til sammen ca. 2 kilometer lang.
- Skjåholmelva og Molstrand etter alternativ 1.0. Strekningen er ca. 6 kilometer lang.
- Mellom Freidigvannet til passering Svartvannet. Strekningen er ca. 2 kilometer lang.

NVE anbefaler at de samme vilkårene settes dersom konsesjonen opprettholdes. NVE ber også Statnett om å gå i dialog med Hammerfest kommune om hvor kommunen mener det er fornuftig med ytterligere kamufleringstiltak, og eventuelt søke om ytterligere kamuflerende tiltak i Miljø-, transport- og anleggsplanen.

4.2.4 Avbøtende tiltak for reindriften

NVEs vurderinger i kapittel 3.5 tilsier at prosjektet vil medføre stor belastning for reindriften. NVE mener derfor det er svært viktig at anleggsarbeidet planlegges og tilpasses reindriftens bruk av området i tid og rom. Ledningen går gjennom sentrale områder for reindriften, og det er særlig kritisk at ikke kalvingsområder, brunstområder og trekkleier blir berørt av anleggsarbeidet dersom dette kan unngås. Spesielt gjelder dette:

- Kalvings- og flyttområdene til distrikt 22 og brunstområdet til distrikt 20 mellom Fæg fjord og Kvalsundet
- Kalvings- og flyttområdene til distrikt 20 øst for Kvalsundet og fra Kvalsundet til Tyven på Kvaløya

- Distrikt 20s oppsamlings- og gjerdeanlegg ved trekk- og flyttleiene ved Nuorevarri.
- Området rundt Skaidi transformatorstasjon

NVE vil derfor sette vilkår om at anleggsarbeidet skal planlegges i dialog med reindriften og så langt det lar seg gjøre ta hensyn til reindriften bruk av områdene.

For å redusere virkninger i driftsfasen mener vi det er viktig å sette vilkår om å rådføre seg med reindriften når masteplasseringene skal bestemmes der ledningen passerer viktige trekk- og flyttleier. Etter NVEs syn er de viktigste områdene:

- Miilletmuotki/Hyggevatn
- Oppstigningen fra Mollstrand til fjellet
- Nuorevarri
- Kvalsunddalen
- Mellom Færffjord og Aresjogat

NVE mener at dersom Statnett får konsesjon til å bygge ledningen bør det settes vilkår om at Statnett skal bidra til et forskningsprosjekt som undersøker virkninger av en ny ledning ved trekkleien ved Fægffjord. En forutsetning for dette er selvfølgelig at reindriften er positivt innstilt til et slikt prosjekt.

4.2.5 *Avbøtende tiltak for naturmangfold*

I gjennomgangen av virkninger for fugl i kapittel 3.6, pekte vi på behovet for grundigere undersøkelser av rovfugllokaliteter og forekomst av lappsanger ved Skaidi transformatorstasjon og dvergssyre ved Hyggevatn transformatorstasjon.

Rapport fra rovfuglundersøkelsen skal sendes til og godkjennes av NVE. NVE kan med bakgrunn i rapporten sette krav om merking av ledningene av hensyn til rovfugl.

Dersom det blir funnet lappsanger ved Skaidi transformatorstasjon skal anleggsperioden tilpasses lappsangerens hekkeperiode.

Eventuelle dvergssyreforekomster ved Hyggevatn transformatorstasjon skal merkes under anleggsarbeidet og Statnett skal så langt det lar seg gjøre unngå skade på disse.

NVE har også pekt på enkelte områder hvor merking av kraftledningen kan være et aktuelt tiltak for å redusere kollisjonsrisikoen. Disse strekningene er:

- Ved kryssing av Kvalsundet.
- På strekningen fra øst for der ledningen krysser Repparfjordelva og til ledningen møter fjorden ved Ariselv.

Ved kryssing av Kvalsundet skal også linene så langt som mulig henge i samme plan som linene til de eksisterende 132 kV-ledningene.

Oppsummering av NVEs vurderinger

NVE har vurdert Statnetts oppdaterte konsekvensutredning og endringssøknad om å få bygge ny 420 kV kraftledning fra Skaidi til Hammerfest. I dette notatet har vi redegjort for vurderingsgrunnlaget og positive og negative virkninger av tiltaket. Etter energiloven kan det gis konsesjon til energianlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle, det vil si hvis de positive virkningene anses som større enn de negative.

Noen av tiltakets virkninger kan tallfestes og omtales som prissatte virkninger (investeringskostnader, endringer i taps- og avbruddskostnader, flaskehalskostnader osv.). Mange av virkningene ved etablering av kraftledninger, er såkalt ikke-prissatte virkninger, som forsyningssikkerhet, visuelle virkninger for reindrift, landskap, kulturmiljø, friluftsliv, bomiljø, naturmangfold osv. Slike virkninger er vanskelige å tallfeste, og de samlede konsekvensene kan dermed heller ikke summeres opp til et positivt eller negativt resultat i kroner og øre. NVEs vurdering av om det bør gis konsesjon til et omsøkt tiltak er derfor en faglig skjønnsvurdering. Statnett har tilknytningsplikt til nytt forbruk og ledningen er nødvendig dersom petroleumsanleggene ved Melkøya og Wisting skal elektrifiseres.

Under er en oppsummering av prissatte- og ikke-prissatte virkninger og NVEs vektlegging av disse når vi har vurdert om Statnett bør få konsesjon for tiltaket eller ikke. Oppsummeringen gis i tabell, og baserer seg på NVEs vurderinger gjort i kapittel 3. Hensikten er å vise hvilke hensyn NVE har tillagt mest vekt ved avgjørelse av konsesjonsspørsmålet og eventuelle avbøtende tiltak.

I tabellen er NVEs vektlegging delt inn i kategoriene liten, middels og stor for å synliggjøre vår skjønsmessige vurdering av ikke-prissatte konsekvenser.

Oppsummering av virkninger og avbøtende tiltak			
Prissatte virkninger			
Investeringskostnader	1220-1490 millioner kroner		
Ikke-prissatte virkninger			
Tema	NVEs vektlegging	NVEs vurdering	Avbøtende tiltak
Elektrifisering av petroleumsanlegg ene i Hammerfest-området	Stor	Ledningen er nødvendig for å kunne elektrifisere petroleumsanleggene i Hammerfest-området, men NVE har ikke gjort en vurdering av samfunnsnyttene av en eventuell elektrifisering.	
Reindrift <i>Les mer i kap. 3.5</i>	Stor	NVE mener ledningen vil medføre store virkninger for reindriften i anleggsfasen, og potensielt store ulemper i driftsfasen ved enkelte nøkkelpunkter langs traseen	Hensyn til reindriften i anleggsperioden og dialog med reindriften om masteplassering ved trekk- og flyttleier. Mulig FoU-prosjekt om virkninger av ny ledning for reindriften
Naturmangfold <i>Les mer i kap. 3.6</i>	Middels	Anleggsfasen kan ødelegge forekomst av dvergsyre ved Hyggevatn transformatorstasjon og forstyrre hekkende lappsanger ved Skaidi transformatorstasjon og hekkende rovfugl langs hele traseen. Ledningen kan i	Supplerende undersøkelser av forekomst av rovfugl, lappsanger og dvergsyre og ta hensyn til disse under anleggsperioden. Merking av toppliner fra øst for der ledningen krysser Repparfjordelva og til ledningen møter fjorden ved Ariselv og der ledningen krysser Kvalsundet. Lik linehøyde for ny og eksisterende ledninger over Kvalsundet.

		driftsfasen medføre kollisjonsfare for fugl.	
Virkninger for friluftsliv <i>Les mer i kap. 3.8</i>	Liten	Friluftslivet påvirkes ved at opplevelsesverdien for folk som ferdes i dages uberørte naturområder rundt Hammerfest forringes.	Ingen
Visuelle virkninger <i>Les mer i kap. 3.8</i>	Liten	Grunnet åpent og til dels vegetasjonsfritt landskap vil ledningen være synlig langs store deler av traseen. Spesielt vil Skaidi transformatorstasjon være synlige fra omliggende fritidsboliger.	Bruk av refleksdempende materiale i isolatorer.
<p>NVEs samlede vurdering/konklusjon:</p> <p>Ledningen vil gi store ulemper for reindriften i anleggsfasen, og potensielt store virkninger ved enkelte nøkkelpunkt langs traseen i driftsfasen.</p> <p>Ledningen kan også forstyrre hekkende fugl og ødelegge lokaliteter av truede planter.</p> <p>Ledningen vil være svært synlig, og medføre spesielt store konsekvenser for fritidsboliger ved Skaidi transformatorstasjon.</p> <p>Ledningen er nødvendig dersom petroleumsanleggene på Melkøya skal elektrifiseres.</p>			

4.3 NVEs innstilling

Dersom petroleumsanleggene ved Melkøya skal elektrifiseres har Statnett tilknytningsplikt til det nye forbruket. NVE anbefaler i så fall at Statnett i medhold av energiloven gis konsesjon til å bygge og drive følgende elektriske anlegg i Hammerfest kommune i Troms og Finnmark fylke, ref. NVE 200702890-650:

- En ca. 54 kilometer lang luftledning med nominell spenning 420 kV fra Skaidi transformatorstasjon til Hyggevatn transformatorstasjon. Ledningen skal bygges med strømførende liner med minimum strømføringsevne tilsvarende FeAl 481 duplex parrot og toppliner. Ledningen skal bygges med H-master i stål eller kompositt. Ledningen skal bygges etter samme trasé som det ble gitt konsesjon til tidligere, med unntak av en justering ved Kvalsunddalen og ved Hyggevatn transformatorstasjon.

Det bør også gis også tillatelse til å bygge og drive følgende elektriske anlegg i Skaidi transformatorstasjon:

- en 420 kV regulerbar reaktor med ytelse 70-180 Mvar
- et kontrollhus på 720 m²
- et lager/garasje på 120 m²
- et servicebygg på 300 m²
- en GIS-bygning på 2 785 m²
- utvidelse av stasjonstomt med 14 000 m² til totalt 89 000 m².
- en 150 meter lang permanent adkomstvei på nordsiden av stasjonen.

og fortsatt drive:

- 6 stk 420 kV GIS bryterfelt
- 11 stk 132 kV GIS bryterfelt
- 2 stk 420/132 kV transformatorer med ytelse 300 MVA

Videre bør det gis tillatelse til å bygge og drive følgende elektriske anlegg i Hyggevatn transformatorstasjon:

- en 420/132 kV transformator med ytelse 300 MVA
- dobbel 420 kV samleskinne
- to stk 420 kV bryterfelt
- et stk 132 kV bryterfelt
- en bygning på totalt 6300 m², som inneholder GIS-anlegg, kontrollrom, lager og garasje.
- stasjonsareal på 24 dekar
- en 250 meter lang permanent tilkomstvei

NVE anbefaler at Olje- og energidepartementet avslår Statnetts søknad om en 700 meter lang permanent anleggsvei nord for Skaidi transformatorstasjon.

5 NVEs vurdering av søknader om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønssak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. ekspropriasjonsloven § 12.

5.1 Hjemmel

Statnett har i medhold av lov om oreigning av fast eidegom av 23. oktober 1959 (ekspropriasjonsloven) § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, inkludert rettigheter for lagring, atkomst og transport. Ekspropriasjonsloven § 2 nr.19 gir hjemmel til å ekspropriere «så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjonar og andre elektriske anlegg.». Statnett har søkt om ekspropriasjonstillatelse for hele ledningen og stasjonene på nytt, ikke bare de omsøkte endringene.

Bestemmelsen gir energimyndighetene hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge og drive de omsøkte anleggene. Omtrent 191 grunneiere og tre reinbeitedistrikt blir berørt av tiltakene som NVE anbefaler at det gis konsesjon til.

5.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene.

Statnett søker om ekspropriasjon til eiendomsrett for følgende arealer:

- *Transformortomt*

24 000 m² til Hyggevatn transformatorstasjon og 14 000 m² for Skaidi transformatorstasjon.

- *Permanente veier*

6 000 m² for adkomstvei til Hyggevatn transformatorstasjon.

Statnett søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- *Kraftledningsgaten*

Her vil nødvendig areal for fremføring av ledning bli klausulert. Klausuleringsbeltet utgjør normalt en ca. 40 meter bred trasé for 420 kV luftledning. Retten omfatter også rydding av skog i traseen i driftsfasen.

- *Lagring, ferdsel og transport*

Dette omfatter nødvendige rettigheter til lagring, ferdsel og transport av utstyr og materiell på eksisterende privat vei mellom offentlig vei og ledningsanlegg, i terrenget mellom offentlig eller privat vei frem til ledningsanleggene, og terrengtransport i ledningstraseen. Bruksretten gjelder også for uttransportering av tømmer som hugges i tilknytning til anlegget, og rett til å lande med helikopter.

- *Riggplasser*

Rett til å etablere riggplasser.

5.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd: «*Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.*» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Statnett har søkt om ekspropriasjonstillatelse for hele ledningen og stasjonene på nytt, ikke bare de omsøkte endringene. Det vil være disse løsningene som til sammen skal vurderes ved den interesseavveining som skal gjøres for å ta stilling til ekspropriasjon. Det vil videre være den løsning det er gitt konsesjon for som danner utgangspunktet for interesseavveiningen.

5.3.1 *Vurderinger av virkninger av konsesjonsgitt trasé*

Bakgrunnen for søknaden om konsesjon og ekspropriasjon er behovet for elektrifisering av petroleumsanleggene ved Melkøya. Statnett søker om samtykke til ekspropriasjon, fordi det er nødvendig å erverve grunn- og rettigheter til oppføring av anleggene. For det tilfelle at Statnett ikke kommer til enighet om minnelige avtaler med alle berørte grunn- og rettighetshavere, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å bygge og drive anleggene. Erstatning for grunneieres og rettighetshaveres økonomiske tap vil da bli fastsatt gjennom rettslig skjønn.

NVE har vurdert at Statnett har tilknytningsplikt ved uttak av nytt forbruk, og dersom petroleumsanleggene ved Melkøya skal elektrifiseres er det nødvendig å bygge ledningen.

5.3.2 *Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade*

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at Statnetts tilknytningsplikt, dersom petroleumsanleggene ved Melkøya skal elektrifiseres, avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se kapittel 3.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av anleggene som det er gitt konsesjon til og anbefales at gis konsesjon til. Hvorvidt petroleumsanleggene skal elektrifiseres eller ikke bestemmes av andre enn NVE, og NVE forholder seg derfor til tilknytningsplikten, jf. energiloven §3-4. NVE tolker tilknytningsplikten slik at de samfunnsmessige fordelene ved anleggene vil , utvilsomt være større enn skader og ulemper som påføres andre.

5.4 Forhåndstiltredelse

Sametinget påpeker i konsultasjonsmøte med NVE at de mener at det ikke bør gis tillatelse til forhåndstiltredelse i denne saken. Sametinget ser ikke behovet for at Statnett trenger forhåndstiltredelse, siden kraftforsyningen i dag dekker dagens behov med unntak av elektrifisering av Melkøya. Sametinget poengterer i møtet at selv om NVE i denne innstillingen konkluderer med at bygging av ledningen ikke vil medføre at tålegrensen etter SP. art 27 overskrides, kan likevel andre instanser vurdere dette annerledes enn NVE. I så fall mener Sametinget det vil det være uheldig å meddele Statnett forhåndstiltredelse i denne saken. NVE understreker at forhåndstiltredelse gis først etter at departementet eventuelt har gitt konsesjon til tiltaket og videre etter at Statnett har begjært skjønn til skjønnsretten. NVE er enig i resonnementet til Sametinget, og anbefaler derfor Olje- og energidepartementet å ta dette i betraktning når det skal vurderes å gi samtykke til forhåndstiltredelse dersom tiltaket får konsesjon.

5.5 NVEs anbefaling om samtykke til ekspropriasjon

Etter NVEs vurdering er det grunnlag etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Statnett har søkt om. NVE tilråder derfor at det gis samtykke til ekspropriasjon til å bygge og drifte anleggene dersom Statnett for konsesjon til å bygge og drive anleggene.

Vedlegg A - Oversikt over lovverk og behandlingsprosess

A.1 Energiloven

For å bygge, eie og drive elektriske anlegg kreves det konsesjon etter energiloven § 3-1. NVE er delegert myndighet til å treffe vedtak om å bygge og drive elektriske anlegg, herunder kraftledninger og transformatorstasjoner.

A.2 Ekspropriasjonsloven

Tiltakshaver har også søkt om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven. I utgangspunktet skal tiltakshaver forsøke å inngå minnelige avtaler med grunneiere og rettighetshavere for å sikre seg nødvendige rettigheter til bygging, drift og vedlikehold av de elektriske anleggene. For det tilfelle det ikke er mulig å inngå minnelige avtaler med alle grunneiere og rettighetshavere, vil det være nødvendig med ekspropriasjonstillatelse for å kunne gjennomføre tiltaket. Etter ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 er *kraftliner, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg* mulige ekspropriasjonsformål. I tillegg til ekspropriasjon er det vanlig å søke om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25, som innebærer en tillatelse til å iverksette ekspropriasjonsinngrep før det foreligger rettskraftig skjønn. Det er NVE som er ansvarlig for behandlingen etter ekspropriasjonsloven.

A.3 Samordning med annet lovverk

A.3.1 Plan- og bygningsloven

Kraftledninger og transformatorstasjoner med anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1 er ikke omfattet av lovens plandel. Lovens krav til konsekvensutredninger og krav til kartfesting gjelder fortsatt. Unntaket betyr at:

- konsesjon kan gis uavhengig av planstatus
- det ikke skal utarbeides reguleringsplan eller gis dispensasjon
- det ikke kan vedtas planbestemmelser for slike anlegg

Vedtak om elektriske anlegg som krever anleggskonsesjon skal kun fattes av energimyndighetene. De øvrige myndigheter er høringsinstanser. Statlige, regionale og lokale myndigheter får etter ikrafttredelse av den nye loven innsigelsesrett og klagerett på NVEs konsesjonsvedtak etter energiloven, jf. energiloven § 2-1.

Behandlingsreglene for kraftledninger skal praktiseres for elektriske anlegg med tilhørende konstruksjoner og nødvendig adkomst. Dette innebærer at adkomstveier som er nødvendig for driften av energianleggene skal inntegnes på konsesjonskartet, behandles samtidig med anlegget for øvrig og inngå i konsesjonsvedtaket. Disse skal ikke behandles etter plan- og bygningsloven, under forutsetningen at disse veiene gis en betryggende behandling etter energiloven, der berørte interesser gis mulighet for å gi sine innspill. Veier som ikke inngår i prosessen fram til konsesjonsvedtaket, skal framlegges i detaljplaner som følger opp konsesjonsvedtaket, eller behandles av kommunene etter plan- og bygningsloven.

Selv om nettanlegg kan etableres uavhengig av innholdet i eksisterende arealplaner, betyr ikke at det er likegyldig for utbygger eller NVE hvilken arealbruk som berøres og hvilke planer som foreligger. Eksisterende bruk av arealene er som før en viktig del av de reelle hensynene som skal ivaretas når alternative traseer vurderes og en konsesjonsavgjørelse fattes. Foreliggende regulering til vern kan for eksempel være en viktig grunn til å unngå dette arealet, men planen gir ingen absolutte krav om å unngå arealet.

Elektriske anlegg som er unntatt fra plan- og bygningsloven skal i kommunale plankart fremtre som hensynssoner, noe som betyr at det skal registreres kraftledninger med tilhørende byggeforbudssoner i samsvar med regelverket til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. På kart vil ledninger være vist som et skravert område. Tidligere framstilling av ledninger som planformål (spesialområde, fareområde) med egne farger skal fases ut. Planformål ved ledninger skal framstilles ut fra forutsatt bruk av arealet i området for øvrig.

Kraftledninger med anleggskonsesjon er også unntatt fra byggesaksdelen i plan- og bygningsloven. Unntaket gjelder elektriske anlegg, som er en fellesbetegnelse på elektrisk utrustning og tilhørende byggtekniske konstruksjoner. Konstruksjoner som ikke har betydning for drift og sikkerhet ved de elektriske anleggene vil derfor omfattes av byggesaksbestemmelsene. Enkelte byggverk tilknyttet transformatorstasjoner vil dermed fortsatt kunne kreve byggesaksbehandling fra kommunen. I denne saken har ikke tiltakshaver søkt om slike byggverk.

A.3.2 Kulturminneloven

Alle fysiske inngrep som direkte kan påvirke kulturminner eller kulturlandskap, skal avklares mot kulturminneloven (kulml.) før bygging. Generelt skal det være gjennomført undersøkelser i planområdet for å avdekke mulige konflikter med automatiske fredete kulturminner, jf. kulml. § 9. Eventuelle direkte konflikter mellom det planlagte tiltaket og automatisk fredete kulturminner, må avklares gjennom en dispensasjonssøknad etter kulturminneloven.

A.3.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven omfatter all natur og alle sektorer som forvalter natur eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen.

Lovens formål er å ta vare på naturens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser gjennom bærekraftig bruk og vern. Loven skal gi grunnlag for menneskers virksomhet, kultur, helse og trivsel, både nå og i framtiden, også som grunnlag for samisk kultur. Loven fastsetter alminnelige bestemmelser for bærekraftig bruk, og skal samordne forvaltningen gjennom felles mål og prinsipper. Loven fastsetter videre forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet føre-var-prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning.

Prinsippene i naturmangfoldloven skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen som foretas når det avgjøres om konsesjon etter energiloven skal gis, til hvilken løsning og på hvilke vilkår. I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Det skal fremgå av begrunnelsen hvordan prinsippene om bærekraftig bruk er anvendt som retningslinjer. Tiltakets betydning for forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer eller arter, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5 drøftes der det er aktuelt. Miljøkonsekvensene av tiltaket skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte tiltaket og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Vedlegg B – Sammenfatning av høringsuttalelser

Endringsøknaden med oppdaterte konsekvensutredninger, og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse ble sendt på høring 19.03.2021. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 14. mai. Den berørte kommunen ble bedt om å legge søknaden med konsekvensutredning ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av søknaden med konsekvensutredning ble kunngjort to ganger i Finnmark dagblad, hammerfestingen, Sagat og Norsk lysingsblad. Flere høringsparter fikk innvilget utsatt høringsfrist.

Følgende instanser fikk søknaden på høring:

Hammerfest kommune, Sametinget, Troms og Finnmark fylkeskommune, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Avinor, Den norske turistforening, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet, Finnmark bonde- og småbrukarlag, Finnmark Natur og ungdom, Fortidsminneforeningen i Finnmark, Friluftslivets fellesorganisasjon, Klima- og miljødirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Landbruks-, og matdepartementet, Luftfartstilsynet, Miljødirektoratet, Miljøstiftelsen Bellona, Norges jeger- og fiskerforening, Norges jeger- og fiskerforening Finnmark, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges naturvernforbund Finnmark, Norsk ornitologisk forening, Norske Reinsamers Landsforbund, Olje- og energidepartementet, Riksantikvaren, Statens vegvesen og WWF Norge.

Reinbeitedistrikt 20 Kvaløy/Fala, Reinbeitedistrikt 21 Gearretnjarga og Reinbeitedistrikt 22 Fiettar fikk eget brev med tilbud om konsultasjonsmøter.

Statnett orienterte berørte grunneiere og tekniske etater om søknaden og om fristen for å komme med uttalelser.

Innkomne merknader

NVE mottok 17 høringsuttalelser til konsesjonssøknaden. Samtlige uttalelser er sammenfattet under. Statnett kommenterte uttalelsene i brev/e-post av 21.06.2021. Kommentarene fra søker er sammenfattet under de respektive uttalelsene.

Etter innspill i høringsrunden og NVEs egen gjennomgang av saksdokumentene ba NVE om tilleggsutredninger i brev av 13.07.2021. Det kom inn fire merknader til denne. Disse er sammenfattet for seg nedenfor de andre uttalelsene.

Sentrale, kommunale og regionale myndigheter

Hammerfest kommune skriver i brev, datert 11.06.2021, at fritidsboliger på nordsiden av Skaidi transformatorstasjon vil bli berørt i form av støy og visuelle virkinger, og at det derfor vurderes kompensierende tiltak for disse fritidsboligene. Om Hyggevatn transformatorstasjon skriver kommunen at de mener det er positivt at denne bygges som GIS-anlegg, men at man må vurdere om det er mulig å bruke en klimavennlig isolasjonsgass. De mener det bør vurderes om stasjonen kan senkes noe. Kommunen påpeker at det er manglende kunnskap om naturtype og fugl, og at det i forbindelse med MTA-planen bør gjøres undersøkelser for å kunne iverksette avbøtende tiltak. Kommunen mener det må settes krav til avbøtende tiltak for å forhindre fuglekollisjoner i driftsperioden og for å unngå forstyrrelse av hekkende fugl i anleggsfasen. Kommunen mener man bør vurdere å bruke kamouflerte master der ledningen går gjennom bolig- og friluftsområder, og ber om at dette planlegges i samarbeid med kommunen. Kommunen påpeker at kulturminner som ligger nært traseen bør merkes for å forhindre skader på disse i anleggsfasen. Videre mener de at det må utredes hvordan tiltaket påvirker klimagassutslipp fra myr og skog. De påpeker også at ledningen ikke må komme i veien for en eventuelt ny flyplass på Grøtnes. Kommunen skriver at ledningen går gjennom områder med drikkevann flere steder hvor det bør tas hensyn under anleggsarbeidet, og at det etter at det ble gitt

konsesjon til ledningen er etablert ny drikkevannsføremkomst i Trollvannet i Kvalsund. Kommunen ønsker å få tilsendt MTA-plan til høring i god tid før anleggsstart.

Sametinget skriver i brev, datert 06.05.2021, at Sametinget behandlet ledningen i plenum i 2015, og det ble konkludert med at tiltaket er et meget stort inngrep i samiske områder med store konsekvenser for samiske interesser. Sametinget sluttet seg imidlertid til at det skulle gis konsesjon til ledningen frem til Skaidi, under forbehold om at dette gjøres av hensyn til forsyningsikkerhet og at det skulle innhentes samtykke fra alle samiske rettighetshavere. Sametinget påpeker at konsekvensutredningen ble utarbeidet uten at reinbeitedistriktene er involvert, og at den ikke omfatter samlet belastning for distriktene. Sametinget mener situasjonen er vesentlig endret for reindriften siden 2009. Distrikt 20 er svært presset, og de viser til at Fylkesmannen i Finnmark i 2018 påpeker at en reguleringsplan i Hammerfest kommune kan være i strid med de folkerettslige forpliktelsene, jf. art. 27. For distrikt 22 har Nussir kobbergruve fått tillatelse om oppstart av gruvedrift i Kvalsund. Sammen med ny ledning fra Skaidi til Hammerfest og omfattende hyttebygging i området vil reindriften bli svært presset. De viser også til at reindriftsrapporten for Nasjonal ramme for vindkraft fra 2018 påpeker at dette er et område som er svært belastet med eksisterende inngrep. De savner at reindriftsutøvernes erfaringsbaserte kunnskap er tatt med i konsekvensutredningen. De påpeker også at konsekvensgraden ledningen vil ha for reindriften spriker mellom konsekvensutredningen og hva reindriften selv mener. På bakgrunn av dette mener Sametinget at prosessen bør startes på nytt, med ny melding, utredningsprogram og helhetlig kunnskapsinnhenting om konsekvenser for reindriften. Sametinget understreker at miljøfordelene ved elektrifisering av LNG-anleggene på Melkøya bør veies opp mot ulempene for reindriften og samisk kultur og næringsutøvelse som følge av bygging av ledningen.

Troms og Finnmark fylkeskommune skriver i brev, datert 20.05.2021, at konsekvensutredningen konkludere med at verdensarven Struves meridianbue (som er på UNESCOs verdensarvliste), og dermed ikke er vurdert videre i utredningene. Fylkeskommunen påpeker at meridianbuen ikke bare består av Meridianstøtten i Hammerfest, emn også målepunkter i terrenget, blant annet på Tyven. De mener at siktelinjene fra målepunktet er av stor verdi, og at det er viktig at landskapsrommet beholdes mest mulig intakt. Fylkeskommunen mener ledningen vil påvirke landskapsrommet, men at de ikke har tilstrekkelig grunnlag for å vurdere dette. De ber derfor om at det foretas en konsekvensutredning som utreder konsekvensene for verdensarv. De viser også til et Riksantikvarens mener at forholdet til verdensarvbuen bør utredes. Om kulturminner skriver Fylkeskommunen at det ligger at fangstanlegg som kan komme i konflikt med ledningen, og at dette må undersøkes i en befarings. Om vannforvaltning skriver Fylkeskommunen at tiltaket er i strid med godkjent regional vannforvaltningsplan, herunder miljømålene som planen setter og kravene i vannforskriftens §12 om tillatelse til nye inngrep. Plan- og influensområdet består av flere vannforekomster med stor verdi for akvatiske organismer, fiske og friluftsliv. For å unngå avrenning og fysiske inngrep i vannforekomster forutsettes det god detaljplanlegging og skånsom gjennomføring av anleggsarbeidet. Det må ikke etableres vandringshinder for fisk eller dumpes avfall fra anleggsvirksomheten i vannforekomster. Kantsonene rundt vassdrag er spesielt viktige. Det bør settes krav til at naturlig kantvegetasjon opprettholdes.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark skriver i uttalelse, datert 23.04.2021, at konsekvensutredningen er mangelfull med tanke på rødlistede naturtyper og hekkende rovfugl. De viser til at det er registrert fire naturtyper vest for Skaidi, og at hvordan disse skal ivaretas bør komme tydelig fram i en Miljø-, transport- og anleggsplan. Der ledningen krysser Repparfjordelva er det en viktig rasteplass for fugl, og man bør vurdere tiltak for å redusere faren for kollisjon. Her er det også fire rødlistede naturtyper, og Statsforvalteren mener det er uheldig at ledningen legges så tett opp til disse. Det bør også gjøres tiltak for å redusere fare for kollisjon og elektrokusjon av havørn. Statsforvalteren påpeker at tiltaket vil være negativt for reindriften i anleggsfasen, men mener at hvilken effekt ledningen vil ha for reindriften i driftsfasen avhenger av hvilke avbøtende tiltak som gjøres. De forventer at det ikke utføres anleggsarbeid i kalvingsperioden eller når flyttleier og gjerdeanlegg er i bruk. De mener også at det er viktig at reindriftsutøverne involveres i detaljplanleggingen av mastepunkter. Statsforvalteren mener de er viktig at anleggsområdet ved

Hyggevatn transformatorstasjon ikke tas i bruk som parkeringsplass etter endt anleggsfase, da dette vil medføre mer menneskelig ferdsel i området, noe som er negativt for reindriften. De mener at Protect Sapi mis rapport om totalbelastningen for distrikt 20 er relevant.

Grunneiere, rettighetshavere og andre høringsparter

Advokat Anja Jonassen skriver uttalelse på vegne av **reinbeitedistrikt 22, siida YD44**. Brevet er datert 14.05.2021, og de skriver at siidaen er direkte berørt av tiltaket, da de har kalving, vårbeite, barmarksbeite, trekk og forflytting i området hvor tiltaket er omsøkt. De klager på gjenopptagelsen av klagen og mener at ny saksbehandling og nytt vedtak må treffes. I den forbindelse mener de at det må utarbeides ny konsekvensutredning etter dagens rettslige og faktiske standarder, da tiltakets skadelige sider ikke har blitt kommunisert til reindriften. Heriblant mener de at ledningen vil medføre coronastøy, lys og forurensing av ozon og nitroglyserin. De mener at konsekvensutredningen ikke oppfyller standardene til EUs direktiv om konsekvensutredninger (2014/52/EU). Nytt vedtak må også vurdere forholdene etter EUs habitatdirektiv og fugledirektiv, da snøugle hekker i området. Videre mener de at det bør undersøkes om Equinors energibehov kan dekket gjennom bedre energiplanlegging. De påpeker at tiltaket er plassert i et svært sårbart område for siidaen, og at det ikke finnes alternativer til dette området for reindriften. Siidaen vil bryte sammen dersom det mister sitt kalvingsland. Det må vurderes om tiltaket bryter med urfolksvernet, jf. SP 27 og ILO-konvensjonen art 14. De mener at rammene har endret seg siden konsesjonen ble gitt, da bl.a. Nussir gruver har fått konsesjon til drift i samme området i mellomtiden.

Advokat Jon-Andreas Lange skriver uttalelse på vegne av **reinbeitedistrikt 22** i brev datert 14.08.2021. De viser til at området rundt Skaidi er av stor betydning, og at Utsi siidas kalvingsområder i området Luoktabogivárit med mot Skáiddajohka ikke er utredet. Grunnet snøforhold blir reinen aktivt gjetet ned mot lavereliggende områder, og at disse områdene er forstyrret av inngrep. Dette har medført at kalvingsprosenten har gått ned. Ytterligere forstyrrelser i området vil ha konsekvenser for kalvingen. Anleggsarbeidet vil ha større konsekvenser enn hva utredningen konkluderer med, og de viser til Protect Sapis utredning som viser at 70 prosent av det opprinnelige beitearealet til distriktet er forstyrret. Restarealet er derfor viktig, og distriktet vil ikke kunne akseptere at et tiltak medfører ytterligere tap av beiteareal.

Reinbeitedistrikt 20 skriver i brev, datert 20.05.2021, at tiltaket vil påvirke deres drift i betydelig grad, da de vil bli påvirket av ledningen i minimum seks måneder i året. De mener at ledningen bør bygges som sjøkabel for å skåne reindriften. Dersom ledningen bygges mener de at traseen bør justeres noe lengre vest ved Tyven. Hele strekningen mellom Skaidi og Hammerfest er sammenfallende og parallell med distriktets trekk- og flyttleier. Spesielt vil ledningen berøre fem sårbare flaskehals: Miilletmuotki/Hyggevann, Mollstrand, Nuorevarri, Kvalsunddalen og mellom Færfjord og Aresjøgat. For Hyggvann må ny transformatorstasjon samlokaliseres med den eksisterende for å skåne flyttleien og kalvingslandet i øst. For Mollstrand og Færfjord/Aresjøgat ønsker de en befaring for å se på detaljplanlegging av mastepunkt. For Kvalsunddalen må man se på forhold rundt oppsamlingsgjerdet og hvordan området kan endres der reinflokkene samles og ledes gjennom reingjerdet. De er imidlertid mest bekymret for flaskehalsen ved Nuorevarri, da det vil være svært usikkert hvordan kraftledningen vil påvirke oppsamling, driv og reinsvømming om høsten. Her må mastepunkt planlegges nøye i samråd med reindriften. I tillegg må alle kjørespor revegeteres, jevnes ut og tilsås. De mener at selv om tiltak blir gjort vil det være langt fra sikkert at reinsvømmingen går som normalt under anleggs- og driftsfasen. De anmoder derfor om at Statnett blir pålagt et ansvar for oppfølgingsplan dersom reinsvømmingen blir forhindret av ledningen. Reinsvømmingen kan bare foretas på ett område, og det finnes ingen alternativer til dette. Det må derfor settes vilkår til konsesjonen om at ledningen må bygges om til jord- eller sjøkabel dersom det viser seg at den blir problematisk for reinsvømmingen. De påpeker at de ikke hadde mulighet til å medvirke til konsekvensutredningen, men at denne fremstår som mangelfull og generelt legger konsekvensgraden lavere enn hva distriktet tror blir en realitet.

Avinor skriver i uttalelse, datert 04.06.2021, at ny Hyggevatn transformatorstasjon og enkelte av de nærmeste kraftledningsmastene har en høyde som gjør at det er nødvendig med en risikoanalyse an hensyn til flysikkerheten. Det må også undersøkes om anleggene medfører turbulensvirkninger for innflygingen til Hammerfest flyplass. Dette må Statnett skaffe til veie. Videre skriver de at kraner under anleggsarbeidet må merkes med rødt lys. Lys fra stasjonen må rettes mot bakken slik at de ikke blander flytrafikken. De ber også om at anleggene utformes slik at de ikke tiltrekker seg hekkende fugl, slik at fare for fuglekollisjoner for fly øker.

Ole Eivind Greiner Jensen skriver i uttalelse, datert 14.05.2021, at det er unødvendig å anlegge ny trasé inn mot Hammerfest, og at eksisterende trasé ved Tyven må kunne brukes.

Michael Georg Olsen skriver i e-post, datert 14.05.2021, at de som grunneiere ikke har mottatt informasjon fra Statnett om utvidelse av Skaidi transformatorstasjon. Deres hytte må ifølge Statnetts søknad løses inn, og de savner informasjon rundt denne prosessen.

Vår energi skriver i uttalelse, datert 14.05.2021, at de har eierskap i eksisterende transformatorstasjon på Hyggevatn, og de forutsetter at tiltaket ikke vil medføre negative konsekvenser for driften av denne, blant annet dersom utkobling av ny 420 kV-ledning medfører spørsmål om hvem som skal få levert energi.

Helmy Kristina Grundt skriver i brev, datert 14.05.2021, at hun ønsker at planene om ny ledning legges bort, da naturen og menneskene som blir berørt må få være i fred.

Odd Johan Fyhn skriver i uttalelse datert 22.04.2021, at det er planlagt en å bruke en gammel traktorvei som går over hans eiendom ved Kvalsundet. Han forutsetter at dersom bruken medfører skader på veien eller naturen rundt skal dette repareres igjen.

Tor Harry Bjørn skriver i brev, datert 12.05.2021, at ledningen vil redusere naturopplevelsen til de som bruker naturen og mastene vil være synlig fra mange friluftsområder. Tiltaket vil også medføre arealinngrep i form av veier og kjørespor. Han mener at tiltakets innvirkning på folkehelse må utredes. Videre mener han at det bør lages illustrasjoner av ledningen sett fra viktige turløyper/mål. Videre skriver han at bit-for-bit-utbygging er den største trusselen for biologisk mangfold, og at datagrunnlaget for KU'en er mangelfulle på områdene fugl og rødlistede naturtyper. Blant annet påpeker han at vår- og høsttrekk for fugl ikke er undersøkt, og at det må gjøres avbøtende tiltak for å redusere risikoen for fuglekollisjoner. Han påpeker at det er funnet to lokaliteter av den rødlistede planten dvergsgyve ved Hyggevatn, og at disse lokalitetene må undersøkes. Det er heller ikke gjort gode nok vurderinger av inngrep i myr og utslipp av CO₂ fra myr og skog. Det er heller ikke vist hvordan tiltaket påvirker kommunens inngrepsfrie områder.

Torunn Ovrud skriver i uttalelse, datert 14.05.2021, at området mellom Olavann i Indrefjord og Svartvannet i Hammerfest er et mye brukt turområde. Dette vil ødelegges dersom traseen legges her, og hun mener at eksisterende trasé må benyttes.

Gunnar Gustavsen skriver i uttalelse, datert 14.05.2021, at anleggsarbeidet vil medføre store naturinngrep, og at naturområdene nær Hammerfest vil ødelegges. Mastene vil også bli svært synlige over Tverrfjellet og Tyven. Ledningen burde vært lagt langs den gamle ledningstraseen under Tyven.

Statnett kommentarer til uttalelsene

Verdensarvkoordinator datert 11.05.2021

Tyven er et av målepunktene for beregning av Struves meridianbue. Statnett mener en 3D-modell som inneholder den prosjekterte ledningen er et godt verktøy for å vurdere visuelle virkninger av

den nye 420 kV ledningen mht. til Struves meridianbue. Statnett har tilgjengelig og kan stille til rådighet en slik modell.

Troms og Finnmark fylkeskommune datert 20.05.2021

Statnett har bestilt supplerende §9 undersøkelser fra Troms og Finnmark fylkeskommune som vil gjennomføres barmarkssesongen 2021.

Sametinget datert 06.05.2021

Statnett har bestilt supplerende § 9 undersøkelser av sametinget som vil utføres barmarkssesongen 2021.

Statsforvalteren datert 23.04.2021

Dersom NVE vurderer at det må gjennomføres ytterligere utredninger ønsker Statnett å bestille disse snarest mulig av hensyn til fremdriften i den videre konsesjonsbehandling.

Avinor datert 04.06.2021

Statnett vil gjennomføre nødvendige analyser basert på uttalelse fra Avinor.

Reindrift

Statnett har gjennom kraftledningsprosjekter de senere år tilegnet seg mye erfaring omkring bygging gjennom sentrale reindrifftsområder. Det er typisk særverdiområder som benyttes til kalving, flytting, bruk av gjerdeanlegg mv. som hensyntas med anleggsrestriksjoner. Stikkordet her er dialog med reindriften om anleggsgjennomføring, dette for å sikre gode løsninger i MTA-plan. Dialogen legger også til rette for minnelige løsninger, noe Statnett også har gode erfaringer med. De uttalelsen som foreligger fra berørte reindrifftsinteresser har i hovedsak fokusert på mulige ulemper i anleggsfasen. Tilpasning av anleggsarbeider til reindrifftsaktiviteter er et tema Statnett har høyt fokus på i våre prosjekter, og har blant annet en egen reindriftskoordinator som ivaretar denne dialogen.

Grunneiere

Statnett har på nåværende tidspunkt ingen merknader til innkomne høringsuttalelser fra private grunneiere.

Uttalelser til tilleggsutredningene

Sametinget skriver i brev, datert 18.11.2021, at de mener det fortsatt er behov for å gjøre utredninger for reindriften basert på erfaringsbasert kunnskap. De mener også at man må gjøre avveiiinger av behov for elektrifisering av LNG-anleggene på Melkøya opp mot virkinger for samisk kultur og næringsutøvelse.

Troms og Finnmark fylkeskommune skriver i brev, datert 17.11.2021, at de merker seg at det ikke er stilt krav om utredninger av virkinger for verdensarvområdet, men at visualiseringer viser at ledningen vil være synlig fra Meridianstøtten. Dette viser at tiltaket vil ha virkinger for verdensarven, og de forventer at dette utredes. De viser også til at Statnett har aktsomhetsplikt dersom det under anleggsarbeidet skulle fremkomme automatisk fredede kulturminner.

Avinor skriver i e-post, datert 17.11.2021, at de ikke har mottatt analyser fra Statnett om virkinger for flysikkerhet, men at de for øvrig ikke har merknader til tilleggsutredningen.

Helmy Kristina Grundt skriver i e-post, datert 16.11.2021, at ledningen vil berøre uberørt natur der den nærmer seg Hammerfest. Dette er et område som brukes som turområde, og en ledning her vil være ødeleggende for turfolk og rein. Hun skriver også at ledningen blant annet skal gi Nussir-utbyggingen strøm, og viser til at mange er negative til denne utbyggingen.

Vedlegg C: protokoller fra konsultasjon med reindriften

Konsultasjonsmøte med Reinbeitedistrikt 20 om Statnetts søknad om ny 420 kV kraftledning Skaidi-Hammerfest.

Kautokeino 7.3.2021

Til stede:

Aslak Ante Sara

Anders Buljo

Advokat Jon-Andreas Lange

Observatør fra Sametinget:

Sten Olav Heahтта

NVE:

Frode Berntin Johansen

Jan Are Gildestad

NVEs saksbehandler Frode B. Johansen holdt en kort introduksjon om saken og NVEs rolle. Det ble gitt konsesjon til ny kraftledning fra Balsfjord til Hammerfest i 2012, men denne ble påklaget. NVE forbereder nå en innstilling til Olje- og energidepartementet som underlag for deres klagebehandling av strekingen fra Skaidi til Hammerfest. Begrunnelsen for ledningen er Equinors behov for å elektrifisere Melkøya og Wisting-feltet. Dette vil kreve så mye strøm at dagen ledning ikke har stor nok kapasitet. Da ledningen er begrunnet i elektrifisering av petroleumsanleggene i Hammerfestområdet vil det være et politisk spørsmål om dette skal gjøres og om det dermed er behov for ledningen. NVE skal i innstillingen vurdere om konsekvensene ledningen medfører er godt nok utredet.

Reinbeitedistriktet informerte om hvordan de bruker området gjennom året. De peker på at det er flere viktige trekkeleier som kan bli vanskelig å passere dersom ledningen bygges. Særlig vil en trang passasje ved Hyggevatn transformatorstasjon kunne bli vanskelig. Fjellformasjonene på Kvaløya går i øst-vest retning, noe som gjør at det er begrenset med alternative trekkeleier. Distriktet understreker at et område som kan bli problematisk er når reinen skal ned fra fjellet på Kvaløya og svømme over Kvalsundet. Her har de allerede i dag problemer med å få reinen til å passere dagens ledninger, og en ytterligere ledning vil trolig forverre denne situasjonen. På fastlandet trekker distriktet som regel langs Repparfjorden mot Skaidi, og mener da at en ny ledning her vil gjøre dette vanskelig.

Distriktet spør om hvor reinen skal være under anleggsperioden for ledningen, da de ikke har noen alternative områder de kan benytte. Spesielt vår og forsommer er områdene ledningen skal bygges i verdifulle for reinen pga. tidlig snøsmelting og gode beiter tidlig.

Reinbeitedistriktet mener det har skjedd store endringer i deres område siden ledningen fikk konsesjon i 2012. De mener at distrikt 20 er det distriktet i området som er hardest presset av diverse utbygginger og planer, og viser blant annet til planlagt utbygging av ny bydel ved Akkarfjord, ny flyplass på Grøtnes og noe hytteutbygging. Under flyttingen til og fra Kvaløya vil også planlagte Nussir gruver og amoniakkfabrikk på Markoppneset være svært negativt. De mener ledningen med ny og større transformatorstasjon på Hyggevatn vil medføre ytterligere press på distriktet, og at det da vil bli vanskelig å drive reindriften på Kvaløya.

Distriktet mener at konsekvensutredningen ikke er god nok, da denne ikke tar for seg samlede effekter av alle inngrep som er eller er planlagt gjennomført i området. Distriktet sier følgende om konsekvensutredningen *«Den aller største feilen med KU er at samlede effekter for reindriften ikke er utredet, slik man er forpliktet til. Det vurderes kun hvilken negativ effekt tiltaket vil ha isolert sett, altså i tillegg til det såkalte 0-alternativet, se KU side 59. 0-alternativet er «dagens situasjon og forventet utvikling innenfor utredningsområdet». KU ser altså bort fra, og vurderer ikke, virkningen av alt dette, kun virkningen av 420-utbyggingen. Det er det motsatte av hva som skal gjøres, jf blant annet Fosen-dommen, der HR sier at det er de samlede effekter av de aktuelle tiltaket sammen med tidligere og forventede tiltak som skal vurderes og kartlegges. Det er disse totale virkninger som er relevante når man deretter skal vurdere virkninger for reindriften. Herunder skal man vurdere forholdet til folkeretten, bl a SP art. 27. KU har altså ingen vurdering av samlede effekter, og heller ingen vurdering av forholdet til folkeretten. En slik samlet vurdering må gjøres. Saken er pt ikke forsvarlig utredet».*

Til dette svarer NVE at NVE bruker utredningene som et underlag til saksbehandlingen, og at NVE supplerer denne med opplysninger innhentet i høringene og konsultasjonsmøtene. På bakgrunn av dette vil NVE vurdere de samlede effektene for reindriften i innstillingen til Olje- og energidepartementet. Til dette kommenterte distriktet at det er viktig at de sakkyndige vurderinger som skal inngå i en konsekvensutredning, herunder samlede effekter av et tiltak for reindriften, gjøres av de sakkyndige som ledd i en selvstendig konsekvensutredning. Distriktet mener ikke det er tilstrekkelig at myndighetenes saksbehandlere, uavhengig av deres kompetanse, gjør slike vurderinger som del av saksbehandlingen.

Fra distriktets side ble det påpekt at det er ikke er riktig når det i sakens KU hevdes at det finnes ikke GPS-studier som viser virkninger av kraftledninger i driftsfasen. GPS-studier fra Ildgruben rbd i Nordland viser at to av tre eldre kraftlinjer påvirket reinens bevegelser.

Distriktet understreker at de motsetter seg utbyggingen, fordi den vil stride mot SP artikkel 27: *«Distriktet vil motsette seg at det gis konsesjons- og ekspropriasjonstillatelse (og selvsagt forhåndstiltredelse, jf Fosen). Årsaken er at tiltaket vil ha betydelige negative konsekvenser for en reindrift som allerede er på grensen av hva den kan tåle. Det er stor risiko for at en eller flere av dagens siidaandeler må gi opp driften hvis utbyggingen blir en realitet. Det vil si at utbyggingen vil stride mot FN-konvensjonen om sosiale og politiske rettigheter (SP) artikkel 27. Dette meget alvorlige forholdet er overhodet ikke utredet».* Under diskusjonen om vurdering av SP artikkel 27 bemerker Sametinget at *«Sametinget forventer at NVE ser at rødt flagg er heist, jf Strømsnes-saken».*

Distriktet viser til at NVE tidligere har gitt avslag til Aurora vindkrafts søknad om bygging av Kvalsund vindkraftanlegg og SAE Vinds søknad om bygging av Hammerfest vindkraftanlegg. Begrunnelsen for begge avslagene var at de samlede inngrep vil bli for store for reindriften. De mener samme begrunnelse må brukes også på denne ledningen.

Distriktet mener at ledningen sammen med andre planlagte inngrep vil føre til at de har behov for at det etableres erstatningsareal, og peker på Røvsøy nord for Kvaløya som egnet område. Dette vil være det eneste aktuelle avbøtende tiltaket i saken. Videre viser det til at i reindriftslovens § 22 står det at reindriftenes flytteleier må ikke stenges. Om ledningen skulle stenge for reinsvømmingen, kan dette bety at vi ikke kan drive med reindrift lengre.

Ved en beslutning om ny forbindelse til Hammerfest, vil distriktet kreve at ledningen bygges som sjøkabel.

Distriktet har utarbeidet et notat om arealsituasjonen for distriktet som her blir gjengitt i sin helhet:

Notat 7.3.2022 - Rbd 20 Fala

Presset på arealene på Kvaløya har blitt så alvorlig at dette truer både reindriftsnæringens fremtid og videre samfunnsutviklingen i Hammerfest. Med bakgrunn i en langvarig bit for bit utbygging på Kvaløya har reindriften blitt tvunget til, og på noe vis klart å tilpasse seg situasjonen for å overleve. Av de nye planene for videre utbygginger på Kvaløya som vi kjenner til nå, er det nærmest umulig å tilpasse seg uten at dette medfører til at en eller flere reineiere må slutte med reindrift. Samtidig kan vi forstå at det er en utfordring for kommunen og utbyggere at planer hvor reindriften går imot ikke alltid kan gjennomføres som ønsket. Vi registrerer at andre mener at reindriften er til hinder for samfunnsutviklingen, og vi kan forstå dette synspunktet. Det er ikke noe vi ønsker å være, men situasjonen er så alvorlig for reindriftsnæringen på Kvaløya at vi må verne reinbeitearealene. Det er faktisk slik, at vi har ett ansvar og er pålagt gjennom lovverket, å jobbe for å sikre reinbeitearealene. Det samme ansvaret gjelder øvrige rettighetshavere og myndigheter. (Reindriftslovens § 1)

Utredningen til Rambøll og Protect (2021) har avdekket at «påvirkningsnivå av arealinngrepene og forstyrrelsene er på 58 % på de mest produktive grønnbeitene. Man ser at innenfor en 10-årsperiode, når man legger til planlagte, fremtidige arealinngrep frem mot år 2030, får distriktet en økning i helhetlig påvirkningsnivå på 25,33 %. I sum gir dette et totalt påvirkningsnivå på 72 % i 2030. Utreder konstaterer at påvirkningsgraden er mye høyere i forhold til grønnbeite, både i dag og i fremtiden, sammenlignet med påvirkningsgrad ift. distriktet som helhet. Minimumsfaktoren er særlig grønnbeiteområder med tidlig snøsmelting og tidlig start på vekstsesong om våren og forsommeren, samt grønnbeitelandskap med lengst vekstsesong utover høsten. Av modellen, utviklet for å se sammenhengen mellom flokkproduksjon og arealinngrep, kan man avlese at ved en påvirkningsgrad på 70 % - 75 % er det kun 10 % - 15 % sannsynlighet for bærekraft i perioden hvor minimumsfaktoren er avgjørende. Reindriftsfaglig vurderes et risikonivå på 72 % på minimumsfaktoren som alarmerende høyt og er et alvorlig faktum for reindriften i reinbeitedistrikt 20-Fálá/Kvaløy.»

Ut ifra den alvorlige situasjonen som reindriftsnæringen står overfor på Kvaløya, etterlyser også vi forutsigbarhet slik at vi har nok tilgjengelige og egnede reinbeitearealer å drive og utvikle vår næring på. I første rekke innebærer dette å verne reinbeitearealene på Kvaløy. Vi må sammen med øvrige rettighetshavere og myndigheter klare å sikre nok arealer for fremtidige generasjoner reineiere på Kvaløya.

Om dette skulle bli utfordrende har vi foreslått erstatningsbeite som løsning. Rolvsøy har tidligere vært vurdert som erstatningsbeite for rein fra Kvaløya i 1980-tallet. Reindriftsstyret anbefalte i sak 87/82 Landbruksdepartementet om å utlegge Rolvsøya til reinbeitedistrikt. Argumentasjonen var bygget på at dette «i første rekke må ses på som en kompensasjon for tapte beitemuligheter i eksisterende distrikt. Spørsmålet om bruken av Rolvsøya til reinbeiting blei Reindriftsstyre reist spesielt på bakgrunn av situasjonen i distrikt 20 – Kvaløy. Det antas at inngrep i, og utbygging av, arealene på Kvaløya i åra framover vil skyte fart pga virksomheten tilknyttet oljeaktiviteten. Kvaløya, med Hammerfest som by for oljebase, vil bli særlig berørt i denne sammenheng. Samfunnets ansvar for å framskaffe mulig kompensasjon for tapte reinbeitearealer, må i denne sammenheng veie tungt.»

Vi har siden starten på Snøhvitutbyggingen mistet mye beiteland. Presset på reinbeitearealene har økt kraftig og fortsetter å øke. Frem til nå har vi lidt tap som følge av denne utviklingen, men vi lever i håp om at trenden snur i positiv retning også for vår næring. Vi er glad for inntektene gass- og oljenæringen har gitt og fortsatt gir kommunen og landet, samtidig som vi unner alle de arbeidsplassene som dette har skapt lokalt.

For at vi skal klare å sikre fortsatt levende reindriftsnæring på Kvaløya, må vi sammen med lokale, regionale og nasjonale myndigheter finne løsninger før det for sent.

Spørsmålet blir på en måte, hvordan skal nordområdepolitikken og de folkerettslige forpliktelsene harmonere for eksempel på Kvaløya?

Anbefaling til myndigheter fra utredningen til Rambøll og Protect (2021) punkt 1. «arealvern i form av begrenning i omfanget av planlagte, konsesjonsgitte utbyggingstiltak og/evt. at igangsettelse av utbyggingprosjekter utsettes frem til erstatningsbeiter er etablert.»

Tilleggsinformasjon, utdrag og sitater fra andre utredninger på Kvaløya:

NINA oppdragsmelding 765 desember 2002:

Det bør ikke skje noen videre utbygging nord for Hammerfest, i områdene rett nord og sør for veien til Forsøl, eller sørøst for Forsøl, inkludert bolig- og industriutbygging, flyplass og scootercrossbane. De gjenværende uberørte områdene rundt Mylingen nord og rett sør for veien må reguleres til reindrift. Hvis ikke dette blir gjennomført, vil viktige kalvingsland- og beiteområder gå tapt som følge av en bit-for-bit- utbygging. Dette er den viktigste konklusjonen i utredningen

NINA rapport 269 mai 2007:

Vi har beregnet 25 % reduksjon på Mylingenhalvøya som er forventet reduksjon i utnyttelse av dette viktige kalvings- og sommerbeiteområdet.

Hammerfest lufthavn Grøtnes KU november 2012:

Etablering av ny flyplass vil i seg sjøl redusere beite for distriktet, særlig på vårsommeren. Distriktet har ikke alternative sommerbeiter og en reduksjon av sommerbeite vil føre at reinantallet må reduseres. Samlet sett vil de kumulative effektene sansynligvis få svært stor konsekvens for reinbeitedistrikt 20 og det vil bli nødvendig å redusere distriktets reintall med anslagsvis 30%.

Områderegulering for Strømsnes/Akkarfjord KU september 2015:

Strømsnes er et av om lag fem undergrupper beiter der anslagsvis 20 % av flokken blir direkte berørt av nedbygging. Det er grunn til å tro at en større del av flokken og hele reinbeitedistriktet blir indirekte berørt av utbyggingen. Dette fordi den delen av flokken som har beite på Strømsnes, vil måtte lete etter ny beiter i områder som allerede beites av andre dyr. Det fører til kondisjonstap med leting etter beite og større press på de områdene som gjenstår. Verdien av området er stor og omfanget er stort. Konsekvensen for reindriften blir meget stor negativ konsekvens.

Konsultasjonsmøte med Reinbeitedistrikt 21 om Statnetts søknad om ny 420 kV kraftledning Skaidi-Hammerfest.

Karasjok 8.3.2021

Til stede:

Mikkel Mathis Eira
Advokat Anja Jonassen

Observatør fra Sametinget:
Sten Olav Heahhta

NVE:

Frode Berntin Johansen
Jan Are Gildestad

NVEs saksbehandler Frode B. Johansen holdt en kort introduksjon om saken og NVEs rolle. NVE poengterte at denne konsultasjonen omhandler Statnetts søknad om ny 420 kV kraftledning fra Skaidi til Hammerfest, og at konsultasjon vedrørende omsøkte ledninger østover fra Skaidi vil bli konsultert over på et senere tidspunkt.

Distriktet informerte om hvordan de bruker området til hvilken tid av året. Distriktet har en viktig flyttlei like øst for Skaidi transformatorstasjon som benyttes vår og høst. Alternativ flyttlei vest for Skaidi er stengt grunnet tett utbygging av blant annet hytter, noe som medfører at distriktet ikke har så mange andre muligheter enn å benytte hovedflyttleien øst for Skaidi transformatorstasjon. De påpeker at det er vanskelig å flytte dyrene enda lengre mot øst, da de i så fall vil stå i fare for å blande flokken sammen med flokken til nabo-distriktet.

Distriktet opplever utfordringer i dag med 132 kV-ledningen som går ut fra Skaidi mot Smørfjord. Særlig i vår med dårlig sikt opplever de at reinen stopper opp og snur når de oppdager ledningen på kort avstand. De mener at en ytterligere utvidelse av Skaidi transformatorstasjon kan forverre dette.

Distriktet er spesielt opptatt av en anleggs- og driftsvei som Statnett planlegger å bruke som adkomstvei for anleggsmaskiner under anleggsperioden for stasjonen. Denne passerer tett opptil sesongboliger som distriktet har like nord for Skaidi transformatorstasjon. Distriktet gjennomfører slakting og merking i gjerdeanlegg øst for boligene, og mener at Statnetts planlagte bruk av denne veien vil kunne være forstyrrende for deres drift.

Distriktet sier at Statnett har ikke holdt informasjonsmøte med dem om konsesjonssøknaden.

Konsultasjonsmøte med Reinbeitedistrikt 22 Skum siida om Statnetts søknad om ny 420 kV kraftledning Skaidi-Hammerfest.

Karasjok 8.3.2021

Til stede:

Per Jonny Aslaksen Skum
Eli Ristin Skum
Advokat Anja Jonassen

Observatør fra Sametinget:
Sten Olav Heahhta

NVE:

Frode Berntin Johansen
Jan Are Gildestad

NVEs saksbehandler Frode B. Johansen holdt en kort introduksjon om saken og NVEs rolle.

Skum siida påpeker at de mener at hovedproblemet med tiltaket er at en sentral trekklei som sikrer rotasjon i hele distriktet, tilgang til kalvingsland, tiltgang til merkegjerdje, samt tilgang til rike grøntbeiter langs sjølinjen, blir ødelagt av tiltaket.

Siidaen påpeker at opprinnelig søknad baserer seg på konsekvensutredning fra 2008 og at den oppdaterte konsekvensutredningen benytter den samme metodikken. De mener at man ved å ta opp igjen en 15 år gammel søknad på denne måten tar en snarvei utenom flere saksbehandlingskrav, slik som melding, ny konsekvensutredning, ny klagemulighet osv. Siidaen mener at det verken er faktisk eller rettslig grunnlag for å gjenoppta klagebehandling av den 15 år gamle klagen, jf forvaltingsloven § 11a, jf § 41. Lovverket for konsekvensutredninger er endret blant annet gjennom nye EU-direktiver siden søknaden ble sendt i 2009. Statens vegvesen håndboks metodikk og direktiv 2014/52/EU er ulik.

Hovedsynspunktet er at totalbelastningen på reindrifta blir for stor med alle de inngrepene som er eller er planlagt utbygd i området. Nussir brukes som argument for at området allerede er ødelagt. Det planlegges også ny amoniakkfabrikk ved Markoppneset. Alle inngrepene vil i seg selv kunne medføre unnvikelse eller stengte flyttleier, men i tillegg vil anleggsveier i fjellet medføre at områdene benyttes til friluftsførmål på en annen måte enn før. Siidaen sier de ikke har noe imot tradisjonelt friluftsliv, men de mener at veier inn i fjellet gjør at tidligere utilgjengelige områder nå blir åpnet for folk gjennom bruk av vanlig sykkel, elsykkel, turposter, terrengsykkelritt, ulovlig motorferdsel og liknende som gjør at man kan ta seg langt inn i hjertet at fjellområdene på en rask og enkel måte. Denne menneskelige aktiviteten er til stor ulempe for reindriften. Samlet blir konsekvensene så store at det ikke vil være mulig å drive reindrift i fremtiden.

Siidaen understreker viktigheten av at de ikke bare kjemper for sin egen sak, men også for at kommende generasjoner skal kunne ha muligheten til å drive reindrift. Uten reindriften mister kommende generasjoner tradisjonell kunnskap, språk og kulturidentitet.

Siidaen har de sist ti år opplevd en økende og omfattende mengde med søknader, med tilhørende møtevirksomhet, om inngrep i deres beiteområder. Det gir belastninger i form av usikkerhet i hverdagen og i forhold til fremtiden, samt at det drar opp det interne konfliktnivået blant utøverne i reinbeitedistriktet. Det oppleves som psykisk vold.

NVE sier i møtet at NVE bruker konsekvensutredningene som et underlag til saksbehandlingen, og at NVE supplerer denne med opplysninger innhentet i høringene og konsultasjonsmøtene. På bakgrunn av dette vil NVE vurdere de samlede effektene for reindriften i innstillingen til Olje- og energidepartementet.

Det påpekes at konsekvensutredningen ikke sier noe om konsekvensen av at det etter denne utbyggingen vil gå tre ledninger med ulike spenningsnivåer parallelt. Disse tre ledningene har ulike eiere og ulik alder. Manglende samordning mellom de ulike ledningseierne gjør at de tre ledningene ikke vil inspiseres på samme tid, noe som vil føre til hyppige inspeksjoner med menneskelig aktivitet totalt. I tillegg vil ulik alder på anleggene gjøre at det må gjøres tiltak på ledningene med ulike intervaller. Siidaen stiller spørsmål om hva som skjer dersom det oppstår en feil på ledningen midt i kalvingen. Da blir det store forstyrrelser og anleggsarbeid i en svært sårbar periode. De påpeker at de allerede i dag opplever at det er mye aktivitet med inspeksjoner dagens 132 kV-ledninger.

Siidaen viser til at klimaendringer oftere og oftere gjør at vinterbeitene iser ned og låser beitene. Dette gjør at siidaen må flytte inn i sommerområdene tidligere enn før. I år vurderer de om dyrene skal flyttes allerede i mars. Dersom dette blir vanligere fremover grunnet klimaendringer kan det være behov for å benytte sommerbeitene enda tidligere og lengre utover høsten enn man har gjort før. Dette øker verdien av vår-, sommer- og høstbeitene sør for Repparfjorden.

Siidaen viser til dialog med Statnett, og er ikke særlig fornøyd med denne. Statnett forutsetter i kommunikasjonen at de får konsesjon, og mener at dialogen skal basere seg på dette og fokusere på løsninger og avbøtende tiltak. Siidaen sier at det var vanskelig å forberede seg til disse møtene, og at de opplever å ha fått lite og dårlig informasjon om prosjektet. Distriktet oppfatter at Statnett benytter seg av informasjonsmøtet og referat fra dette for å «dokumentere» at Statnett har gjort sitt, og oppnådd felles forståelse med reindriften som grunnlag i fremtidig konflikt. Siidaen påpeker at kraftledningsprosjektene i deres område medfører økt internt konfliktnivå innad i reinbeitedistriktene. Erstatningsavtaler Statnett inngår med enkelt-siidaer gir uheldige virkninger og konflikter mellom siidaene i distriktet. Blant annet viser de til at det dukker stadig opp nye gjerder som ikke alle er kjent med, og at disse er betalt av Statnett. Dette øker presset på nabosiidaene- og distriktene, uten at alle får økonomisk kompensasjon for ulempene man blir påført. Siidaen mener Statnetts fremtreden i disse sakene er sterkt kritikkverdig.

Siidaen forteller hvordan de bruker området gjennom året. De informerte om at simlene kalver i Nussir-området etter at de har kommet inn i området om våren, og simlene med kalver vil søke ned mot Repparfjorden for å beite på de første grønnspirene som kommer om våren. Dette er viktig da disse plantene er ekstra næringsrike og dette beitet er derfor vesentlig for at simlene skal kunne produsere nok melk til kalvene. Grunnlaget for reinflokkens overlevelse og reproduksjon legges i denne tiden. Distriktet understreker særlig viktigheten av en trekklei ved Fiskevatna like ved Fæg fjord, som er trang og som kan skape vanskeligheter allerede i dagens situasjon. Dersom reinen ikke kan bruke denne vil de blir avskåret fra å bruke de viktige beitene langs Repparfjorden, noe som vil medføre store negative virkninger for siidaen.

Konsultasjonsmøte med Reinbeitedistrikt 22 om Statnetts søknad om ny 420 kV kraftledning Skaidi-Hammerfest.

Kautokeino 8.3.2021

Til stede:

Nils M. Utsi

Mikkel Nils M. Sara

Marit Meløy

Advokat Jon-Andreas Lange

Observatør fra Sametinget:

Sten Olav Heahтта

NVE:

Frode Berntin Johansen

Jan Are Gildestad

NVEs saksbehandler Frode B. Johansen holdt en kort introduksjon om saken og NVEs rolle. Det ble gitt konsesjon til ny kraftledning fra Balsfjord til Hammerfest i 2012, men denne ble påklaget. NVE forbereder nå en innstilling til Olje- og energidepartementet som underlag for deres klagebehandling av strekingen fra Skaidi til Hammerfest. Begrunnelsen for ledningen er Equinors behov for å elektrifisere Melkøya og Wisting-feltet. Dette vil kreve så mye strøm at dagen ledning ikke har stor nok kapasitet. Da ledningen er begrunnet i elektrifisering av petroleumsanleggene i Hammerfestområdet vil det være et politisk spørsmål om dette skal gjøres og om det dermed er behov for ledningen. NVE skal i innstillingen vurdere om konsekvensene ledningen medfører er godt nok utredet.

Fra før har distriktet fått en 420 kV-ledning over sine områder. Distriktet har gjort omfattende grep for å tilpasse seg anleggsarbeidet. De opplever at MTA-planene ikke sikre reindriftas interesser tilstrekkelig. Blant annet trekker de frem at de føler seg presset til å inngå en avtale med Statnett, da de ikke selv har økonomisk ryggdekning til å selv stå for ekstraavgifter de får i forbindelse med tiltaket, og har derfor ikke mulighet til å avvente erstatningen i skjønnsretten. At de blir tvunget til å tilpasse seg en ny ledning gir problemer også knyttet til forholdet til nabolag, da reinen presses mot andre omliggende områder.

Distriktet mener at konsekvensutredningen ikke er god nok, da denne ikke tar for seg samlede effekter av alle inngrep som er eller er planlagt gjennomført i området. Distriktet sier følgende om konsekvensutredningen *«Den aller største feilen med KU er at samlede effekter for reindriften ikke er utredet, slik man er forpliktet til. Det vurderes kun hvilken negativ effekt tiltaket vil ha isolert sett, altså i tillegg til det såkalte 0-alternativet, se KU side 59. 0-alternativet er «dagens situasjon og forventet utvikling innenfor utredningsområdet». KU ser altså bort fra, og vurderer ikke, virkningen av alt dette, kun virkningen av 420-utbyggingen. Det er det motsatte av hva som skal gjøres, jf blant annet Fosen-dommen, der HR sier at det er de samlede effekter av de aktuelle tiltaket sammen med tidligere og forventede tiltak som skal vurderes og kartlegges. Det er disse totale virkninger som er relevante når man deretter skal vurdere virkninger for reindriften. Herunder skal man vurdere forholdet til folkeretten, bl a SP art. 27. KU har altså ingen vurdering av samlede effekter, og heller ingen vurdering av forholdet til folkeretten. En slik samlet vurdering må gjøres. Saken er pt ikke forsvarlig utredet».*

Til dette svarer NVE at NVE bruker utredningene som et underlag til saksbehandlingen, og at NVE supplerer denne med opplysninger innhentet i høringene og konsultasjonsmøtene. På

bakgrunn av dette vil NVE vurdere de samlede effektene for reindriften i innstillingen til Olje- og energidepartementet. Til dette kommenterte distriktet at det er viktig at de sakkyndige vurderinger som skal inngå i en konsekvensutredning, herunder samlede effekter av et tiltak for reindriften, gjøres av de sakkyndige som ledd i en selvstendig konsekvensutredning. Distriktet mener ikke det er tilstrekkelig at myndighetenes saksbehandlere, uavhengig av deres kompetanse, gjør slike vurderinger som del av saksbehandlingen.

Distriktet viser til at NVE tidligere har gitt avslag til Aurora vindkrafts søknad om bygging av Kvalsund vindkraftanlegg, hvor begrunnelsen var at de samlede inngrep vil bli for store for reindriften. De mener samme begrunnelse må brukes også for denne ledningen. Distriktet viser til at vedtaket i denne saken er basert på en korrekt vurdering av samlede effekter for d 22 Fiettar per vedtakstidspunktet i 2013. Konklusjonene var at distriktet allerede i 2013 var så presset i sommerdistriktet at etablering av vindkraftverket kunne overskride distriktets tålegrense. NVE sa derfor nei til utbygging.

Det er intet grunnlag for å gjøre noen annen vurdering vedrørende søknaden om ny kraftlinje. Situasjonen per 2022 er i følge distriktet bare enda mer presset enn i 2013.

Fra vedtaket siterer distriktet: *«NVE legger til grunn at i pressede områder kan relativt små inngrep få store virkninger dersom summen av inngrep i området overstiger reinens tålegrense. Selv om det ikke er sikkert at de enkelte virkningene av Kvalsund vindkraftverk for kalvingsområder, beiteområder og luftingsområder i seg selv er kritiske for reindriften, kan det etter NVEs vurdering ikke ses bort fra at etablering av vindkraftverket kan være et siste avgjørende inngrep i en allerede presset inngrepsituasjon, slik at reindriften kan bli redusert i deler av området. Selv om fagutreder mener at de negative virkningene kan reduseres gjennom å begrense menneskelig aktivitet i området under både anleggs- og driftsperioden, er usikkerheten knyttet til den samlede inngrepsituasjonen etter NVEs vurdering så stor at dette må vektlegges. På bakgrunn av utredninger, egne vurderinger og merknader fra reindriften mener NVE at de totale virkningene for RBD 22 vil kunne bli store dersom Kvalsund vindkraftverk bygges ut i tillegg til allerede konsesjonsgitte og etablerte tiltak i området. NVE vil vektlegge at ytterligere utbygging innenfor sentrale sommerbeiter, med viktige kalvings- og luftingsområder, kan være til vesentlig ulempe for reindriften i et allerede presset område»*

Distriktet peker på de omfattende samlede virkninger av inngrep i deres område, og trekker frem blant annet Nussir gruveplaner, amoniakkfabrikk ved Markoppneset, hytter og ny 420 kV kraftledning Balsfjord-Skaidi. kraftledning. Reinbeitedistriktet opplever at de ofres, og at kommunen bare vil utvikle arealene.

Reinbeitedistriktet informerte om hvordan de bruker området gjennom året. De informerte om at simlene kalver nord i området etter at de har kommet inn i området om våren, og simlene med kalver vil søke ned mot Repparfjorden for å beite på de første grønnsprene som kommer om våren. Dette er viktig da disse plantene er ekstra næringsrike og dette beitet er derfor vesentlig for at simlene skal kunne produsere nok melk til kalvene. Grunnlaget for reinflokkens overlevelse og reproduksjon legges i denne tiden. Dersom området stenges for reinen, vil det være et enormt tap fordi reinen vil trekke vestover og inn i dårlig egnede områder. Resultatet kan bli dårligere ernæring og redusert overlevelse. Reinen bruker hele området langs sjøen, fra Fæg fjord i øst til Never fjord i vest. Distriktet sier at reinen beiter i et rotasjonsmønster i fjellet sør for Repparfjorden, og understreker at dersom denne rotasjonen blir brutt kan det medføre at reinen trekker ut av distriktsområdet eller til mindre gunstige områder. Distriktet understreker særlig viktigheten av en trekklei ved Oldersnes som er trang og som kan skape vanskeligheter allerede i dagens situasjon. Dersom reinen ikke kan bruke denne vil de blir avskåret fra å bruke de viktige beitene langs Repparfjorden, samt at beiterotasjonsmønsteret kan bli brutt.

Distriktet understreker at de motsetter seg utbyggingen, fordi den vil stride mot SP artikkel 27: *«Distriktet vil motsette seg at det gis konsesjons- og ekspropriasjonstillatelse (og selvsagt forhåndstiltredelse, jf Fosen). Årsaken er at tiltaket vil ha betydelige negative konsekvenser for en*

reindrift som allerede er på grensen av hva den kan tåle. Det er stor risiko for at en eller flere av dagens siidaandeler må gi opp driften hvis utbyggingen blir en realitet. Det vil si at utbyggingen vil stride mot FN-konvensjonen om sosiale og politiske rettigheter (SP) artikkel 27. Dette meget alvorlige forholdet er overhodet ikke utredet».

Distriktet ser det som helt utenkelig at det skal komme flere store naturødeleggende inngrep, med stor unnvikelseeffekt på rein. De viste til at grønn energi brukes som argument for elektrifisering av petroleumsnæring, og mener fremføringen av kraftledninger til slike formål er en form for «Grønn kolonialisme». De mener det blir galt å bygge naturødeleggende anlegg for å elektrifisere olje-/gassnæring. Distriktet påpeker at det er et viktig poeng at det er næringsinteresser som står for behovet for ledningen. Disse næringsinteressene må da betale for de nødvendige avbøtende tiltakene. Distriktets syn er at sjøkabel er den eneste avbøtende tiltak som kan fungere, det vil si eliminere skadevirkninger i en slik grad at folkerettsbrudd kan unngås

Konsultasjonsmøte med Sametinget om 420 kV-ledning Skaidi-Hammerfest - protokoll

Tid/sted

Sametinget i Kautokeino, 18.08.2022

Deltagere fra Sametinget

Sten Olav Heahhta, Andreas Stångberg, Elina Hakala

Deltagere fra NVE

Frode Johansen og Laila P. Høivik

Referent

Laila P. Høivik, NVE

Innledning

NVE innledet med å oppsummere bakgrunnen for saken. Bygging av en 420 kV kraftledning fra Skaidi til Hammerfest er en eldre klagesak som har ligget i bero hos Olje- og energidepartementet (OED) i noen år. Den har nylig blitt aktuell igjen i takt med planer om å elektrifisere gassanlegg på Melkøya i Hammerfest og utbygging av Wisting-feltet i Barentshavet.

På grunn av sakens alder har OED bedt NVE om å se på den på nytt, med vekt på eventuell ny forskning og kunnskap siden sist NVE vurderte saken. NVE skal skrive en forberedende innstilling for at OED skal kunne vurdere klagen, men skal ikke gjøre en full, ny behandling. NVEs utkast til innstilling har blitt oversendt til Sametinget som bakgrunn for konsultasjonen.

Sametinget innledet med å fremme hovedpunktene i deres innvendinger mot saken og innstillingen. Sametingets overordnede holdning er at de ikke gir tilslutning til bygging av 420 kV-ledningen fra Skaidi til Hammerfest slik saken står i dag.

Sametinget mener at ledningen har store konsekvenser for samisk kultur og tradisjonell reindriftsutøvelse, og at samfunnsnyttene som oppnås som følge av ledningen og elektrifiseringen av petroleumsanleggene rundt Hammerfest ikke er tilstrekkelig begrunnet til å kunne forsvare dette. Sametinget mener at det har gått så lang tid at saken bør behandles med en helt ny prosess, og mener særlig at arbeidet med kunnskapsgrunnlaget burde ha startet forfra.

Sametinget viser til at de aktuelle reinbeitedistriktene 20, 21 og 22 er også sterkt presset av andre tiltak, og viser til Sametingets [plenumssak](#) tidligere i år. Her uttalte Sametinget en prinsipiell holdning til bygging av nye store kraftledninger i Finnmark som berører samiske interesser, der det bl.a. sies at «*Sametinget anerkjenner behovet for sikker tilgang på strøm*» men at «*tilrettelegging for kraftintensiv næringsutvikling i Finnmark skal ikke gå utover naturgrunnlaget for samisk reindrift og utmarksbruk.*»

Diskusjon

Konsultasjonen gikk videre med en mer detaljert gjennomgang av Sametingets punkter.

1. Behovet for tiltaket er ikke begrunnet godt nok

Sametinget mener at samfunnsnyttene ved å bygge en 420 kV kraftledning fra Skaidi til Hammerfest ikke er godt nok begrunnet i NVEs innstilling, gitt de store negative konsekvensene som utbyggingen forventes å få for reindriften. Sametinget savner faglige drøftinger fra NVE om samfunnsnyttet ved elektrifisering av petroleumsanleggene på Melkøya og Wisting. Dette burde gjøres med vekt på en

helhetlig vurdering av samfunnsnyttet som oppnås og konsekvensene av også andre planlagte tiltak i området.

NVE forstår ønsket, men viser til at NVE ikke har myndighet til å vurdere behovet. Det er en politisk sak å vurdere om Melkøya og Wisting skal elektrifiseres, og NVE forventer at dette blir en sentral del av OEDs behandling av saken. NVE har heller ingen kompetanse til å f.eks. gjøre en inngående analyse om CO₂-regnskap. NVE kan imidlertid presisere i innstillingen vi mener OED bør vurdere samfunnsnyttet ved elektrifiseringen mot ulempene ledningen medfører for blant annet reindrift.

Videre mener Sametinget at innstillingen må ta for seg eventuelle virkninger for strømmettet som helhet i regionen, og om elektrifiseringen av petroleumsanleggene vil medføre at man presser frem både en ny kraftledning østover fra Skaidi og behov for utbygging av vindkraft i Øst-Finnmark. NVE vil inkludere dette i innstillingen.

2. NVEs vurdering av samlede virkninger for reindriften er for utydelig

Sametinget mener at NVEs vurdering av de samlede virkningene for reindriften opp mot tålegrensen etter SP artikkel 27 er for utydelig og forvirrende i innstillingen. På den ene siden skriver NVE at det er vanskelig å vurdere de samlede virkningene og peker på uenighet om kunnskapsgrunnlaget, samtidig konkluderes det med at den samlede belastningen øker for det enkelte reinbeitedistrikt. Sametinget savner et tydeligere resonnement om samlede virkninger, og en forklaring på hvorfor NVE konkluderer med at inngrepet ikke medfører at tålegrensen overskrides.

Sametinget mener at det er utvilsomt at reinbeitedistriktene er sterkt berørt, og at kraftledningen vil få store konsekvenser både for flytting og beiting. Sametinget viser også til andre forventede inngrep som vil gi økt press på reindriften, slik som gravedrift og hyttebygging. De viser til at OED tidligere har avslått konsesjonen til Fálesrásša vindkraftverk med bakgrunn i samlede virkninger for reindriften, selv om NVE hadde gitt vindkraftverket konsesjon. Fálesrásša vindkraftverk var omsøkt bygget innenfor reinbeitedistrikt 21, og konsesjonen fikk avslag av departementet da departementet mente at tålegrensen for reindriften kunne bli overskredet. Sametinget mener at dette bør tas med i drøftingen i innstillingen. Sametinget spør også hva som skjer dersom flyttingen av rein over Kvalsundet for rbd 20 blir hindret av kraftledningen. De mener dette kan være et eksempel på at distriktene er svært nær tålegrensen.

NVE ønsker å presisere at de mener reinbeitedistriktene er nær tålegrensa, men at det er lite sannsynlig at ledningen i seg selv vil være avgjørende. NVE vil se nærmere på sin drøfting og gjøre den klarere, samt inkludere en drøfting av avslaget på Fálesrásša vindkraftverk.

3. Prosessen burde starte på nytt med utredere med reindriftsfaglig kompetanse

Sametinget peker på at reinbeitedistriktene ikke anerkjenner kunnskapsgrunnlaget. I lys av mistilliten som kommer fram i høringen og sakens alder mener Sametinget at arbeidet burde starte på nytt, med utredere som reindriften har tillit til. Sametinget viser til at dette vil være konfliktdepende og gi en bedre prosess.

Sametinget viser til at flere reinbeitedistrikter mener at konsekvensutredningen ikke ser på samlede virkninger og at konsekvensgraden er satt for lavt, i tillegg til å peke på faktafeil. Når NVE likevel aksepterer konsekvensutredningen mener Sametinget at NVE tar på seg for stor reindriftsfaglig rolle, noe som er betenkelig når det er snakk om inngrep tett opp mot tålegrensa.

NVE sier seg enig i at en ny utredning ville kunne være konfliktdempende og øke tilliten til prosessen. Imidlertid er det slik at utbygger kan velge utreder fritt, og at NVE bare kan godkjenne om denne er tilstrekkelig eller ikke. NVE viser til at konsekvensutredningen blir sendt på offentlig høring, nettopp for å supplere eventuell manglende informasjon. På bakgrunn av høringen og også konsultasjonsmøter med reindriften mener NVE at kunnskapsgrunnlaget som foreligger er tilstrekkelig.

4. Føre-var-prinsippet bør tas i bruk når konsekvensene er usikre

Sametinget mener at det er behov for å ta i bruk «føre-var»-prinsippet i større grad når konsekvensene av et tiltak er usikre, f.eks. ved parallellføring av ledninger. Hvis det ikke kan utelukkes at det påvirker rein og deres beitebruk bør det ikke gis tillatelse, og om kunnskapen mangler bør det heller være pålagt å finne fram til denne kunnskapen. Sametinget etterlyser forskning i forbindelse med den nylige byggede ledningen fra Balsfjord til Skaidi.

NVE mener at det i stor grad har vært lagt vekt på føre-var-prinsippet i innstillingen, særlig når det gjelder diskusjon av barriereeffekter for rein og virkninger av flere tiltak samlet for reinens arealbruk. NVE ser imidlertid at dette kan tydeliggjøres i konklusjonene i innstillingen. Når det gjelder oppfølgende studier på eksisterende ledninger er det for tidlig for resultater, da denne type forskning krever flere års datainnsamling etter at ledningen er ferdigstilt.

5. Samisk tradisjonell kunnskap bør tas mer hensyn til

Sametinget viser til at reindriftenes egne erfaringer, samisk tradisjonell kunnskap, skal brukes i konsesjonssaker. Sametinget opplever at det i praksis er konsekvensutredningen som det blir lagt mest vekt på i en sak, og ønsker å stille spørsmål om NVEs holdning til dette. Sametinget mener at bidragene fra konsultasjonene og høringsinnspill ofte blir oppfattet som partsinnlegg og ikke reelle kunnskapsbidrag, og etterlyser at disse bidragene anerkjennes som reell kunnskap.

NVE sier seg enig i at det kun er reinbeitedistriktene som har den direkte, lokale kompetansen, om hvordan de utøver sin reindrift, men viser til at det kan være utfordrende å utnytte denne kompetansen i kunnskapsgrunnlaget. NVE mener det ville være en stor styrke for utredningene om man fikk direkte dialog med reindriftenes utøvere, men i praksis ønsker mange reindriftenes utøvere ikke å ha kontakt med utrederne. Dette kan være fordi de ikke ønsker å bidra til eller legitimere at presset øker på deres områder, eller fordi det er mye ekstra arbeid ved å bidra med kunnskap til konsekvensutredningene. Konsultasjoner direkte med reinbeitedistriktene er derfor en viktig og verdifull kilde til kunnskap for NVE. NVE understreker at den informasjonen vi får fra reindriftenes utøvere under konsultasjonene er svært viktig og blir brukt av NVE direkte i vår saksbehandling, og at denne kunnskapen ikke blir sett på som partsinnlegg.

6. NVEs anbefalinger om avbøtende tiltak er utilstrekkelige

Sametinget viser til NVEs anbefaling i innstillingen om avbøtende tiltak, som sier at «*anleggsarbeidet skal planlegges i dialog med reindriften og så langt det lar seg gjøre ta hensyn til reindriftenes bruk av områdene*». Sametinget mener at dette er en svak og utilstrekkelig anbefaling dersom det er eneste tilråding om avbøtende tiltak. Sametinget viser til distrikt 20 og utfordringer rundt flyttleia, og til erfaringer i andre saker, som Øyfjellet, med dialog med tiltakshaver om avbøtende tiltak ikke nødvendigvis fungerer. Sametinget mener at dialogen med utbygger ofte er dårlig, og savner svar på

spørsmålet om hva som skal gjøres dersom utfordringene ikke lar seg løse og man ikke kommer til enighet.

NVE er enig i at avbøtende tiltak i denne saken ikke er nok til å avbøte alle negative konsekvenser utbyggingen kan medføre for reindriften, og vil tydeliggjøre dette ytterligere i innstillingen. NVE mener at vilkår om avbøtende tiltak må settes uansett, ettersom det vil avhjelpe i noen grad. Grunnen til at anbefalingen er generell og uten konkrete perioder da anleggsarbeidet ikke kan gjennomføres er fordi man ikke vet akkurat når anleggsperioden vil være. Dette skal Statnett forelegge NVE i en Miljø-, transport- og anleggsplan. NVE er kjent med at reindriften kan ha dårlige erfaringer når det gjelder dialog med utbygger, og vil presisere i innstillingen at eventuell uenighet skal løftes opp til NVEs miljøtilsyn.

7. Forhåndstiltredelse bør ikke tillates i denne saken

Sametinget mener at det ikke bør gis tillatelse til forhåndstiltredelse i denne saken. Sametinget ser ikke behovet for at Statnett trenger forhåndstiltredelse, siden kraftforsyningen i dag dekker dagens behov med unntak av elektrifisering av Melkøya. Sametinget poengterer at ettersom de mener det er usikkerhet om hvorvidt ledningen vil kunne medføre at tålegrensen for reindriften etter SP art. 27 overskredet, vil det være svært uheldig dersom Statnett starter byggingen av ledningen før andre faginstanser har mulighet til å overprøve dette.

NVE er enig i at det ikke haster å bygge denne ledningen med utgangspunkt i dagens forsyningssikkerhet til Hammerfest, og at det derfor ikke er åpenbart at det må gis forhåndstiltredelse i en slik sak. Forhåndstiltredelse gis normalt først etter at tiltaket har fått konsesjon og Statnett har begjært skjønn til skjønnsretten. I denne saken er det Olje- og energidepartementet som skal fatte vedtak om anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse. NVE mener det er riktig at vi belyser problematikken påpekt av Sametinget om forhåndstiltredelse, slik at departementet kan ta dette med i vurderingen når de skal fatte vedtak i saken. På bakgrunn av konsultasjonsmøtet vil derfor NVE endre teksten i innstillingen til følgende:

«5.4 Forhåndstiltredelse

Sametinget påpeker i konsultasjonsmøte med NVE at de mener at det ikke bør gis tillatelse til forhåndstiltredelse i denne saken. Sametinget ser ikke behovet for at Statnett trenger forhåndstiltredelse, siden kraftforsyningen i dag dekker dagens behov med unntak av elektrifisering av Melkøya. Sametinget poengterer i møtet at selv om NVE i denne innstillingen konkluderer med at bygging av ledningen ikke vil medføre at tålegrensen etter SP. art 27 overskrides, kan likevel andre instanser vurdere dette annerledes enn NVE. I så fall vil det være uheldig å meddele Statnett forhåndstiltredelse i denne saken. NVE understreker at forhåndstiltredelse gis først etter at departementet eventuelt har gitt konsesjon til tiltaket og videre etter at Statnett har begjært skjønn til skjønnsretten. NVE anbefaler at Olje- og energidepartementet tar innspillet fra Sametinget til betraktning når det skal vurderes å gi samtykke til forhåndstiltredelse dersom tiltaket får konsesjon.

«5.5 NVEs anbefaling om samtykke til ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Etter NVEs vurdering er det grunnlag etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Statnett har søkt om. NVE tilrår derfor at det gis samtykke til ekspropriasjon til å bygge og drifte anleggene.»

Sametinget gir ikke sin tilslutning til at NVE anbefaler at det gis forhåndstiltredelse til bygging av 420 kV-linje mellom Skaidi og Hammerfest.

8. NVE bør drøfte alternativer som reinbeitedistriktene fremmer

Sametinget savner at NVE drøfter avbøtende tiltak og alternativer som reinbeitedistriktene selv kommer med, som sjøkabel og erstatningsbeite. Sametinget mener det virker urimelig når kabel avvises tvert på grunn av kostnader, når negative konsekvenser av luftledning skal veies opp mot utøvelse av en beskyttet rett til reindrift. Sametinget ber om at distriktenes egne forslag vurderes sterkere i innstillingen.

NVE viser til kablingspolicyen som er vedtatt av myndighetene, som sier at luftledning skal være hovedregelen på høye spenningsnivåer. Kravet om sjøkabel er derfor ikke drøftet inngående i innstillingen, da den etter NVEs mening faller utenfor kablingspolicyen og vil uansett ikke være aktuell. NVE viser også til at OED står fritt til å vurdere sjøkabel nærmere dersom de mener det kan være et akseptabelt avbøtende tiltak i en slik sak. NVE viser også til at NVE ikke har myndighet til å ta avgjørelser om erstatningsbeite, og har ikke kompetansen til å avgjøre om det er et realistisk og godt tiltak. Imidlertid kan NVE tydeliggjøre disse vurderingene i innstillingen.

9. I konsultasjoner med samiske interesser bør man prøve å komme til enighet

Sametinget ønsker å trekke fram hvordan NVE forholder seg til konsultasjoner med samiske interesser. Sametinget mener at dersom konsultasjonsinstituttet skal ha den gjennomslagskraften den er tiltenkt, må partene følge lovens krav om å forsøke å komme til enighet under konsultasjonene. Sametinget mener at protokollene fra konsultasjonene med reinbeitedistriktene viser at dette ikke er tilfellet per i dag. Sametinget mener at NVE bør strekke seg etter å komme til enighet om detaljer med hvert enkelte reinbeitedistrikt, og protokollføre dette på en god måte.

NVE mener det er utfordrende, om ikke umulig, å bli enige med reindriften om utbygging av store infrastrukturtiltak i deres områder, siden tiltakene i seg selv ofte vil være i direkte konflikt med reinbeitedistriktenes interesser. NVE minner om at de ulike berørte reinbeitedistriktene også kan ha motstridende interesser, og at det i slike tilfeller ikke vil være mulighet å komme til enighet med alle berørte reinbeitedistrikt. NVE ønsker derimot å komme til enighet i så stor grad som mulig, og mener at konsultasjonene svært ofte ender i en konstruktiv dialog hvor man kommer til enighet om detaljer i saken. NVE vil legge vekt på å synliggjøre dette i fremtidige protokoller fra konsultasjonsmøter med reindriften.